

***Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
2021. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai
ellátásáról szóló átfogó értékelés***

TARTALOMJEGYZÉK

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra	3
2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban	4
2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása	4
2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok	9
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	13
4. Az Önkormányzat fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége	15
a) Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja	15
b) Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye	28
c) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye	35
➤ <i>Gyermekek Átmeneti Otthona</i>	35
➤ <i>Családok Átmeneti Otthonai</i>	38
a) <i>Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Mester u. 30.</i>	38
b) <i>Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Böszörményi út 68.</i>	40
➤ <i>Gyermekek alternatív napközbeni ellátása</i>	41
5. Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások	43
a) Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: szolgálat)	43
b) Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	47
c) Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban	50
➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona	50
➤ „Fészek” Családok Átmeneti Otthona	52
6. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények	54
a) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák	55
b) Debreceni Tankerületi Központ	61
c) Debreceni Szakképzési Centrum	67
<i>Gyermekjóléti ellátással kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek</i>	72
d) Debreceni Egyetem Klinikai Központ Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet	73
7. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai	76
8. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján	76
9. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása	77
10. A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége	78
11. Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés	82
Összefoglalás	84

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2021-ig Debrecen Megyei Jogú Város lakónépessége a 2014. évhez viszonyítva folyamatos csökkenést mutat, azonban a 0-18 évesek összlakosságon belüli aránya 2017. óta kismértékben emelkedik.

Év	Debrecen város lakónépessége	0-3 évesek száma	4-6 évesek száma	7-14 évesek száma	15-18 évesek száma	0-18 évesek összesen	0-18 évesek összlakosságon belüli aránya
2014.	203 914	7 467	5 902	14 554	9 484	37 407	18,34
2015.	203 506	7 632	5 679	14 787	9 017	37 115	18,24
2016.	203 059	7 743	5 637	14 850	8 694	36 924	18,18
2017.	201 981	7 746	5 567	14 945	8 521	36 779	18,21
2018.	202 214	7 913	5 661	14 857	8 504	36 935	18,27
2019.	201 432	7 869	5 648	14 965	8 655	37 137	18,44
2020.	201 112	7 685	5 737	14 989	8 612	37 023	18,41
2021.	200 974	7 629	5 738	15 009	8 732	37 108	18,46

FORRÁS: KSH

Városunkban jelentős számmal vannak jelen a 18 éven felüli, felsőoktatásban tanuló fiatalok. A Debreceni Egyetem közel 30000 hallgató számára 14 karon, számos akkreditált szakon biztosít felsőfokú képzéseket. Az Egyetem és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) jó kapcsolata, az egyetemi szakirányok bővülése, valamint a város folyamatos fejlődése lehetővé teszi, hogy a fiatalok nagy része tanulmányaik befejezését követően Debrecenben maradjon és a családalapításuk is itt történjen.

A gyermekszám várt jelentősebb emelkedésének elmaradása külső gazdasági tényezőkre vezethető vissza. A kedvezőtlen tendencia a megváltozott munkaerő-piaci körülményekkel magyarázható, melynek hatására a tradicionális munkamegosztási formák átalakultak és a kétkeresős családmodell vált általánossá. A megváltozott munkaerő-piaci helyzethez történő alkalmazkodás a gyermekvállalás elhalasztását eredményezte. Továbbá a fiatalok körében megfigyelhető, hogy növekszik a felsőfokú oktatási intézményekben tanulók száma, ami szintén kitolja a családalapítás időpontját. Egyre jellemzőbb, hogy 30 éves kor körül kötnek házasságot.

Az elmúlt évek adatait tekintve a házasságkötések számában javuló tendencia figyelhető meg, 2017. óta az adatok növekedést mutatnak, a válások számában pedig 2016. évtől folyamatos a csökkenés. A gyermek mindenek felett álló érdeke, hogy családban és lehetőleg a saját családjában nőjön fel. A hagyományos családszerkezet folyamatos változáson megy keresztül, egyre ritkább a többgenerációs együttélés, nő viszont az egyszülős – egy keresős – háztartások száma, amely életfenntartási gondok kialakulásához vezet.

	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Házasságkötések száma	965	1066	1029	1100	1322	1247	1176
Válások száma	568	568	453	483	447	444	452

FORRÁS: DMJV PH Igazgatási Osztálya, Anyakönyvi Csoport nyilvántartása

2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban

2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.), Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének (a továbbiakban: Közgyűlés) a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendeletében, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) rendeletében szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások célja, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek családban történő nevelkedéséhez, a róluk való gondoskodáshoz.

A támogatások finanszírozása háromféle módon történik: központi költségvetésből, önkormányzati forrásból, valamint a központi költségvetés és az önkormányzat révén (a továbbiakban: közös finanszírozás).

- **Központi finanszírozású támogatások:**
  - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (alap- és emelt összegű pénzbeli támogatás)
  - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó pénzbeli ellátása
  - Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés
- **Önkormányzati finanszírozású támogatások:**
  - Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás
  - Rendkívüli települési támogatás pénzbeli ellátási formái:
    - kelengyetámogatás
    - iskolakezdési támogatás
  - Tehetséges tanulók támogatása
  - Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény
  - Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)
  - Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása
- **Közös finanszírozású támogatások:**
  - Szünidei gyermekétkeztetés
  - Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj
- **Költséggel nem járó támogatások:**
  - hátrányos helyzet megállapítása
  - halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

➤ Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, nagykorúvá vált gyermek jogosult:

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre,
- tárgyév augusztus és november hónapjában alap vagy emelt összegű pénzbeli támogatásra
(2021-ben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek esetén alkalmanként – alap összeg – 6.000.-Ft értékben, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetén alkalmanként – emelt összeg – 6.500.- Ft értékben).

2021-ben 1252 gyermek, nagykorúvá vált gyermek részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. Elutasításra került: 92 kérelem.

Az elutasítás leggyakoribb okai:

- A család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket (gyermeket gondozó családban 38.475.- Ft, vagy gyermeket egyedül nevelő szülő, tartósan beteg gyermeket nevelő család, valamint nagykorúvá vált gyermek esetén 41.325.- Ft), illetve
- a család tulajdonában lévő vagyon meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére évente 2 alkalommal nyújtott pénzbeli ellátás kézbesítése - a jogosultak nagy számára tekintettel - a Magyar Posta útján történik, a postázási költség a hivatal részére 1.188.233.- Ft kiadást jelentett.

➤ **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó pénzbeli ellátása**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül, kiegészítő pénzbeli támogatásra jogosult.

A támogatás összege 2021-ben gyermekenként 6.270.-Ft volt, azonban e támogatás a tárgyév során egyetlen gyámszülő részére sem került folyósításra.

➤ **Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés**

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, b) pontjának ba) alpontja alapján az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló ingyenes étkezésre jogosult.

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló 50%-os étkezési kedvezményre jogosult.

Az ellátást igénybe vevőkre vonatkozó adatokat a 2.2. pontban mutatjuk be.

➤ **Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás**

A települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelet alapján a gyermekes családok számára különösen az alábbi élethelyzetek fennállása esetén nyújtható pénzbeli támogatás:

- ha a gyermek tizennégy egymást követő napot meghaladó kórházi kezelésre szorul, vagy a gyermek betegsége miatt a szülő harminc egymást követő napot meghaladó táppénzt vesz igénybe,
- ha a gyermek betegsége miatt társadalombiztosítási szerv által nem finanszírozott gyógyászati segédeszköz használatára szorul és közgyógyellátásra nem jogosult,
- válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása,
- a gyermeket gondozó/nevelő családok átmeneti otthonába kerülése,
- ha a gyermek védelembe vételére kerül sor a család anyagi körülményei miatt,
- a törvényes felügyeletet ellátó szülő halála az árvaellátás megállapításáig,
- nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás, vagy a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások.

A támogatás annak a személynek a részére állapítható meg, aki létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, feltéve, hogy a kérelmező családjában az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg a 48.800.-Ft-ot, illetve egyedül élő, vagy egyedülálló esetén a 64.600.-Ft-ot.

A támogatás minimális összege 5.000.- Ft, maximális összege 150.000.- Ft. Arra vonatkozóan, hogy hány gyermekes család és milyen összegben részesült ezen támogatásban a fentiekben felsorolt élethelyzetek alapján, pontos adat nem áll rendelkezésre, mivel a fentiekben felsoroltakon kívül jóval több rendkívüli élethelyzetre tekintettel biztosít az önkormányzat pénzbeli eseti támogatást, nemcsak a gyermekes családok, hanem idősek, egyedülálló személyek részére is. *2021-ben az önkormányzat által nyújtott pénzbeli eseti támogatásban 179 fő részesült, a kifizetett támogatás összege összesen 4.793.900.- Ft volt.*

➤ **Rendkívüli települési támogatás pénzbeli ellátási formái:**

- **Kelengyetámogatás** állapítható meg a Debrecenben élő édesanyjának gyermeke születésekor, amennyiben a család egy főre számított havi jövedelme nem haladja meg a 69.800.- Ft-ot. A támogatás mértéke gyermekenként 20.000.- Ft.

E támogatás megállapítására 2021-ben 29 esetben került sor, valamint 30 db babamama csomag beszerzése valósult meg, összesen 1.480.001.-Ft összegben.

- **Iskolakezdési támogatás** állapítható meg, ha a család legalább egy nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket nevel és a családban az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg a 48.800.- Ft-ot, egyedül élő, vagy egyedülálló esetén a 64.600.- Ft-ot. Az iskolakezdési támogatás összege 1-2 gyermeket nevelők esetében gyermekenként 6.000.- Ft, 3 vagy annál több gyermeket nevelők esetében összesen 15.000.- Ft. Az iskolakezdési támogatás iránti kérelem tárgyév július 1. napjától október 31. napjáig nyújtható be az arra rendszeresített formanyomtatványon.

2021-ben 215 család részesült támogatásban, összesen 2.034.000.- Ft összegben.

➤ **Tehetséges tanulók támogatása**

Célja, hogy anyagi támogatást nyújtson a szociálisan hátrányos helyzetben élő tehetséges tanulók számára. E támogatásra azok az 5-14. évfolyamos tanulók jogosultak, akik 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést értek el, vagy a pályázat benyújtásának napján rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, esetükben fennáll a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet. A támogatás akkor állapítható meg, ha a családjukban az egy főre számított havi jövedelem a 83.000.- Ft-ot nem haladja meg.

A támogatás mértéke havi 10.000.- Ft 10 hónapon keresztül azon gyermekek esetében, akik 5-14. évfolyamos tanulók és 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést érnek el. Azon gyermekek, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek és esetükben fennáll a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet, a 4,5 tanulmányi átlag teljesítésével a támogatás mértéke 10 hónapon keresztül havi 5.000.- Ft.

E támogatásban 2021. januártól - 2021. júniusig 5 gyermek, 2021. szeptembertől - 2021. decemberig 2 gyermek részesült, összesen 350.000.- Ft összegben.

➤ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény**

A kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésen túl a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) önkormányzati rendelet alapján további rászorultsági alapú díjkedvezmény nyújtható az Önkormányzat közigazgatási területén az állami intézményfenntartó központ által fenntartott nevelési - oktatási intézménybe járó gyermekek részére, akiknek a családjában az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg a 61.500.- Ft-ot. Az étkeztetést a Debreceni Intézményműködtető Központ (a továbbiakban: DIM) biztosítja a Hungast Vital Kft.-vel kötött megállapodás alapján.

A díjkedvezmény mértéke:

- gyermekét egyedül nevelő szülő, illetve család esetén, amennyiben az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg az 52.500.- Ft-ot: 100 %,
- gyermekét egyedül nevelő szülő, illetve család esetén, amennyiben az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg a 61.500.- Ft-ot: 50 %.

2021-ben a rászorultsági alapú térítési díjkedvezmény megállapítása 31 gyermek részére történt összesen 2.175.012.- Ft összegben, elutasításra 3 esetben került sor.

➤ **Nevelési támogatás** (hármás vagy többes ikrek születése esetén)

Hármás vagy többes ikrek születése esetén nevelési támogatásra azon családok jogosultak, ahol a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a 83.000.- Ft-ot. A nevelési támogatás összege gyermekenként havi 8.000.- Ft, a gyermekek hároméves koráig.

2021. januártól 2021. áprilisig 1 család részesült támogatásban 60.000.- Ft összegben.

➤ **Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása**

2006. évtől a Debrecen Város Napján született első gyermek köszöntésére és támogatására kerül sor. A támogatás összege: 150.000.- Ft, amelyet minden évben az április 11-én elsőként született debreceni gyermek szülei kapnak, amennyiben a családban az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg a 200.000.- Ft-ot.

➤ **Szünidei gyermekétkeztetés**

A Gyvt. 21/C. §-ának 2016. január 1-jétől történő hatályba lépésével kötelező ellátás a szünidei gyermekétkeztetés, amelyet a települési önkormányzat a szülő kérelmére déli meleg főétkezés biztosításával nyújt a hátrányos helyzetű és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek. Bölcsődei vagy óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára az intézmény zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon, iskolás gyermekek részére a tavaszi, őszi, téli szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, nyári szünetben pedig legalább 43 munkanapon köteles az Önkormányzat megszervezni és biztosítani a szünidei gyermekétkeztetést.

A települési önkormányzat jegyzőjének tájékoztató levél, valamint az igénybevételhez szükséges nyilatkozat megküldésével kell felmérni a szünidei gyermekétkeztetésre az igényt a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében, majd megszervezni azt. A visszaérkező nyilatkozatok alapján – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – a szünidei gyermekétkeztetésre való jogosultságot meg kell állapítani, amelyről a szülőt, vagy más törvényes képviselőt értesíteni kell. Minden szünidő megkezdése előtt felül kell vizsgálni a jogosultság fennállását, valamint az érintetteket értesíteni kell a szünidei gyermekétkeztetés lehetőségéről, az igénybevétel időpontjáról, módjáról, annak helyszínéről.

2021-ben 1252 gyermek, nagykörűvá vált gyermek részére állapították meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, ebből 431 gyermek hátrányos helyzetű, 262 gyermek pedig halmozottan hátrányos helyzetű. A Gyvt. alapján a hátrányos helyzetű és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kell kötelezően biztosítani a szünidei étkeztetést. A szünidei gyermekétkeztetés megvalósításához a központi költségvetésből támogatást kap a települési önkormányzat, amely összegből a korábbi évek nyári gyermekétkeztetési tapasztalatai alapján egy ebéd nem, csak egytál étel biztosítható, így az önkormányzat arról döntött, hogy az étkeztetés biztosításához a központi költségvetés által meghatározott összeget saját forrás bevonásával egészíti ki annak érdekében, hogy a gyermekek teljes értékű ebédet kaphassanak.

A szünidei gyermekétkeztetés során az ebédet a nyári, őszi és a téli szünidőben a DIM a Hungast Vital Kft-vel együttműködve biztosította az alábbi helyszíneken:

- 1./ DSZC Beregszászi Pál Szakgimnázium és Szakközépiskola Debrecen, Jerikó u. 17-21.
- 2./ Debreceni Petőfi Sándor Általános Iskola Debrecen, Szabó Kálmán u. 3-5.
- 3./ Debreceni Fazekas Mihály Általános Iskola Debrecen, Vásáry István u. 10.
- 4./ Debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola Debrecen, Angyalföld tér 4.
- 5./ Debreceni Benedek Elek Általános Iskola Debrecen, Benedek tér 1.
- 6./ Csapókerti Általános Iskola Debrecen, Jánosi u. 86.
- 7./ Gönczy Pál Általános Iskola Debrecen-Józsa, Gönczy Pál u. 1-3.

A tavaszi szünidőben – a veszélyhelyzet miatt bezárt oktatási intézmények helyett – az alábbi köznevelési intézményekben zajlott a gyermekétkeztetés:

- 1./ Görgey Utcai Óvoda Debrecen, Görgey utca 5.
- 2./ Ifjúság Utcai Óvoda Hétszínvirág Tagintézménye Debrecen, Angyalföld tér 4.
- 3./ Levendula Óvoda Debrecen, Holló János utca 6.
- 4./ Mese kert Óvoda Jánosi Utcai Telephelye Debrecen, Jánosi utca 88.
- 5./ Gönczy Pál Utcai Óvoda Debrecen, Gönczy Pál út 1-3.

Az étkeztetés elhordásos formában valósult meg, az egyes helyszíneken előre kiadagolva, egyszer használatos dobozban kapták meg a jogosultak.

2021-ben

- a tavaszi szünetben 42 gyermek 2 munkanapon,
- a nyári szünetben 183 gyermek 54 munkanapon,
- az őszi szünetben 60 gyermek 5 munkanapon,
- a téli szünetben 111 gyermek 7 munkanapon étkezett.

➤ **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj**

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjra hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók („A” típusú ösztöndíj), valamint érettségi előtt álló középiskolások, illetve felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizett fiatalok („B” típusú ösztöndíj) pályázhatnak. A 2022. évi pályázati fordulóra Önkormányzatunk az „A” típusú pályázatokra 9.000.000 Ft, a „B” típusú pályázatokra 1.000.000 Ft, összesen 10.000.000 Ft saját forrást biztosított. A 2021. évben meghirdetett pályázati felhívásra összesen 74 db pályázat érkezett. Az „A” típusú ösztöndíj esetében 2 pályázó a felhívásban meghatározottnál magasabb egy főre eső jövedelem miatt nem részesülhetett támogatásban, 20 db pályázat esetében formai okok miatt kizárásról szóló döntés született, mivel a pályázati kiírástól eltérő módon nyújtották be a pályázók.

50 db pályázat felelt meg a kiírásban foglaltaknak, a nyertes pályázók 10.000.- Ft/hó/fő, 20.000.- Ft/hó/fő, illetve 25.000.- Ft/hó/fő összegű ösztöndíjban részesülnek. A folyósítás időtartama 10 hónap, amely két egymást követő tanulmányi félévet jelent. A „B” típusú ösztöndíjpályázatra 2 db pályázati kiírásban foglaltaknak megfelelő pályázat érkezett. A nyertes pályázók 25.000.- Ft/hó/fő összegű önkormányzati ösztöndíjban részesülnek 3x10 hónap időtartamra, amely hat egymást követő tanulmányi félévet jelent, amennyiben felvételt nyernek felsőoktatási intézménybe és a tanulmányaikat a 2022/2023. tanévben ténylegesen megkezdik.

➤ **Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása**

A Gyvt. alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Amennyiben a fenti három körülmény közül két körülmény fennáll, akkor halmozottan hátrányos helyzetű a gyermek.

2021-ben 231 család (431 gyermek) esetén a hátrányos helyzet, 187 család (262 gyermek) esetén pedig a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor. Elutasítás 132 esetben történt, a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak többek között:

- óvodai fejlesztő programban, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben,
- az Arany János Tehetséggondozó Programban,

- az Arany János Kollégiumi Programban,
- az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban,
- az Útravaló Ösztöndíjprogramban való részvételre,
- szünidei étkezésre.

A hátrányos helyzetű és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az alapfokú művészetoktatásban a térítési díj fizetése alól mentesül.

Az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót.

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók létszámával összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség:

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 29. § (1) bekezdése alapján a jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát, és a statisztikai adatokat – a körzethatárok megállapítása, felülvizsgálata érdekében – minden év október 31-ig az illetékes tankerületi központ számára továbbítja.

A jegyző az adott év január 15-én és október 1-jén rendelkezésre álló adatok feldolgozása után minden év január 31-ig és október 31-ig a KIR programba rögzíti a településen élő összes hátrányos helyzetű és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló létszámát, külön nyilvántartva az óvodával jogviszonyban álló gyermekek, az alapfokú és középfokú iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók létszámát, a Korm. rendelet 22. § (2) bekezdés e) pontja szerint.

Az adatszolgáltatás alapján 2021 januárjában:

Hátrányos helyzetű gyermekek száma	
Óvoda:	97
Általános iskola:	243
Középfokú intézmény:	84
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	
Óvoda:	52
Általános iskola:	197
Középfokú intézmény:	87

Az adatszolgáltatás alapján 2021 októberében:

Hátrányos helyzetű gyermekek száma	
Óvoda:	72
Általános iskola:	215
Középfokú intézmény:	79
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	
Óvoda:	32
Általános iskola:	130
Középfokú intézmény:	63

2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok

Az Önkormányzat a gyermekétkeztetést az általa fenntartott és működtetett gyermekjóléti alapellátást (bölcsődei ellátás, gyermekek átmeneti gondozása) és szociális alapszolgáltatást

(kiskorú fogyatékosok nappali ellátása) nyújtó, valamint köznevelési intézményekben (óvodák), illetve a közigazgatási területén működő állami fenntartású köznevelési intézményekben biztosítja.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében önálló főzőkonyhák működtetésével történik a gyermekétkeztetés biztosítása. A csecsemő és a kisgyermek testi, érzelmi, értelmi és szociális fejlődésének alapfeltétele a helyes táplálkozás. A megfelelő minőségű és mennyiségű táplálék segíti a gyermek súlygyarapodását, növekedését, az egyes szervek, szervrendszerek megfelelő működését, valamint a mozgás fejlődését. Ezen kívül fontos szerepet játszik az értelmi funkciók fejlődésében, a beszéd elsajátításában, a gondolkodás és egyéb pszichikus funkciók fejlődésében is. Ahhoz, hogy egy kisgyermek minden területen egészségesen fejlődjön, táplálékának egészségesnek kell lennie és meg kell kapnia a számára szükséges mennyiséget.

A gyermekek egészséges fejlődése, egészségének védelme érdekében a bölcsődei ételmezés során a vonatkozó jogszabály és táplálási irányelvek az alábbiak:

- A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet (a továbbiakban: közétkeztetési rendelet),
- Az egészséges csecsemő táplálását meghatározó szakmai irányelvek,
- A korosztály sajátosságaiból adódó egyéni és speciális táplálkozási irányelvek.

Az ételek elkészítése során elérni kívánt célok:

- a higiénés követelmények betartása,
- a korszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazása,
- az élvezhető minőség garantálása.

A bölcsődei ellátás során a gyermekek napi energia szükségletének 75%-át szükséges biztosítani két főétkezés (reggeli, ebéd) és két kis étkezés (tízórai, uzsonna) formájában. A tagintézmények konyháin a HACCP betartása mellett, a dietetikus útmutatása alapján, az ételmezésvezető által készített egységes étlap alapján készülnek az ételféleségek. A diétás étkeztetésben a diétás étlap tervezése a dietetikus feladata (megbízásos jogviszony alapján). A diétás étkeztetés feltételei elsősorban a Honvéd Utcai Tagintézményben biztosítottak. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy más tagintézménybe felvett gyermekről derül ki, hogy diétás étkezésre szorul. Ebben az esetben sem szenvedhet hátrányt a gyermek, illetve a szülőt sem akadályozhatják abban, hogy igénybe vegye a bölcsődei ellátást. Ennek érdekében a tagintézményekben kiszállítással oldották meg a diétás étkeztetést. 2021-ben 320 gyermek részesült diétás étkezésben az intézményben. Természetesen az érintett tagintézményekben szigorúan betartva az előírásokat, külön kezelik a diétás ételféleségeket. A diétás étkezést igénylő gyermekek többsége tej-, tojás-, glutén-, gabonafélékre érzékeny. Minden esetben gasztroenterológus szakorvos véleménye határozza meg a diéta irányát és időtartamát. A gyermek étlapját ennek alapján állítja össze a dietetikus. Az ételmezési munkacsoport célja az étlapok megreformálása, melynek keretében új ízek bevezetésére és új egészségesebb alapanyagok felhasználására került sor.

Normatív kedvezmények:

A személyi térítési díj megfizetése vonatkozásában három kategória ismert:

- Teljes ingyenesség (rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, tartós beteg, nagycsaládos)
- Jövedelemigazolás alapján kizárólag gondozási díj megfizetése
- Teljes személyi térítési díj megfizetése

Megállapítható hogy az ellátottak több mint fele valamilyen jogcímen ingyenesen vagy kedvezményesen étkezik a bölcsődékben. Legtöbbször a család jövedelmi viszonyai alapján részesülnek az ingyenes gyermekétkeztetés kedvezményében, mivel vagy rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, vagy a család egy főre jutó havi jövedelmének összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át. Amennyiben a fenti kategóriákba nem tartozik a család, úgy az alacsony jövedelem alapján kérheti

a szülő a gondozási díj alóli mentességet. (Az a család mentesülhet a gondozási díj egésze vagy bizonyos százalékanak megfizetése alól, ahol a családban az egy főre jutó jövedelem 25%-át meghaladná a személyi térítési díj megállapított összege.) A gondozási díj összege évek óta változatlan.

Mentesül az étkezésért és a gondozásért fizetendő térítési díj alól is:

- ✓ a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek,
- ✓ a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek,
- ✓ a három- vagy többgyermekes család gyermeke,
- ✓ az átmeneti gondozásban lévő, az ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek,
- ✓ a védelembe vett gyermek.

Az étkezési térítési díjat egy havi időtartamra, előre kell megfizetni az igénybe vevőnek. Ha az étkezést betegség vagy más ok miatt a jogosult nem kívánja igénybe venni, a távolmaradást minden esetben be kell jelenteni személyesen vagy telefonon. Az étkezések megrendelése és lemondása, a térítési díjak számlázása közétkeztetési szoftver használatával történik. A szülőknek lehetősége van a csoportos beszedési megbízással történő fizetésre, és a munkahelyi cafeteria támogatások bölcsődei szolgáltatásra történő igénybevételére is. Egyre többen élnek e lehetőséggel.

A Debreceni Intézményműködtető Központ gyermekétkeztetési feladatai

A DIM a gyermekétkeztetési feladatait az állami fenntartásba vett debreceni székhelyű köznevelési intézményekben, az önkormányzati fenntartású köznevelési intézményekben (óvodákban), valamint Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat fogyatékos személyek nappali intézményében látta el 2021-ben. Az étkeztetéssel kapcsolatos élelmezésszervezői feladatokat 13 fő végezte 47 köznevelési intézményben. Az élelmezési tevékenységet iskolák, kollégiumok esetében 6 főzőkonyha és 31 tálaló-, melegítőkonyha látta el, illetve 1 diétás főzőkonyha. Az óvodáknál 46 tálalókonyhán került lebonyolításra az étkeztetés. A gyermekétkeztetés vásárolt közszolgáltatás külső szolgáltató bevonásával történik, kivéve a Boldogfalva Óvodát, ahol saját főzőkonyha üzemel.

Az ellátást igénybe vevők az ellátásért térítési díjat kötelesek fizetni. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyag költségének egy ellátottra jutó napi összege. A térítési díjakat a Közgyűlés rendeletben határozta meg. A személyi térítési díjakat az Önkormányzat rendelete alapján – figyelembe véve a Gyvt.-ben biztosított normatív kedvezményeket – az intézmény vezetője állapította meg. A köznevelési intézményekben 2021-ben 5732 db normatív kedvezményre jogosító határozatot adtak ki. Az általános iskolákban, kollégiumokban 2881 fő, az óvodák esetében az ellátást igénybe vevők közül 2851 fő a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. sz. melléklete szerinti ingyenes bölcsődei, mini bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetésre vonatkozó nyilatkozat útján vette igénybe a kedvezményeket.

A gyermekétkeztetés 2021. évi tényleges létszáma az önkormányzati fenntartású óvodákban:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS		
	tízórai	ebéd	uzsonna
ÓVODA – DIÉTÁS	150	150	150
ÓVODA – NORMÁL	3650	3650	3650
ÖSSZESEN:	3800	3800	3800

Ebből normatív kedvezményben részesülők száma:

	100% RGYK	100 % 3 vagy több gyermekes	100% Tartósan beteg vagy fogyatékos	100% Nevelésbe vett gyermek	100% Családjában beteg vagy fogyatékkal élő	100% Jövedelem alapján óvoda	100 % Kedvezményes/ diétás	Összesen:
Óvoda	61	809	194	24	48	1715	0	2851

A DIM adatai szerint a Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működő intézményekben a gyermekétkeztetést igénybevevők száma az alábbiak szerint alakult 2021-ben:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
Fogyatékos gyermekeket ellátó ÁLTALÁNOS ISKOLA	67	221	227	207	64
Fogyatékos gyermekeket ellátó KÖZÉPISKOLA	4	20	23	15	4
Fogyatékos gyermekeket ellátó ÓVODA	3	20	20	20	2
ÓVODA	0	8	8	8	0
ÓVODA - DIÉTÁS	0	1	1	1	0
ÁLTALÁNOS ISKOLA	0	4 674	5 703	4 400	0
ÁLTALÁNOS ISKOLA - DIÉTÁS	3	90	150	90	2
ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM	15	129	163	111	15
ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	0	0	0	0	0
KÖZÉPISKOLA, KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM	327	0	993	0	346
KÖZÉPISKOLA, KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM DIÉTÁS	3	0	19	0	4
MINDÖSSZESEN	422	5 163	7 307	4 852	437

Normatív kedvezményben részesülők száma:

INTÉZMÉNY TÍPUS	50 %-os kedvezményben részesülők	100%- os kedvezményben részesülők	Összesen
Óvoda	0	15	15
Óvoda – kollégium	0	2	2
Általános iskola	1 624	792	2 416
Általános iskolai kollégium	19	50	69
Gimnázium	110	0	110
Középiskolai kollégium	164	5	169
Szakgimnázium	30	3	33
Szakiskola	25	10	35
Szakiskola –kollégium	4	1	5
Szakközépiskola	22	5	27
ÖSSZESEN	1 998	883	2 881

A nyári szünet idején a fenntartó által kijelölt intézményben az étkeztetés a nyári napközbeni felügyeletet igénybe vevő tanulók részére biztosított volt. 2021. júniusban 127 fő, júliusban 212 fő és augusztusban 173 fő vette igénybe az étkeztetést.

A saját főzőkonyhával rendelkező Boldogfalva Óvoda étkeztetési adatai

2021. május		
	Székhely	Pallagi telephely
Étkező gyermekek száma az intézményben:	147	37
Térítésmentesen étkezők száma összesen:	80	20
Térítésmentesen étkezők közül		
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül	1	0
- tartósan beteg vagy fogyatékos	2	1
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek	1	0
- családjában három vagy több gyermeket nevelnek	32	15
- nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság	0	0
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékmal csökkentett, azaz nettó összegének 130%-át.	44	4

Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat (a továbbiakban: Városi Szociális Szolgálat) nappali ellátást nyújt a saját otthonukban élő 3. életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére az Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Böszörményi Úti Nappali Intézményében (Debrecen, Böszörményi út 148. sz.). Az intézmény ellátási területe Hajdú-Bihar megye közigazgatási területe. Az intézményben 2021-ben 18 fő részesült a kiskorú fogyatékos személyek nappali ellátásában.

A kiskorú fogyatékos személyek ellátásában 7 fő fogyatékosága miatt normatív 50%-os kedvezményben részesült.

A nappali intézményben ellátott fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, a Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait alkalmazzák. A gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételéhez a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 8. melléklete szerinti nyomtatványon szükséges nyilatkozni. A Debrecenben bejelentett lakóhellyel rendelkező ellátott részére a polgármester döntése alapján a normatív támogatáson túl rászorultsági alapú térítési díjkedvezmény állapítható meg, a Gyvt. által szabályozott pénzbeli és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) önkormányzati rendelet alapján.

A Városi Szociális Szolgálat a kiszolgált ételt vásárolt élelmezés formájában biztosítja. A főzőkonyha által elkészített étel a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről szóló 62/2011. (VI. 30.) VM rendeletben foglaltaknak megfelel.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény biztosítja a települések igazgatási önállóságát. A törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjának rendelkezése szerint a helyi önkormányzat feladata többek között a gyermekjóléti szolgáltatásokról és ellátásokról való gondoskodás.

A gyermekek védelmével kapcsolatos alapvető szabályokat az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- Magyarország Alaptörvénye,

- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény,
- Gyvt.,
- Szt.,
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény.

A Gyvt. 94. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése. Az Szt. 120. §-a, valamint a Gyvt. 97. §-a alapján a személyes gondoskodást nyújtó ellátást a helyi önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval kötött ellátási szerződés útján is biztosíthatja.

Az Önkormányzat 2021-ben a Gyvt. 94. §-ában előírt, kötelezően ellátandó feladatai alapján az alábbi ellátási formákat szolgáltatta:

Gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás keretében *család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat,*
- gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátás,*
- gyermekek átmeneti gondozása keretében *gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona.*

Az Önkormányzat ellátási kötelezettségének – gyermekjóléti alapellátások biztosítása – a múlt évben is intézményhálózata útján, valamint ellátási szerződés keretében tett eleget, a jogszabályban kötelező feladatként meghatározott ellátásokról teljes körűen gondoskodott.

2021-ben az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények az alábbi ellátási formákat nyújtották:

- **Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja:**
  - *család- és gyermekjóléti központ*
  - *család és gyermekjóléti szolgálat*
- **Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye:**
  - *gyermekek átmeneti otthona*
  - *családok átmeneti otthona*
  - *alternatív napközbeni ellátás keretében a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek szünidei felügyelete*
- **Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye**
  - *bölcsődei ellátás*
  - *napközbeni gyermekfelügyelet keretében többes ikrek, valamint az egyik szülő halála esetében a gyermek gondozása*

Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások:

- **Héra Egyesület:** *család- és gyermekjóléti szolgálat*
- **Forrás Lelki Segítők Egyesülete:** *család- és gyermekjóléti szolgálat*
- **ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.:** *családok átmeneti otthona*

Az ellátási szerződésekben foglaltak alapján a szervezetek tevékenységükről a tárgyévet követő év február 15. napjáig beszámolót készítenek, melyeket a Közgyűlés a tárgyévet követő év március 31-ig megtárgyal. A Közgyűlés a 33/2022. (III. 24.) határozatával elfogadta a szervezetek 2021. évről szóló beszámolóját.

4. Az Önkormányzat fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége

a) Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja

(a továbbiakban: Család- és Gyermekjóléti Központ):

Székhelye: 4027 Debrecen, Thomas Mann u. 2/A.

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei (területi irodák):

4225 Debrecen, Felsőjózsa u. 7.

4002 Debrecen, Pacikert u.1.

4033 Debrecen Süveg u. 3.

4029 Debrecen, Víztorony u. 11.

4029 Debrecen, Víztorony u. 13.

A Család- és Gyermekjóléti Központ közös igazgatású önálló szervezeti egységeként *Család- és Gyermekjóléti Központ*, valamint *Család- és Gyermekjóléti Szolgálat* működik az intézmény székhelyén és az ellátottak számára nyitva álló helyiségeiben.

Az intézmény Család- és Gyermekjóléti Központjának ellátási területe a debreceni járás, azaz Debrecen és Hajdúsámson települések, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a tevékenységét Debrecen közigazgatási területén látja el. Az Önkormányzat Debrecen meghatározott területein a Héra Egyesülettel (székhely: 4031 Debrecen, Tegez u. 112.), valamint a Forrás Lelki Segítők Egyesületével (székhely: 4031 Debrecen, Angyalföld tér 11.) kötött ellátási szerződés útján biztosítja a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatainak ellátását. (A két szervezet tevékenységét az átfogó értékelés 5. pontjában mutatjuk be.)

A Család- és Gyermekjóléti Központ a székhelyén és valamennyi ellátottak számára nyitva álló helyiségében ellátja mindkét szervezeti egység feladatait. A két szakmai egység munkájának tartalmát, a kompetenciahatárokat, az együttműködés módját az Szt. 64. §-a, valamint a Gytv. 39-40/A. §-ai határozzák meg.

A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatainak ellátásáról esetenként szakértők, tanácsadók (gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai, pszichológiai, jogi, valamint a jelzőrendszeri tanácsadók) gondoskodnak, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál pedig a családsegítők végzik a feladatokat. A Család- és Gyermekjóléti Központ általános és speciális szolgáltatásokat nyújt a szociális és mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

A családsegítés keretében végzett tevékenységet – a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül – a szükséges mértékig kiterjeszti az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet. A kapott jelzés alapján az intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét. Személyesen felkeresve tájékoztatja őket az intézmény céljairól és feladatairól.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait, tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével látja el.

Az intézmény a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben (a továbbiakban: NM rendelet), valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben (a továbbiakban: SzCsM rendelet) meghatározottak szerint, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai protokollok segítségével végzi a feladatokat.

Ellátandó célcsoportok:

- 0-18 éves korosztály teljes vertikuma, holisztikus szemléletben,
- válsághelyzetben levő várandós anyák,
- betegségben szenvedők, egészségi állapotuk miatt ellátásra szorulóknak, mentálisan sérültek, pszichiátriai betegek, valamint fogyatékos személyek,
- szenvedélybetegek,
- adóssághalakkal, lakásproblémával küzdők,
- alacsony jövedelemmel rendelkezők,
- gyermeküket egyedül nevelők,
- hajléktalan személyek,
- időse személyek,
- megváltozott munkaképességűek,
- tartósan munka nélkül lévők,
- többgyermekes családok,
- nehéz élethelyzetben élők.

A Család- és Gyermekjóléti Központ 2021. évi adatai szerint az ellátási területén Debrecen lakosság száma 199 856 fő, Hajdúsámson lakosság száma pedig 14 554 fő volt.

Az intézmény 2021-ben végzett tevékenységét az alapfeladatok magas szakmai színvonalú ellátása mellett, a Covid-19 koronavírus járvány okozta kihívásokra való gyors és rugalmas reagálás jellemezte. A rendkívüli helyzetben több intézményvezetői utasítás kiadására került sor a kliensek és dolgozók egészségének védelme és a szolgáltatások biztosítása érdekében. A veszélyhelyzet során bevezetett intézkedések, így az épületbe történő belépéskor a testhőmérséklet mérése, szájmasc viselése, kihelyezett fertőtlenítőszeres rendszeres használata továbbra is érvényben maradtak.

A családokban jelentkező működési zavarok, összetett problémarendszer következtében változatlanul magas volt a családsegítésben és gyermekjóléti szolgáltatásban részesülők aránya. A járványügyi helyzet gazdasági és társadalmi hatásai, valamint a korábbi évek tapasztalatai alapján is elmondható, hogy 2021-ben elsődleges problémaként jelentkeztek a gyermeknevelési, az anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő problémák, a családi kapcsolati konfliktusok, valamint a családon belüli bántalmazások.

A külterületeken élő segítségre szoruló egyedülálló emberek, illetve több gyermeket nevelő családok esetében a szociális segítő munka során az életvezetési és gyermeknevelési tanácsadón kívül a szakembereknek rendszeresen lehetőségük volt tartós élelmiszerekkel és fertőtlenítőszer közvetítésével könnyebbé tenni a mindennapi életüket. Példaértékű az egyházi és civil szervezetek, valamint az intézmény együttműködése a Sűveg utcai telephely ellátási területéhez tartozó Debrecen - Haláp - Nagycsere külterületen élő egyedülálló személyek és családok segítése tekintetében. A Debrecen-Nagycsere-Halápi Református Missziói Egyházközség által szervezett „Tanyasi Karácsony” elnevezésű program keretében a nehéz sorsú gyermekek, családok és egyedülállók ünnepét teszik szebbé a rendezvény lebonyolításában résztvevő szervezetek. A szervezők meleg étellel, tartós élelmiszerekkel, ruhaadománnyal segítik az ott élőket. Az egyházközség által működtetett tanyagondnoki szolgálat a hétköznapiakon is odafigyel az egyedül élő, időse emberekre, különösen a téli időszakban. Rendszeresen élnek jelzéssel az intézmény felé a polgárőrök is, amennyiben problémát tapasztalnak. A „Halápon a gyermekekért” Közhasznú Egyesülettel is együttműködött az intézmény a területen élő családok, gyermekek problémáinak enyhítése érdekében. A Debreceni Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízotti Alosztályával történő együttműködésnek köszönhetően a téli krízishelyzeteket a megfelelő időben és módon tudták kezelni.

A Család- és Gyermekjóléti Központ Debrecen, Pacikert u. 1. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyisége mellett 2021-ben a Debrecen, Thomas Mann utca 2/A. szám alatti székhelyen, valamint a Debrecen, Felsőjózsai u. 7. szám alatti telephelyen is népkonyha szolgáltatást biztosított a Civis Szociális Étkezési Központ.

A Család- és Gyermekjóléti Központ Debrecen egész területén kívül a Debreceni Járás vonatkozásában Hajdúsámson területén is ellátja a gyermekjóléti központ számára előírt feladatokat.

A Család- és Gyermekjóléti Központ szervezeti egység tevékenysége

A Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, valamint szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

➤ Speciális szolgáltatások:

- kapcsolattartási ügyelet,
- mediáció,
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat,
- utcai szociális munka,
- kórházi szociális munka,
- pszichológiai tanácsadás,
- családkonzultáció, családterápia,
- jogi tájékoztatásnyújtás,
- fejlesztő pedagógiai szolgáltatás,
- járási jelzőrendszeri koordinációs feladatok ellátása,
- szociális diagnózis készítése,
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység végzése,
- fogyatékoságügyi tanácsadás lehetőségének közvetítése.

A gyermekjóléti központ a fentiekén túl szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

▪ Kapcsolattartási ügyelet

A kapcsolattartási ügyeletet a múlt évben is az intézmény valamennyi munkatársának részvételével biztosították. A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy a gyermek számára minél konfliktusmentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel, valamint a kapcsolattartási koordinátor és a szakemberek képessé tegyék a családot az együttműködésre azért, hogy kikerüljenek az intézményes keretek közül. 2021-ben a kapcsolattartási ügyelet 216 fővel, 59 családdal, illetve 86 gyermekkel (2020-ban 201 fővel, 56 családdal, illetve 93 gyermekkel) állt kapcsolatban.

2021-ben 589 alkalommal valósult meg kapcsolattartás. Az előző évekhez hasonlóan többnyire a kötelezett (bíróság, gyámhivatal által) ügyfelek veszik igénybe a kapcsolattartási ügyelet szolgáltatást. Az intézmény tapasztalata alapján a kapcsolattartási ügyelet ügyfelei között egyre több a nagyszülő. A szülők és felnőtt gyermekek megromlott kapcsolatának leginkább az unokák a vesztesei. 2021-ben 13 család esetében biztosították a nagyszülői kapcsolattartás lehetőségét.

▪ Mediáció

A családi mediáció a szülők egymás közötti és gyermekeik közötti jövőbeni kapcsolatára figyel. 2021-ben 35 esetben történt mediációval összefüggő tevékenység, a speciális tevékenység keretein belül ellátott személyek száma 18 fő.

▪ Gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat

A készenléti szolgálat az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetek megoldásában nyújtott segítséget, tanácsadást, tájékoztatást. A készenléti telefon munkaszüneti napokon is éjjel-nappal, 24 órán keresztül elérhető volt (06 52/447-724). 2021-ben összesen 98 hívás érkezett 6736 óra készenléti időben. A legtöbb esetben kapcsolattartási problémákat jeleztek. Tájékoztatásra és

információnyújtásra nagyobb számban került sor az elmúlt évhez képest, valamint a koronavírus elleni védőoltás felvételével kapcsolatban kértek tájékoztatást az ügyfelek.

- *Utcai szociális munka*

Célja az iskolai órákról távolmaradó és az iskolából kimaradó tanköteles korú gyerekek elérése. 2021. évben 268 gyermek esetében végeztek utcai szociális munkát.

- *Kórházi szociális munka*

Az intézmény a Debreceni Egyetem Klinikai Központtal történő együttműködés keretében nyújtott segítséget a válsághelyzetben lévő várandós nőknek, anyáknak a gyermeket veszélyeztető tényezők megszüntetésében, illetve felnőtt személy szükségleteinek ellátása kezdeményezésében. A nevezett intézmény gyermekelhanyagolás és gyermekbántalmazás észlelése esetén jelzéssel él a területileg illetékes gyermekjóléti központ, illetve a hatóság felé a további veszélyeztető tényezők előfordulása, megakadályozása érdekében. A gyermekjóléti központ a szükséges intézkedések megtétele céljából, a probléma feltárása érdekében további jelzéssel él a területileg illetékes család- és gyermekjóléti szolgálat felé. 2021-ben 167 jelzés érkezett, amely összesen 159 főt érintett. 2020-ban 115 jelzés érkezett, amely összesen 111 főt érintett.

- *Családkonzultáció, családterápia*

A gyermekjóléti központban a családkonzultáció 100 alkalommal valósult meg, melyet 30 ügyfél vett igénybe. Az előző évben a családkonzultáció 47 alkalommal, 22 ügyfél esetében valósult meg.

- *Pszichológiai tanácsadás igénylése*

Pszichológiai tanácsadást 307 fő (2020-ban 304 fő) igényelt. A hozott problémák közül - az elmúlt évekhez hasonlóan - leginkább a családi-kapcsolati konfliktusok, magatartásproblémák emelhetők ki.

- *Jogi tanácsadás igénylése*

Jogi tanácsadást 207 fő vett igénybe 238 alkalommal (2020-ban 154 fő, 192 alkalommal). A jogi tanácsadást igénybe vevők problémaköre széles jogterületet érintett. Kiemelt helyen a szociális és a családjogi terület állt, illetve több megkeresés történt anyagi, foglalkoztatási és öröklési jogi problémákkal kapcsolatban. A foglalkoztatás kérdéskörében a Covid-19 elleni védőoltás felvételének dilemmája többször előfordult, ugyanakkor a 2020. évre oly jellemző Covid-19 miatti kapcsolattartási viták 2021-ben már nem voltak dominánsak.

- *Fejlesztő pedagógiai szolgáltatás*

Fejlesztő pedagógiai szolgáltatást 41 gyermek, 223 alkalommal (2020-ban 42 gyermek, 213 alkalommal) vett igénybe. A szolgáltatás leginkább a helyes olvasástechnika kialakítására, javítására, a matematikai rutinszámolás fejlesztésére, valamint a pótvizsgára történő felkészítésre irányult.

- *Szociális diagnózis*

A család szociális helyzetének átfogó vizsgálata szükségletfelmérést jelent, a szociális diagnózis megjelöli az igénybe venni kívánt szolgáltatásokat. Szociális diagnózis elkészítésére az erre kialakított kérdőív mentén 14 alkalommal (2020-ban 12 alkalommal) volt szükség.

- *Az óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység*

A gyermekjóléti központ 23 fenntartó 114 köznevelési intézménye és azok tagintézményei, telephelyei tekintetében biztosítja az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet. A gyermeklétszám alapján 41 fő óvodai és iskolai szociális segítő felvétele vált szükségessé, azonban a szakképzett munkaerőhiány miatt az év nagy részében 29 fő látta el a feladatot, majd további szakemberek felvételére került sor, így a szakmai feladatot jelenleg 36 fő látja el. Az ellátandó intézmények tekintetében a létszámok csökkenése azzal járt, hogy a munkatársak több intézményben látták el tevékenységüket.

➤ *Javaslatétel hatósági intézkedésre*

A gyermekjóléti központ esetmenedzsere javaslatot tesz a gyámhatóság részére a gyermek védelembe vételére, megelőző pártfogására, ideiglenes hatályú elhelyezésére, nevelésbe vételére, családba fogadására, harmadik személynél történő elhelyezésének kezdeményezésére, családba fogadó gyám kirendelésére, tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, gondozási helyének megváltoztatására, a gyermek után járó családi pótkék természetbeni formában történő nyújtására. Ha a javaslatételre a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezése alapján kerül sor, a gyermekjóléti központ javaslatában megjelöli a kezdeményező család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyermeket gondozó családsegítő személyét. Védelembe vétel esetén a javaslatot mérlegelés nélkül, azonban szükség szerint kiegészítve továbbítja 3 munkanapon belül a gyámhatóság felé. A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében a gyermekjóléti központ szolgáltatásait a gyámhatóság, illetve a bíróság határozata alapján kell biztosítani.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében az esetmenedzser:

- együttműködik a megelőző pártfogó felügyelővel,
- tájékoztatja a gyámhatóságot a gyermek veszélyeztetettségére vonatkozó körülményekről,
- elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet, szervezi a megvalósítását,
- közreműködik a családból kiemelt gyermek visszahelyezésében, utógondozásában,
- a megelőző pártfogó felügyelővel szükség szerint közösen végeznek családlátogatást és hallgatják meg a gyermeket.

Az esetmenedzser a védelembe vétel felülvizsgálata során tájékoztatja a gyámhatóságot a védelembe vétel körében végzett tevékenységéről, javaslatot tesz a védelembe vétel fenntartására vagy megszüntetésére, valamint megelőző pártfogás alatt álló gyermek esetén a megelőző pártfogás fenntartására vagy megszüntetésére, illetve más gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó intézkedések megtételére.

A gyermekjóléti központ elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet a védelembe vétel elrendelése során. Az egyéni gondozási-nevelési terv megvalósítását az esetmenedzser értékeli, szükség esetén jelzéssel él a gyámhatóság felé.

Családból kiemelt gyermek visszahelyezésének, családba fogadásának elősegítése

Amennyiben a családból kiemelt gyermek visszahelyezése nem lehetséges, a kiskorú családba fogadását kell elősegíteni. A gyermek visszahelyezése érdekében az esetmenedzser együttműködik a gyermekvédelmi gyámmal, ennek körében támogatja a szülőket, a családba fogadó személyt.

Az esetmenedzser javaslatot tesz a gyámhatóság felé a kapcsolattartás formájának és módjának megváltoztatására, ha a szülők vagy a kapcsolattartásra jogosult más személy körülményeiben, életvitelében bekövetkezett változás azt indokoltá teszi.

Az esetmenedzser a visszahelyezett gyermek utógondozását a gyámhatóság határozata alapján látja el. Ennek keretében segíti a gyermek családjába történő visszailleszkedését, lakókörnyezetébe történő beilleszkedését, tanulmányai folytatását vagy az iskolai végzettségének, szakképzettségének megfelelő munkahely felkutatását.

*Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek és az érintettek
(kiskorúak és 18. évet betöltött fiatalok) száma*

Tevékenység megnevezése	Érintettek száma	
	2020. év	2021. év
Szociális segítő tevékenység	976	912
Esetkonferencia szervezése, azon való részvétel	209	163
Esetkonzultáció, esetmegbeszélés	1101	973
Egyéni gondozási- nevelési terv készítése	352	251
Első védelembe vételi tárgyaláson való részvétel	106	96

Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel-nevelésbe vétel	49	67
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel-védelembe vétel	161	95
Elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson való részvétel	12	6
Egyéb hatósági tárgyaláson való részvétel	62	26
Családlátogatás	633	667
Környezettanulmány készítésében való közreműködés	82	22
Környezettanulmány készítése önállóan	47	85

Hatósági intézkedésre tett javaslatok és jogerős hatósági határozattal érintettek (kiskorúak és 18. évet betöltött fiatalok) száma

	Összes érintett száma	
	2020. év	2021. év
Védelembe vétel	522	497
Ideiglenes hatályú elhelyezés	40	22
Nevelésbe vétel	395	379

Nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma (környezeti főcsoport szerint)

Veszélyeztetettség fő oka	Érintettek száma	
	2020. év	2021. év
Nevelési probléma	178	154
Szülők, család életvitele	309	288
Családi konfliktus	225	227
Szülők betegsége	29	24
Gyermekek családon belüli fizikai bántalmazása	26	20
Gyermekek családon belüli lelki bántalmazása	11	5
Gyermekek családon belüli szexuális bántalmazása	12	7
Gyermekek fizikai elhanyagolása	75	75
Gyermekek lelki elhanyagolása	20	19
Egyéb rokonok, személyek általi veszélyeztetés	19	11
Iskolai kirekesztés, erőszak	1	2
Kortárs csoport negatív hatása	17	14
Elégtelen lakáskörülmények	56	63
Kilakoltatás veszélye	2	1
Munkanélküliség	16	14

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szervezeti egység tevékenysége

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) a Gyvt. 39-40. §-ai szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait látja el, melyeket az NM rendeletben, illetve az SzCsM rendeletben foglaltak,

valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai protokollok szerint végez. A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése.

A gyermekjóléti szolgálatnál 2021-ben összesen 3943 személlyel végeztek együttműködési megállapodás alapján szociális segítőmunkát a felmerülő problémák megoldása érdekében. Ezek közül 2279 család életében felmerülő nehéz élethelyzetekben, működési zavarok kezelésében nyújtott segítséget az intézmény. Együttműködési megállapodás megkötésére 1926 fő esetében került sor, ez 895 családot jelentett. Nem együttműködési megállapodás alapján 683 fő számára biztosítottak segítő tevékenységet. Jellemzően gyermeknevelési, megélhetési, családi-kapcsolati, valamint életviteli problémáik enyhítésében, megoldásában működött közre az intézmény.

A gyermekjóléti szolgálat családsegítő munkatársai által végzett szakmai tevékenységek közül kiemelkedően magas az információnyújtások száma, amelyet 15350 alkalommal biztosítottak az intézményben a segítséget igénylők számára. Családlátogatást 9765 alkalommal végeztek, 8944 alkalommal segítő beszélgetést folytattak az ügyfelekkel, tanácsadást 6450 alkalommal biztosítottak. A veszélyhelyzet miatt a személyes jelenlétet igénylő esetkonferenciák szervezésére a korábbi évekhez képest kevesebb alkalommal került sor, összesen 149 alkalommal. A szakemberekkel történő, konkrét esetekhez kapcsolódó esetkonzultációk száma azonban emelkedett, 5059 esetben került sor esetkonzultációra. Ügyintézésben 2114 alkalommal nyújtottak segítséget az intézmény dolgozói. Szakmai tevékenységük sokrétűségét mutatja, hogy a fentiekén kívül a családsegítő szakemberek konfliktuskezelésben, kríziskezelésben, környezettanulmány elkészítésében, adományközvetítésben is számos alkalommal közreműködtek. A fenti tevékenységeken kívül a családsegítő szakemberek a gyermekjóléti központ által biztosított speciális szolgáltatások közül a kapcsolattartási ügyelet munkájába, valamint a készenléti szolgálat biztosításába is bekapcsolódtak.

A veszélyhelyzet kihirdetését követően a családok működésében nehézséget okozott egyrészt a gyermekek digitális oktatásban történő zökkenőmentes részvétele, másrészt a gyermekek felügyeletének megoldása. A veszélyhelyzet hosszú távú, 2 éves fennállásának következményeként a családokban felerősödtek a konfliktusok, a működési zavarok. A családon belüli erőszak és a gyermekeket érintő fizikai bántalmazás emelkedő tendenciát mutat. Jellemzően a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők esetében váltak gyakoribbá a konfliktusok, azok nem megfelelő kezelése, a párkapcsolati erőszak, valamint a gyermekek fizikai bántalmazása. Az intézmény szolgáltatásait igénybe vevő családok számának elsődleges probléma szerinti alakulását áttekintve megállapítható, hogy a családi – kapcsolati konfliktus 140 család esetében volt az elsődleges veszélyeztető tényező. A családon belüli bántalmazás 54 család esetében volt a vezető probléma, ez a szám a 2020. évi számokkal összevetve jelentős emelkedést mutat. A szolgálatnál ellátott bántalmazott és elhanyagolt kiskorúak vonatkozásában a 88 fizikai bántalmazást elszenvedő gyermek közül 84 esetében a családon belül történt a bántalmazás, és ezen belül 47 esetben a szülő követte el a fizikai erőszakot. 2020. évben családon belüli fizikai bántalmazás 57 gyermek esetében fordult elő, 33 gyermek esetében a szülő által történt a bántalmazás.

Az elhanyagolt gyermekek számának vizsgálatakor is megállapítható az emelkedő tendencia, 315 gyermek esetében a veszélyeztetés a családban történő fizikai és érzelmi elhanyagolásból adódik. Ez a szám az előző évben 291 volt. A fenti számok sajnos azt mutatják, hogy a családokban kialakult működési zavarok megfelelő és hatékony kezeléséhez a szülők nem rendelkeznek megfelelő megoldási technikákkal, ennek következtében a konfliktusok elmélyülnek és családon belüli erőszakhoz, elhanyagoláshoz vezetnek. A párkapcsolati erőszakot elszenvedő édesanyák az alacsony önértékelésük és sokszor az anyagi függés, valamint a természetes támogató rendszer hiánya miatt nem mernek megfelelő lépéseket tenni és többszöri bántalmazást követően is a bántalmazó kapcsolatban maradnak. Az is jellemző, hogy a bántalmazott édesanyák több alkalommal fordulnak az intézményhez segítségért egy védett otthonba történő menekítés érdekében, azonban néhány nap múlva felveszik a bántalmazóval a kapcsolatot és megadják tartózkodási helyüket, ezt követően pedig hazaköltöznek. Sajnos a bántalmazott és a bántalmazó között olyan függőségi viszony alakul ki, hogy a gyermekek kiemelésének lehetősége sem ösztönzi

az édesanyákat arra, hogy biztonságos környezetben neveljék a kiskorúakat, a bántalmazó párhoz történő ragaszkodás erősebb, mint a gyermekekhez való kötődés. A családi – kapcsolati konfliktusok számának alakulását az elmúlt két évben tartósan fennálló járványhelyzet is negatív irányba befolyásolta. A családok nehezen tudtak megbirkózni a kialakult helyzettel, jellemzően nem tudtak minőségi időt eltölteni együtt, annak ellenére, hogy a szűk család tagjai voltak otthon. Az is elgondolkodtató, hogy az elhanyagolt gyermekek száma is ebben az időszakban emelkedett, amikor a szülők gyakran otthonról végezték a munkájukat, a szabadidejüket is az otthonukban töltötték. Az észlelő- és jelzőrendszer hatékonyabb működése érdekében a továbbiakban is nagyon fontos hangsúlyozni a jelzőrendszeri tagok számára a gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának időben történő felismerését és a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan bevonását. A gyermekek számát illetően 2021-ben 1030 gyermekkel kapcsolatban végeztek szociális segítőmunkát. A hatósági gyermekvédelmi intézkedés során 393 gyermek esetében vontak be családsegítő szakembert a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében. Ebből védelembé vétel keretében 291 gyermek számára nyújtottak segítséget. 2021-ben 973 veszélyeztetett kiskorút tartott nyilván az intézmény. A legjellemzőbb és legmagasabb számadatokat jelentő problémák a kiskorúak veszélyeztetettségének fő oka szerint 247 gyermek esetében családi konfliktus, 166 gyermek esetében gyermeknevelési probléma, 122 kiskorú esetében a szülők, család életvitele (szenvedélybetegségek, antiszociális viselkedés) állt a problémák háttérében. Ezen kívül a kortárs csoport negatív hatása, a gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség, magatartás- vagy tanulási zavar, valamint a tankötelezettség elmulasztása miatt vált indokoltá a szociális segítőmunka folytatása alapellátás keretein belül, illetve hatósági gyermekvédelmi intézkedés elrendelését követően, esetmenedzser szakmai támogatásával, a segítő tevékenység koordinálásával.

Az intézmény saját ügykörében végzett tevékenység keretében 1530 fő esetében biztosította a segítségnyújtás különböző formáit. A tevékenység magába foglalja az együttműködési megállapodás alapján biztosított felnőtt ügyfelekkel végzett szociális segítő tevékenységet is. A városban működő családok átmeneti otthonai és a gyermekek átmeneti otthona szolgáltatásait igénybe vevő gyermekek száma 163 fő, mely 60 családot jelent. Az átmeneti gondozásban részesülő családok és gyermekek egy részével már a beköltözést megelőzően is folytatja az intézmény a szociális segítőmunkát, más esetekben a beköltözés napjától kísérik figyelemmel a család életének alakulását a lakhatási nehézségeik rendezése érdekében. 2021-ben is jellemző volt, hogy munkájukat az átmeneti otthonokban dolgozó családgondozó szakemberekkel szorosan együttműködve, a segítő folyamatba történő bevonásukkal végezték.

A családsegítés szolgáltatáson belüli feladatok

A családsegítés a szociális munka eszközeivel és módszereivel nyújt segítséget a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzetek miatt segítségre szoruló személyek, családok, a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossággal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők számára. A szolgáltatás keretében tájékoztató, információs tevékenység biztosítására került sor, mely által az igénybe vevők pontos információt kaphattak a lakóhelyükön elérhető szociális ellátásokról, s azok igénybevételének feltételeiről. Az intézmény szolgáltatásait Debrecen lakossága egyre szélesebb körben ismeri meg, jellemzően olyan új személyek fordultak hozzájuk segítségért, akik korábban fenntartásokkal fogadták az intézmény által nyújtott szolgáltatásokat.

A veszélyhelyzet ideje alatt a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja feladatellátása is bővült annak érdekében, hogy a rendkívüli járványügyi helyzetben még hatékonyabban tudjon segítséget nyújtani. Az intézményhez forduló ügyfelek jelentős része a digitális ügyintézéssel kapcsolatban kért segítséget. A családsegítő dolgozókat elsősorban az ügyfélkapu használata, koronavírus elleni védőoltással kapcsolatos időpontfoglalás, a digitális oktatáshoz szükséges programok használata és e-mail fiók létrehozásával összefüggésben keresték meg. Az intézményi dolgozók minden esetben igyekeztek szakmai felkészültségüknek megfelelően közreműködni a felmerülő problémák megoldásában.

Az Önkormányzat a veszélyhelyzet kihirdetését követően a nehéz helyzetbe került személyek, családok számára létrehozta a Debrecen Városi Segélyalapot. Az intézmény a szakmai bíráló testület tagjaként a kérelmek elbírálása érdekében indokolt esetben személyesen kereste fel a támogatni kívánt családokat az érintettek élethelyzetének, természetes támogatórendszerének feltérképezése és a döntést segítő javaslat előkészítése céljából.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítő munkatársai 2021. december 31. napjáig 154 ügyfelet kerestek fel. Az ügyfeleknél végzett családlátogatások, személyes találkozások során tájékoztatást nyújtottak az intézmény által biztosított szolgáltatásokról. A látogatások során törekedtek arra, hogy a Debrecen Városi Segélyalap által nyújtott támogatásban részesült debreceni polgárok is megismerjék az intézményt. A megkeresések során érdeklődtek az érintett családok aktuális helyzetéről, rövid- és hosszú távú terveikről, céljaikról. A családsegítő szakemberek a családok bevonásával egy gyors helyzetértékelést végeztek annak érdekében, hogy a kialakult rendkívüli járványügyi helyzetben minden család megkapja a szükséges segítséget a továbbiakban is.

Az intézmény az Önkormányzattal együttműködve kiemelt figyelmet fordított azokra a gyermekekre, akik valamelyik szülőjüket a Covid-19 vírus okozta megbetegedés miatt veszítették el. Az intézmény látóterébe 5 család került, esetükben komplex segítő tevékenység végzésére került sor, támogatták őket a gyász feldolgozásában, a különböző ellátások, támogatások igénylésében segítették őket, mentális, lelki támogatást biztosítottak és egyéb szolgáltatásokat szerveztek számukra. A feladat ellátásával kapcsolatban a Regőczy István Alapítvánnyal is kapcsolatba kerültek, amely a „koronavírus árvái” megsegítése céljából jött létre.

A rendkívüli járványügyi helyzeten túl a városban történt tüzesetek is nehezítették a károsultak élethelyzetét. Az Önkormányzat 6/2015. (II. 26.) rendelete szerint a lakhatást biztosító épületet ért kár esetén eseti támogatás bevezetésére került sor, melynek igénylése a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjával kötött együttműködési megállapodás alapján történik. Eseti támogatásban 7 család részesült. A tevékenység során a károsultakkal történő együttműködési megállapodás megkötését követően, az ügyfél aktív részvételével cselekvési terv keretében tervezik meg a támogatás felhasználását határidők megjelölésével. A cél a támogatás hatékony felhasználásával az ingatlan mielőbbi lakhatóvá tétele és a felújítási munkák elvégzése. Az intézmény a tevékenység során szorosan együttműködik Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Szociális Osztályával (a továbbiakban: DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztálya) a teljes körű és hatékony segítségnyújtás érdekében. A támogatás részleteiben történő kifizetése is arra ösztönzi a károsultakat, hogy teljes mértékben a felújításra fordítsák az anyagi segítséget.

Az intézménnyel együttműködő fogyatékosügyei tanácsadók 290 fő esetében nyújtottak segítséget személyesen, telefonon vagy online formában a fogyatékkal élő kliensek számára a járványügyi helyzetben felmerülő problémák megoldása érdekében.

A gyermekjóléti szolgálat szünidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatai

A szünidei gyermekétkeztetés igénylésével kapcsolatban a DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztálya megküldte az intézmény részére azon gyermekek nevét és elérhetőségét, akik jogosultak a szünidei gyermekétkeztetés igénybevételére. A gyermekjóléti szolgálat családsegítő szakemberei minden családot személyesen felkerestek és tájékoztatást nyújtottak a szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének módjáról, valamint segítettek az igénylésben. 2021-ben a szünidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatban 1431 gyermek vonatkozásában nyújtottak tájékoztatást a szolgáltatás igénybevételéről. A feladatellátásnál általánosan megállapítható, hogy csak néhány szülő kért segítséget a szünidei gyermekétkeztetés igénylésében.

A jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos feladatok

Az intézmény a jelzőrendszer segítségével feltárja az ellátási területén jelentkező gyermekek veszélyeztetettségét kiváltó lehetséges okokat, és prevenciós jellegű tevékenységek szervezésével, biztosításával igyekszik csökkenteni azokat.

2021-ben összesen 9 esetben tartottak szakmaközi megbeszélést.

2022. február 15-én került sor az éves jelzőrendszeri tanácskozás megszervezésére, a járványügyi helyzetet figyelembe véve ismételten online formában. Az észlelő- és jelzőrendszer tagjai számára kiküldött 340 kérdőívből 160 érkezett vissza, amely hasonló együttműködési arányt mutat, mint a korábbi évben.

A 2021. évi statisztika szerint az egészségügyi szolgáltatóktól összesen 173 jelzés érkezett, amely a kórházak, védőnői szolgálat jelzései mellett a háziorvosi ellátásból érkező bejelentéseket is tartalmazta. A háziorvosok által visszaküldött kérdőívek egyike sem tartalmazott javaslatot a szolgáltatás fejlesztésére vonatkozóan.

A védőnőktől 56 esetben érkezett jelzés a tavalyi évben. Tapasztalataik alapján jó az együttműködés az intézmény szakembereivel. Javasataik között a telefonos konzultációk mellett a személyes információcserét és a közös családlátogatások gyakoriságának igényét emelték ki.

A bölcsődék, családi napközik a megfelelő szakmai együttműködés mellett nehézségeikről is beszámoltak a kérdőívek kitöltése során. Számukra az online térben való kommunikáció, kapcsolattartás a szakmai tevékenységüket kis mértékben akadályozta. Az együttműködés erősítése céljából javasolták a különböző intézménytípusok által biztosított szolgáltatások részletesebb bemutatását, kiemelten a családterápia, szociális diagnózis esetében mutatkozott igény tájékoztató, szakmaközi megbeszélés megtartására.

A kérdőíveket visszaküldő óvodák kiemelték beszámolójukban az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység eredményességét az együttműködés, a jelzések megtételének tekintetében. Észrevételeik alapján a szociális szakemberek intézmények közötti közvetítő szerepe nagy mértékben megkönnyíti az óvodák jelzőrendszeri kötelezettségéből adódó feladatellátást. Javasataik alapján a családi és mentális problémák intézményekben történő kezelésével kapcsolatban lenne igény szakmai műhelyek, fórumok megtartására, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek esetében gyakoribb prevenciók közösségi programok megszervezését támogatták.

Az általános iskolák az online oktatás gördülékenyebb, hatékonyabb megszervezése mellett szintén az óvodai és iskolai szociális segítők jelenlétének pozitív hatásairól számoltak be. Új lehetőséget jelentett az online tér a szülőkkel és a szakemberekkel történő kapcsolattartásban. A közoktatási intézmények beszámolóinak alapján a jelzőrendszeri munkájukat nem érintette a járványhelyzet, a jelzések megtételéhez minden esetben megtalálták a megfelelő csatornákat. A hátrányos helyzetű tanulók esetében a digitális eszközök hiányát az intézmények lehetőségeikhez mérten próbálták megoldani, a tananyagot esetenként papír alapon juttatták el a diákokhoz, több alkalommal az óvodai és iskolai szociális segítők, családsegítő szakemberek segítségét is igénybe véve. Javasataikban a pedagógusok és szociális szakemberek közös családlátogatása mellett egymás munkájának megismerését szolgáló tájékoztatók megtartását is kezdeményezték.

A középiskolákból beérkezett kérdőívek alapján elmondható, hogy az iskolai szociális segítők jelenléte felértékelődött a közoktatási intézményekben. A középiskolák jelzőrendszeri munkáját a pandémia a visszaérkező beszámolók alapján nem befolyásolta. Az óvodai és iskolai szociális segítő jelenléte nagyban megkönnyítette jelzőrendszeri munkájukat, kérdéseik esetén magas szintű szakmai segítséget kaptak a szakemberektől. Néhány iskola szívesen venné, ha a szociális segítő magasabb óraszámban láthatná el feladatait az intézményben. Előadások, szakmai megbeszélések megtartását kezdeményezték az osztályfőnökök nevelő munkájának támogatása céljából.

A Debreceni Rendőrkapitányság 254 esetben élt jelzéssel a család- és gyermekjóléti szolgálatok felé. Javaslatukban a bűnmegelőzési előadások fontosságát hangsúlyozták a köznevelési intézmények tekintetében.

A Debreceni Járásbíróság nem élt jelzéssel 2021-ben az intézmény felé. A nevelőszülői hálózat és a gyermekotthonok számának bővítése mellett, szakmai megbeszélések megtartását javasolták a családjogi ügyekben eljáró bírák és a szociális feladatot ellátó, valamint gyermekvédelmi rendszerben dolgozók között.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Igazságügyi Osztálya a kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos elkövetések, illetve elkövetők számának növekvő tendenciájáról számolt be, illetve az ún. „dizájner” drogok szélesebb körű elterjedéséről.

A pártfogó felügyelők és a társintézmények között megfelelőnek ítélték az együttműködést, főként környezettanulmányok, pártfogó felügyelői vélemények elkészítéséhez kaptak segítséget.

Javaslatok között az ún. „kallódó” fiatalkorúak fokozottabb ellátása, valamint gyermek és ifjúsági drogambulancia létrehozása szerepelt speciálisan a 12-16 éves korosztály számára.

A Debrecenben működő gyermekek átmeneti otthonának visszajelzése alapján 2021-ben összesen 25 gyermek részesült átmeneti gondozásban. Az együttműködés a pandémia időszakában – a megváltozott helyzethez alkalmazkodva megfelelően működött. A szociális bérlakás-rendszer igénybevételének felülvizsgálatát, átalakítását, illetve az ún. „kiléptető lakások” férőhelyszámának bővítését javasolták.

Az intézmény ellátási területén működő családok átmeneti otthonainak tájékoztatása alapján 100 család, 271 gyermek esetében vette igénybe a szolgáltatást. A feldolgozott kérdőívek alapján az intézményhez 5 esetben érkezett jelzés. Az intézmények között hatékony az együttműködés, rendszeres az információcsere. Hasznosnak találják az esetmegbeszéléseket, a szakemberek közötti egyeztetéseket.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Gyámügyi Osztályának tapasztalatai alapján az alapellátásban dolgozó szakemberek szakmai munkáját az ügyfél-orientáltság jellemzi. Az esetkezelésben nagy hangsúlyt kap a problémamegoldó szemlélet. Magas fokú szakmai alapossággal elkészített adatlapok, javaslatok érkeznek a gyámhatóságokhoz. Súlyos krízishelyzet esetén személyes egyeztetésre is sor kerül, ami elősegíti a hatékony és időben történő intézkedést, döntéshozatalt. A kapcsolattartási ügyekben és a gondnoksági ügyekben a családsegítőkkal és esetmenedzserekkel hatékony az együttműködés. Javaslatuk szerint a jelzőrendszeri tagok munkáját segítené, ha lehetőség lenne még több pszichológus, illetve mediátor szakember foglalkoztatására. Megfogalmazták, hogy a családok esetében a problémák, a veszélyeztető helyzetek időben történő észlelése és a hatékony segítség biztosítása lenne az egyik legfontosabb cél.

Az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat Hajdú-Bihar Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat részéről kapott beszámoló alapján elmondható, hogy az együttműködés megfelelő, a legtöbb véleménykülönbség a hazagondozások során merül fel a szakemberek között. Problémaként jelezték a bűnelkövető gyermekek szakellátásba való delegálását, megoldásként az igazságszolgáltatás eszköztárának bővítését javasolják.

A Debreceni Egyetem Klinikai Központ visszajelzése alapján 2021-ben 845 esetben éltek jelzéssel az intézmény felé. A két intézmény közötti együttműködést a hatékony problémamegoldás és segítőkészség jellemezte. Javaslatok között a betegek otthonában nyújtott szolgáltatások, valamint a hajléktalan ellátás intézményi férőhelyeinek bővítése szerepelt.

Adományozással kapcsolatos feladatok

Számos alkalommal történt adományozás a nehéz sorsú gyermekek, családok részére a Debreceni Karitatív Testület támogatásával. 2021-ben 1228 család részesült adományban, valamint 21 család krízis tűzifa biztosításában.

A Család- és Gyermekjóléti Központ tevékenységét érintő pályázatai

- Idősügyi Infokommunikációs Program

Az „Idősügyi Infokommunikációs Program” célja a programban résztvevő településeken élő 65 év feletti idősök részére a számítógép- és internethasználat elsajátításában és aktív használatában való segítségnyújtás és ezzel párhuzamosan az idősök rendszeres látogatása során egy támogató, segítséget nyújtó szolgáltatás kiépítése. A program keretében 11 fő időslátogató diszpécser foglalkoztatása valósult meg.

- Montázs projekt – EFOP 1.9.2

A kedvezményezett neve: Nemzeti Fogytékosságügyi és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft. (a továbbiakban: NFSZK)

A projekt megvalósítási időszaka: 2017. április 1. - 2021. december 31.

A projekt általános célja: egy országos lefedettségű fogyatékossgügyi tanácsadó hálózat létrehozása a család- és gyermekjóléti központok bázisán, amely a fogyatékossgból adódó

igényekre, szükségletekre reagáló közszolgáltatások minőségét javítja, illetve hozzáférhetőségét bővíti. 2022. január 1. napjától a fogyatékosügyei tanácsadást kötelező feladatként megyei szinten Hajdú-Bihar megye területén a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja biztosítja 2 fő fogyatékosügyei tanácsadó személyvel.

Az intézmény személyi és tárgyi feltételei

A személyi feltételek megfelelnek a jogszabályi követelményeknek. Az intézmény 2021-ben összesen 146 alkalmazotti létszámmal (szakmai tevékenységhez kapcsolódóan: 141 fő, intézményüzemeltetési tevékenység ellátásához kapcsolódóan: 5 fő) látta el feladatát. Az intézmény telephelyein található épületek berendezése, bútorzata megfelelő. Vezetékes telefon, számítógép, mobiltelefon, fax és fénymásológép minden területi irodában elegendő számban biztosított.

Az ellátást igénybe vevők és a munkatársak jogainak érvényesülése

Az elmúlt év során az intézmény, valamint az ott dolgozó szakemberek személyét illetően panasszal 10 alkalommal éltek a kliensek. Valamennyi esetben időpont egyeztetést követően az illetékes szakmai vezető az ügyfelek panaszát meghallgatta, ezt követően a szükséges vizsgálatot elvégezte, majd a megfelelő intézkedést megtette. A panaszok kivizsgálását követően megállapítható, hogy a dolgozók a jogszabályok, szakmai szabályzók és módszertani útmutatások betartása mellett végezték munkájukat, szakmai hiányosságokat nem tapasztalt az intézmény. A családsegítő/esetmenedzser személyének váltására a bizalmi kapcsolat sérülése miatt került sor.

A munkatársak továbbképzése

A továbbképzések szervezésével és nyilvántartásával kapcsolatos feladatok 2021-ben a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézethez kerültek. A pandémia a továbbképzésekre is hatással volt, amelyek így főleg online formában valósultak meg. 2021-ben a munkakörhöz kötött továbbképzések személyes jelenléttel zajlottak, amelyen az intézmény több munkatársa is részt vett. Az elmúlt évektől eltérően a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendeletben rögzített úgynevezett kötelező továbbképzések is megvalósultak, így az érintett kollegák a 2022. évig tartó továbbképzési időszakot sikeresen be tudják fejezni.

Az óvodai és iskolai szociális segítő munkatársak vonatkozásában megvalósult az NM rendeletben foglalt kötelező továbbképzés.

Tereptanári tevékenység

Intézménybemutató 2021-ben 5 alkalommal valósult meg a Debreceni Egyetem Tanárképzési Központ hallgatói részére. 3 esetben személyes megjelenés formájában a szükséges járványügyi óvintézkedések betartásával, 2 alkalommal pedig az online előadás formájában, a jelenlegi járványügyi helyzetre való tekintettel.

Az adósságkezelési tanácsadás keretén belüli feladatok

Az Önkormányzat a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjával kötött megállapodás alapján az adósságcsökkentési támogatás részeként adósságkezelési tanácsadást működtet. Az adósságcsökkentési támogatás elsődleges célja a hátralék halmozódási ütemének csökkentése, megállítása, másodsorban a teljes közüzemi hátralék kifizetésére irányuló törekvés. 2021-ben összesen 83 fő 313 alkalommal vett részt hátralékkezelési tanácsadásban. A korábbi évekkel összevetve a szolgáltatás igénybevevőinek száma csökkenő tendenciát mutat, azonban az előző évhez képest emelkedett az adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma.

Tapasztalatok, problémák 2021-ben

A pandémia idején bevezetett jogszabályváltozásokhoz igazodva a megfelelő járványügyi előírások betartása mellett az intézmény továbbra is magas szakmai színvonalon látta el feladatait.

Az intézmény alap- és speciális szolgáltatásainak zavartalan biztosítása érdekében az innovatív megoldások, kapcsolattartási formák alkalmazása 2021-ben is rendszeres volt. A feladatellátás során a személyes segítségnyújtás mellett igyekezett előtérbe helyezni az online tér használatát, illetve a

telefonon történő kapcsolattartást a kliensekkel végzett szociális segítőmunkában, valamint a jelzőrendszeri szakemberekkel történő együttműködésben.

A családlátogatások, segítő beszélgetések magas száma jelzi, hogy a megfelelő védőfelszerelés mellett az intézményi dolgozók feladataikat személyes jelenléttel látták el, az online kapcsolattartás leginkább a szakmai konzultációk esetében volt jellemző.

2021-ben a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltsége által biztosított védőfelszerelés mellett az intézmény több alkalommal vásárolt felület- és kézfertőtlenítő szereket, maszkot, gumikesztyűt a biztonságos munkavégzés érdekében.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának felkérése alapján az intézmény 2021-ben is részt vett a járási család- és gyermekjóléti központok részére módszertani segítségnyújtásban, a korábbi években kialakított módszertani hálózat munkájában.

Szakmai tapasztalataik országos szintű megosztására is lehetőség nyílt a 2021. október 12-14. között megrendezett, a Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesületének XXXI. Országos Konferenciáján, amelynek keretében az intézmény óvodai és iskolai szociális segítőik csoportvezetője szakmai koordinátorként az iskolai segítőik és köznevelési intézmények együttműködésével kapcsolatban tartott előadást. A konferencián az előadó mellett további 3 intézményi dolgozó is részt vett. A konferencia tapasztalatait szakmai műhely keretében ismerhették meg a szakemberek.

A veszélyhelyzet ideje alatt a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja az alapfeladatok átszervezése, új szolgáltatások biztosítása iránti igények miatt ismét élt a szakemberek átirányításának eszközével.

Jövőbeli tervek, javaslatok

A szakmai munka során újabb kihívást jelentett a 2021. július 1-én bevezetett Gyermkeink Védelmében elnevezésű Informatikai Rendszer (GYVR). Az új adminisztrációs felület használata lehetőséget biztosít a gyermekvédelmi rendszer tagjai számára a hatékonyabb munkavégzésre, az eredményesebb együttműködésre. Az új nyilvántartási rendszerben használt adatlapok kitöltése és továbbítása a legújabb szakmai és technikai feltételeknek megfelelően gyorsabbá teszi az adminisztrációt, a papíralapú kommunikáció csökkentését szolgálja.

A GYVR kapcsán az intézmény dolgozóinak felkészültségét belső továbbképzési rendszerük felülvizsgálatával kívánják elősegíteni. Új képzési modulként külön helyet kap az új dolgozók számára a GYVR rendszer megismerése, használata a képzési programban. Területi irodánként, illetve munkakörönként (családsegítő/ezetmenedzser) rendszeresen szakmai megbeszélések szervezését tervezi az intézmény a GYVR kapcsán felmerülő technikai és szakmai problémák feltárása, megoldása érdekében.

Az intézmény az online térben biztosított szolgáltatások, szakmai munka magas színvonalú ellátása érdekében az eddig megvásárolt multifunkciós eszközök mellett tervezi a meglévő technikai hátteret, az eszközállományt korszerűsíteni. A személyes megjelenésen alapuló hatékony segítőmunka érdekében, az egészségügyi és higiéniai előírásoknak megfelelően az intézmény a jövőben is nagy hangsúlyt fektet a megfelelő mennyiségben rendelkezésre álló védőfelszerelések, fertőtlenítőszeresek beszerzésére.

A fogyatékosügyei tanácsadás szolgáltatás jogszabályi alapjainak megteremtésével – az intézményben is működő MONTÁZS projekt lezárását követően – 2022. január 1-jétől a szolgáltatás beépült a család- és gyermekjóléti szolgáltatásba, azzal, hogy a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által kijelölt család- és gyermekjóléti központokhoz rendelte a feladatot. Hajdú-Bihar megye tekintetében az intézmény biztosítja a fogyatékosügyei tanácsadást 2 fő munkavállalóval. A fogyatékosügyei tanácsadó a fogyatékosból adódó kérdések, problémák megválaszolására, megoldására koncentrálna kiemelt szerepet tölt be a széleskörű szakmai tájékoztatásban, kapcsolattartásban. A szolgáltatás hozzájárul az egyének, családok jólétéhez, életminőségük és életvezetési képességük javulásához, segíti a közszolgáltatásokhoz, információkhoz és ellátásokhoz való hozzáférésüket. 2022-ben a szolgáltatás magas színvonalú biztosítása érdekében a megyei civil szervezetekkel, alapítványokkal szeretnék eddigi kapcsolatukat tovább erősíteni együttműködési megállapodások keretében.

Az intézmény célja továbbra is az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival történő kapcsolat erősítése, az együttműködés mind hatékonyabbá tétele. A Debreceni Áldozatsegítő Központ átadásához kapcsolódóan 2022. év elején az intézmény együttműködési megállapodást kötött az Igazságügyi Minisztériummal, valamint szakmai kapcsolatok erősítése céljából a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Regionális Krízisambulanciájával.

Az intézmény célja a jövőben is az, hogy a hozzá forduló családok életét megkönnyítse a szociális munka módszereinek, legújabb irányzatainak alkalmazásával.

b) Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye

Gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása, ezen ellátás igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok

Debrecen városában a 3 év alatti gyermekek napközbeni ellátását DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye (a továbbiakban: intézmény) biztosítja. Az intézmény központja a 4024 Debrecen, Varga utca 23. szám alatt található. Az intézmény 12 tagintézménnyel működik, a szakmai munkájukat a Gyvt; az NM rendelet, valamint a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja (továbbiakban: Alapprogram), módszertani levelek és a Magyar Bölcsődék Egyesülete (mint módszertani szerv) útmutatásainak megfelelően végzik. A bölcsőde alapfeladata a három éven aluli gyermekek napközbeni nevelése és gondozása, ha a szülők napközbeni munkavégzésük, vagy egyéb okok miatt nem tudják ellátni gyermeküket.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani,

- akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,
- akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel,
- akinek a szülője, törvényes képviselője szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni.

2021-ben 206 nagycsaládos, 71 egyszülős család és 3 nevelőszülős család gyermekét fogadták az intézményben. Továbbá 6 fő hátrányos helyzetű és 7 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, 8 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek és 10 fő védelembe vett gyermek járt az intézménybe. A tavalyi nevelési évben 22 fő sajátos nevelési igényű és 3 fő korai fejlesztésre járó gyermeket gondoztak.

A gyermekek napközbeni ellátása keretében bölcsődei ellátást és napközbeni gyermekfelügyeletet a szülő, törvényes képviselő otthonában, valamint az alapellátáson túl hosszított nyitva tartást, és a bölcsődék nyitvatartási ideje alatt időszakos gyermekfelügyeletet lát el. A bölcsődei ellátottak és az időszakos gyermekfelügyeletben résztvevők számára gyermekétkeztetési szolgáltatást is biztosít. A tagintézmények egységes működésének az intézmény Szakmai Programja ad irányvonalat. Minden tagintézmény kiegészíti ezt a helyi programjában megfogalmazott sajátosságokkal, melynek alapját, az adott tagintézmény igénybe vevői körének sajátosságai határozzák meg. Szakmai tevékenységükben kiemelt jelentőségű az állandóság, a tapasztalatszerzés és az élményszerzés lehetőségének biztosítása. A napi tevékenységük során kiemelten fontos a családok segítése, valamint, hogy a gyermekek a családok értékeinek, szokásainak optimálisan egyedi, személyiségüknek, fejlődési ütemüknek megfelelő nevelésben és gondozásban részesüljenek. Ennek érdekében minden tagintézmény nagy felelősséggel készítette el a helyi programját, éves munkatervét és beszámolóját. A gyermekek napközbeni felügyeletét magas szakmai elvárásoknak megfelelő tudással rendelkező kisgyermeknevelők végzik az intézményekben.

Az Egyesített Bölcsődei Intézmény feladata:

Az alapító okirat értelmében az intézmény gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermekek napközbeni ellátásán belül:

- Gyermekek bölcsődei ellátását, és a bölcsődei ellátottak részére nyújtott gyermekétkeztetéssel összefüggő feladatok ellátását végzi.

- Emellett hosszított nyitva tartást és a bölcsőde nyitvatartási ideje alatt időszakos gyermekfelügyeletet biztosít.
- Továbbá napközbeni gyermekfelügyelet keretében segítséget nyújt többes ikrek, valamint az egyik szülő halála esetében a gyermek gondozásához, neveléséhez a szülő, törvényes képviselő otthonában.
- A fentiekén túl módszertani feladatok segítségét látja el.

Alapellátás

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetetten a kisgyermeket nevelő családok állnak. A bölcsődei nevelés feladatait a Bölcsődei nevelés- gondozás országos alapprogramja határozza meg, melyek az alábbiak:

- A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.
- Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.
- Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.
- A megismerési folyamatok fejlődésének segítése.

Az intézmény elsődleges feladata, hogy olyan bölcsődei ellátást nyújtson, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, az Alapprogram szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést. A Gyvt. értelmében a bölcsődei ellátás keretében - ha e törvény kivételt nem tesz - a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátás keretében a nemzeti köznevelésről szóló a 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkt.) 4. § 25. pontja szerinti sajátos nevelési igényű gyermek nevelése és gondozása is végezhető. Bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

A férőhely

Az évről-évre változó, egyre magasabb igényeket és elvárásokat támasztó munkaerőpiac, mely alapvető igényként fejezi ki, hogy a születési szabadságon lévő édesanya minél hamarabb visszakerüljön a munka világába, hozzájárul ahhoz, hogy minden évben egyre magasabb a bölcsődei szolgáltatást igénylő családok száma. A családoknak minden év májusáig jelezniük kell a bölcsődék felé a bölcsődei ellátás iránti igényüket, ami az újonnan érkező gyermekek közel 90%-a esetében megvalósul, a fennmaradó 10% csak később adja be a jelentkezését. A nevelési év kezdetére nem mutat 100%-ot a bölcsődék telítettsége, mivel a szülők egy része lemondja a szeptemberi kezdést. A bölcsődéknek figyelemmel kell kísérniük azokat a gyermekeket is, akik az év során betöltik a harmadik életévüket, mert ebben az esetben a szülő köteles nyilatkozni arról, hogy a gyermeket elviszi óvodába, vagy marad a nevelési év végéig a bölcsődében. Ezen okok miatt is nagyon fontos, hogy a bölcsődék minden évben pontosan mérjék fel a szükségleteket a bölcsődei szolgáltatás igénybevitelével kapcsolatban.

Az intézmény 1164 férőhellyel rendelkezik, azonban 2021-ben ideiglenesen 1078 engedélyezett férőhelyen fogadta a gyermekeket. Ez 2020. évhez képest 86 férőhellyel kevesebb, tekintettel a Károlyi Mihály Utcai Tagintézményt érintő felújításra, energetikai korszerűsítésre. A bölcsődei ellátás a felújítás időtartama alatt 2021. június 1. napjától a 4032 Debrecen, Martonfalvi utca 21. szám alatt található épületben történt. Az ingatlan az Önkormányzat tulajdonában áll, melyben 6 csoportszoba bevonására került sor, így maximum 70 gyermek ellátása valósulhatott meg az épületben. A gyermekek napközbeni gyermekfelügyeletét a Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény kisgyermeknevelői látták el, így a telephely módosítása nem járt a DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye szakmai létszámának emelésével. A tagintézmény a 2022/2023. nevelési évet várhatóan a Károlyi Mihály utca 4. szám alatti épületben kezdi majd meg 156 férőhellyel. Továbbá a Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben is felújítási munkálatok folytak, így az oda felvett gyermekek bölcsődei ellátása másik tagintézményben valósult meg.

3 tagintézmény esetében nem kerülhetett sor teljes feltöltésre a felújítások miatt. Ezek az alábbiak:

- ✓ A Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény felújítás alatt áll, így maximum 20 főre volt feltölthető.
- ✓ A Károlyi Mihály Utcai Tagintézményt érintő felújítás miatt maximum 70 főig volt feltölthető.
- ✓ A Karácsony György Utcai Tagintézmény fogadta a Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézménybe felvett gyermekeket is.

Férőhelyek alakulása

Tagintézmény	Férőhely/fő	Csoportok száma	Felvett gyermek: 2021.06.30-án	Felvett gyermek: 2021.12.31-én
Varga utcai	100	8	96	82
Postakert utcai	44	4	39	38
Ősz utcai	52	4	50	50
Gáborjáni Sz. K. utcai	76	6	20	21
Karácsony György utcai	60	6	40	40
Faraktár utcai	52	4	46	41
Honvéd utcai	116	10	107	97
Károlyi Mihály utcai	70	6	67	59
Áchim András utcai	76	6	72	63
Görgey utcai	120	10	115	102
Margit téri	156	12	143	129
Angyalföld téri	156	12	120	79
Összesen	1078	88	915	801

Látható, hogy az első félév feltöltöttsége és kihasználtsága kedvezőbb mutatókkal bír. Ennek oka, hogy 2021. második felének mutatóit jelentősen befolyásolják a szeptember-október hónap adatai. Ebben az időszakban a gyermekek jelentős számban távoznak egyszerre óvodába. Ugyanakkor a helyükre érkező, új felvételes gyermekek fogadása csak fokozatosan történhet.

A nyári zárásra 2021. július 12. és augusztus 8. között került sor. A nyári időszak szintén meghatározó a feltöltöttség és a kihasználtság vonatkozásában. A szülők gyakran a nagyobb testvér iskolai szünetére tekintettel a kisebb gyermeket sem viszik bölcsődébe. Mint minden területen, itt is érezhető volt a pandémia hatása. Több esetben a szülők azért nem vitték bölcsődébe a gyermeket a nyári időszakban, mert félték a fertőzéstől és attól, hogy a gyermek esetleges megbetegedése a családi nyaralást lehetetlenítené el. Az óvodába távozás szintén indok lehet arra, hogy a nyári zárást követően a szülők már ne vigyék vissza a gyermeket az intézménybe.

A kihasználtság vonatkozásában szintén a 2. félév mutat gyengébb eredményeket. Ebben nagy mértékben közrejátszik a beszoktatási időben felmerülő betegségek és a pandémia okozta hiányzások mértéke is.

Az óvodába távozó gyermekek tekintetében a 2. félévben csökkent a 3 éven felüli gyermekek száma és jelentősen növekedett az új felvételes gyermekeket érintően a 12-23 hónapos korosztályban lévő gyermekek száma.

2021-ben 677 gyermek nyert felvételt az intézménybe, valamint 647 gyermek távozott óvodába.

Koronavírus fertőzés miatti csoportbezárások	
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény	Csoport bezárására nem került sor
Postakert Utcai Tagintézmény	Csoport bezárására nem került sor
Ősz Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 3 alkalommal került sor
Margit Téri Tagintézmény	Csoport bezárásra 6 alkalommal került sor
Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény	Csoport bezárására nem került sor
Karácsony György Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 5 alkalommal került sor
Honvéd Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 5 alkalommal került sor

Görgey Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 5 alkalommal került sor
Faraktár Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 2 alkalommal került sor
Angyalföld Térségi Tagintézmény	Csoport bezárásra 4 alkalommal került sor
Achim András Utcai Tagintézmény	Csoport bezárásra 1 alkalommal került sor
Varga Utcai Tagintézmény	Csoport bezárására nem került sor

Az intézmény a pandémia miatt elrendelt védekezési szabályokat betartotta, az előírt védőeszközök és fertőtlenítőszeres megfelelő mennyiségben rendelkezésre álltak. Megbetegedés esetén az intézmény a Nemzeti Népegészségügyi Központ által előírt protokoll szerint jelentett, valamint a Nemzeti Népegészségügyi Központ visszajelzése alapján történtek a lezárások, illetve a lezárások feloldása.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése. Az intézmény kiemelt figyelmet fordít a korai fejlesztésre, gondozásra, valamint a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére, a szülők támogatására, szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is. A segítségnyújtás módszerei a család igényeihez, szükségleteihez igazodtak.

A gyermekeket 10-12 és 14 fős csoportokban helyezik el. Az egyenlőtlen elosztásnak több oka is van, amit jogszabályban meghatározott előírások szabályoznak. Egyre több 2 év alatti gyermek kerül be a bölcsődei ellátó rendszerbe, s mint azt az NM rendelet meghatározza, számuk egy csoportban nem haladhatja meg a 12 főt. Nehezítette a bölcsődei elhelyezést, ha sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: SNI-s) gyermek került felvételre, vagy ha a nevelési év során derült fény a gyermek megváltozott nevelési igényére. Egy SNI-s gyermek a bölcsődei ellátás során két fő elhelyezésének megfelelő létszámot jelent, az életkori szabályozás miatt akár egy SNI-s gyermek elhelyezése 4 férőhelyszám-csökkenést is eredményezhet. Így, mire minden gyermeket elhelyeznek a tagintézményekben, a valóban betölthető férőhelyszám elmarad a működési engedélyben meghatározott férőhelyszámhoz képest. Az intézmény az elmúlt év során is megtett mindent annak érdekében, hogy a városban élő családok igényeit kielégítse, és eleget tegyen a bölcsődei nevelés azon céljának, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.

Összességében elmondható, hogy 2021-ben a bölcsődei férőhelyek iránti igény továbbra is jelentős volt, melyet az alábbi számok is igazolnak.

2021. év	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Várólistán lévőek száma	51	54	42	0	4	22	29	67	91	99	99	98
Megjegyzés	Az áprilisi változás oka, hogy a tavaszi felvétel során minden várólistás gyermek felvételt nyer.											

A *gyermekétkeztetés* biztosítása önálló főzőkonyhák működtetésével történik. A közétkeztetési rendelet táplálkozás-egészségügyi előírásainak betartása és a diétás étkeztetés lehetősége adott, amely elsősorban a Honvéd Utcai Tagintézményben, azonban kiszállítás útján minden tagintézményben biztosított.

A Gyvt. rendelkezései szerint a szülő, törvényes képviselő otthonában *napközbeni gyermekfelügyelet* akkor biztosítható, ha a gyermek állandó, vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható és a szülő, törvényes képviselő a gyermek napközbeni ellátását nem, vagy csak részben tudja megoldani. Ilyen ok lehet egyebek mellett, ha többes ikrek születnek, és az ikergyermek gondozásában, nevelésében a szülő segítségre szorul. Többes ikrek születésekor a napközbeni gyermekfelügyelet a szülő, törvényes képviselő otthonában a gyermek születésétől kezdve nyújtható. Továbbá 2021-től lehetővé vált az ellátás igénylése az olyan gyermekek számára

is, akik valamilyen tragédia következtében félárván maradtak és a család nem tudja igénybe venni még a bölcsődei ellátást a gyermekek életkora miatt. Ezzel a lehetőséggel 2021-ben 1 család élt, a kisgyermeknevelő június hónaptól napi 7 órában segítette az édesanyját a család otthonában a gyermekek nevelésében és gondozásában.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására vonatkozó adatok

Az Alapprogramban a bölcsődei nevelés alapelvei között szerepel a koragyermekkori intervenció szemlélet befogadásának elve. Ennek értelmében a koragyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. A kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése. A sajátos nevelési igényű gyermek bölcsődei csoportban (speciális csoportban, vagy integráltan/inkluzívan) történő nevelése, gondozása különös odafigyelést igényel. A vonatkozó jogszabály pontosan meghatározza a gyermekcsoportok létszámát az alapján, hogy hány SNI-s kisgyermek gondozható egy csoportban. A jogalkotó szándéka, hogy az SNI-s gyermekek minél korábban bekerüljenek a napközbeni ellátásba, biztosítva számukra a korai fejlesztés lehetőségét, a szülő számára pedig a munkába való visszatérést és segítséget a gyermeke gondozásában, nevelésében. A cél elsősorban az, hogy minél több SNI-s gyermek vehessen részt a napközbeni ellátásban, biztosítva ezáltal számukra is az esélyegyenlőség lehetőségét. A bölcsődében az SNI-s kisgyermek egészséges közösségbe történő integrálása önmagában is fejlesztő hatással bír. Ez is a gyermekvédelem biztosításának egyik formája. 2021. év során a tagintézményekben összesen 22 fő sajátos nevelési igényű kisgyermek ellátására került sor.

Az intézmény a fentieknek maradéktalanul eleget tett és kiemelt figyelmet fordított a szakemberek speciális ismereteinek bővítésére, illetve érzékenyítésére. A kisgyermeknevelők a „Gyermekút képzések” keretében szereztek speciális tudást az eltérő fejlődés jeleinek mielőbbi felismerésére, a gyermek útját kísérő szakemberekkel való hatékony együttműködésre és a szülők segítségét célzó pedagógiai tanácsadásra nézve. Az intézmény minden bölcsődéje fogadhat SNI-s gyermeket, amennyiben a Szakértői Bizottság erre a célra az érintett bölcsődét kijelöli. Az SNI-s gyermekek ellátása 3 formában valósul meg az intézményben.

1. A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában a középsúlyos, illetve halmozottan sérült gyermekek ellátása (Dow-szindrómás, Angelman-szindrómás, Rhett-szindrómás, Williams-szindrómás, autista, vak és gyengén látó, mozgássérült, hallási fogyatékos gyermekek) történik.
2. A Görgey Utcai Tagintézményben integrált csoportokban van lehetőség az eltérő fejlődésű gyermek fogadására, biztosítva a személyi és tárgyi feltételeket.
3. Az intézmény többi tagintézménye is fogad SNI-s kisgyermeket, amennyiben a csoportok létszáma ezt lehetővé teszi.

Abban az esetben, ha nevelési év közben születik meg a Szakértői Bizottság véleménye, miszerint a kisgyermek nevelése-gondozása a továbbiakban normál csoportban folytatódhat, a tagintézmények biztosítják a kisgyermek helyben maradását. Az SNI-s gyermekeket fogadó tagintézményekben megfelelő tárgyi és személyi feltételek teszik lehetővé a gyermekek korai fejlesztését (fejlesztőszobák, fejlesztő eszközök). Vannak olyan tagintézmények, amelyek biztosítják az SNI-s kisgyermek ellátását, de a gyermek fejlesztése nem helyben történik, hanem a szülő viszi el a kijelölt helyre. A csoporton belüli tárgyi feltételek ebben az esetben is biztosítottak. Egyre gyakrabban találkozni olyan kisgyermekkel, akik nem rendelkeznek SNI-s státusszal, mert a szülők még nem jártak a Szakértői Bizottságnál, nem tudva, nem akarva szembenézni a gyermek másságával. Esetükben is nagyon fontos a megfelelő támogatás, segítség nyújtása, hogy ne hárítsák a problémát, hanem mielőbb legyenek partnerek abban, hogy a gyermek megkapja a számára igen fontos korai fejlesztést. Ennek érdekében keresték az utakat a társszakmák, szolgáltatók, illetve a gyermekvédelem irányában is, hogy a szülők, családok számára minél szélesebb körű támogatást, információt, segítséget tudjanak nyújtani. Az intézményben rendelkezésre álló integrált és speciális csoportos férőhelyek elegendőnek bizonyultak.

Alapellátáson túli szolgáltatások

Valamennyi bölcsőde *időszakos gyermekfelügyelet* szolgáltatást nyújthat az alapellátás veszélyeztetése nélkül. Ennek célja a családi nevelést támogató szolgáltatás nyújtása a gyed-en, gyes-en lévő szülők gyermekei részére, akiknek esetleg csak alkalmoszerű elfoglaltságaik vannak. 2021. év második felében az intézmény az Angyalföld Téri Tagintézményben biztosította az ellátást. Az időszakos gyermekfelügyelet a gyermek számára a szülő által igényelt alkalommal és időtartamban, az e célra kialakított csoportban vagy a bölcsődei ellátást nyújtó bölcsődei csoport üres férőhelyein nyújtható szolgáltatás. A szolgáltatás nyújtásának célja kettős volt. Elsősorban azon családoknak szándékozott segítséget nyújtani az intézmény, ahol a szülő nem dolgozott, de időszakosan szüksége volt szakszerű gyermekfelügyeletre. Másodsorban pedig a még üres bölcsődei férőhelyek kihasználtságát szeretne volna biztosítani mindaddig, amíg azok fel nem töltődnek teljes mértékben. Ez 2021. év végére történt meg. A jogszabály értelmében ezzel egyidejűleg a szolgáltatás megszüntetésére került sor és a továbbiakban az alapellátás keretében biztosították a családok számára a bölcsődei ellátást az adott csoportban is. Több esetben a szolgáltatást igénybe vevők közül kerültek ki azok a családok, akik megismerve a bölcsődei ellátás színvonalát, előnyeit, már bátran merték gyermeküket beíratni bölcsődébe.

Az intézményben *rugalmas/hosszított nyitvatartásra* van lehetőség 4 tagintézmény esetében. A szolgáltatást 18-19 óra között külön szolgáltatási díj megfizetése mellett vehetik igénybe azon szülők, akiknek gyermeke a bölcsődébe jár, de munkavégzésük vagy egyéb ok miatt a bölcsőde rendes nyitvatartási rendjén túl tudják csak gyermeküket hazavinni. Erre a szolgáltatásra 2021-ben nem volt igény.

Az intézmény szakmai létszámának alakulása:

- 2 fő vezető
- 12 fő tagintézményvezető
- 1 fő szaktanácsadó
- 1 fő pszichológus
- 200 fő kisgyermeknevelő

A szakdolgozók aktuális képzettsége

A tagintézményekben a gyermekek gondozását-nevelését szakképzett kisgyermeknevelők végzik, akik az NM rendeletben meghatározott képesítések valamelyikével rendelkeznek. Munkájukat hivatásnak tekintik. A legújabb szakmai módszerek szerint dolgoznak, ezáltal fejlesztik a gyermekek kreativitását, alkotó készségét, személyiségét, kompetenciáit.

A kisgyermeknevelők munkáját 46 fő bölcsődei dajka segíti, akik elvégezték a bölcsődei dajka, a bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy és a napközbeni gyermekfelügyelet szolgáltatást nyújtó személy képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 20/2017. (IX. 18.) EMMI rendeletben szabályozott hatósági képzést.

Képzések, továbbképzések

A bölcsődei nevelés-gondozás sikere, eredményessége elsősorban azon múlik, hogy kik foglalkoznak a gyerekekkel. A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Biztosított volt a kisgyermeknevelők számára, hogy a Szakemberek-Gyermekút! elnevezésű képzésen részt vegyenek, amely abban segítette őket, hogy képesek legyenek felismerni a gyermek életében jelentkező hátrányokat, elakadásokat és hatékonyan tudjanak együttműködni a gyermekút szakmai résztvevőivel, illetve a jelzőrendszer tagjaival. A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által szervezett kötelező továbbképzések keretében gyermekvédelmi, jogi ismereteket szereztek,

illetve a jelzőrendszeri együttműködés útjait ismerték meg, melyeket be is építettek a mindennapi munkájukba.

Érdekképviselői Fórum

Az intézményben az ellátásban részesülők érdekvédelmére szolgáló *Érdekképviselői Fórum* működik. Működésének szabályzata az elmúlt év során nem módosult. Az Érdekképviselői Fórummal kapcsolatos információk minden bölcsődében elérhetők a gyermekköltözőkbe kihelyezett tájékoztatókon keresztül. A szülők minden tagintézményben megkapták a tájékoztatást az Érdekképviselői Fórum működésére, elérhetőségére, feladatkörére nézve. Az elmúlt évek során a Fórumhoz ellátást érintő kifogások, vagy kötelezettségszegésre utaló panaszok nem érkeztek.

Az intézmény Gyvt. 17. §-a szerinti, gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatainak ellátása

- A bölcsőde, mint gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított személyes gondoskodást nyújtó intézmény, az észlelő-jelzőrendszer tagja. Tevékenységében a gyermekvédelem, mint komplex tevékenység jelenik meg. Az észlelő-jelzőrendszer koordinátora a család- és gyermekjóléti szolgálat. Az általa szervezett jelzőrendszeri megbeszéléseken az intézmény rendszeres résztvevő.
- A cél, hogy a kisgyermekek elsajátítsák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. Teszik ezt kiemelt figyelemmel azon családok vonatkozásában, ahol elakadásokat tapasztalnak a családok működésében, vagy ahol a család diszfunkcionális működése miatt a gyermek szocializációja hiányos, vagy hibás.
- A bölcsődei nevelés célja, hogy a koragyermekkori intervenció szemléletének széleskörű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. Ez magában foglalja a veszélyeztetett, bántalmazott és az elhanyagolt, a korai fejlesztésre, gondozásra szoruló, valamint a sajátos nevelési igényű, a tartósan beteg, az ártalmas környezeti vagy társadalmi hatásoknak kitett gyermekek érdekében tett intézkedéseket.
- A kora gyermekkori intervenciók ellátórendszerben dolgozó szakembereknek, így a kisgyermeknevelőknek is egyik fontos feladata a gyermek testi-lelki fejlődésének nyomon követése, az eltérő, megkésett fejlődés menet felismerése, a környezet fejlődésre gyakorolt hatásának azonosítása. Ugyanakkor információkkal kell szolgálniuk arról is, hogy az otthoni környezetben a szülő hogyan tudja támogatni és figyelni gyermekének fejlődését. Ebben a továbbképzéseken megszerzett ismeretek két irányban nyújtottak segítséget. Egyrészt felkészítették a szakembereket arra, hogyan tudnak megfelelően tanácsot, támogatást nyújtani a családok számára (pedagógiai tanácsadás). Másrészt ismereteket kaptak arra nézve, hogy milyen figyelemfelkeltő jelek mutatnak az eltérő fejlődés menet felismerésére. Az időben észlelt elakadástól fakadó hátrányok jelentősen csökkenthetők. A pedagógiai tanácsadás a szülőket segíti a probléma beazonosításában és a lehetséges segítő utak megtalálásában, vagy éppen saját belső erőforrásainak mozgósításában.

Jelzőrendszeri együttműködési felületek:

- A járványhelyzet rányomta bélyegét az együttműködésre. Szükség esetén az intézmények kapcsolatba léptek egymással, de a leszűkült kapcsolattartás magával hozta, hogy csak a szükséges esetekben és főként telefonos, vagy online formában jött létre együttműködés. Az ágazatok közötti együttműködést célzó továbbképzések viszont erőteljes pozitív hatással bírtak. A továbbképzéseken nemcsak beleláttak a szakemberek egymás szerepeibe, feladatköreibe, de jobban megismerték egymás kihívásait és a szakemberek szert tettek egy olyan kapcsolati hálóra, amely által egymást tudják segíteni.
- A védelemben vett gyermekek száma alacsony, esetükben kiemelt kapcsolatban van az intézmény a családgondozóval.
- Az éves szinten megrendezésre kerülő szakmaközi megbeszéléseken rendszeresen részt vesznek a tagintézmények.

- A Család- és Gyermekjóléti Központ által kiküldött kérdőívet gondos figyelemmel töltik ki a tagintézményvezetők. Tisztában vannak vele, hogy ez ad támpontot a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a területén található hátrányok, veszélyek feltérképezésére.

A Gyvt. 17. §-a meghatározza a bölcsőde, mint gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény szerepét a gyermekvédelmi rendszerben. Ennek értelmében a bölcsőde feladata a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, illetve annak megszüntetése érdekében jelzéssel élni a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyermekekre, hiszen, ha a hátrányok halmozódnak, az könnyen átfordulhat veszélyeztetettségbe. A hátrány, elakadás feltárása, az időben történő intervenció jó eséllyel segíti a gyermekeket, családokat a hátrányok csökkentésében, megszüntetésében és az elakadásokból történő kimozdításban.

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

A pandémiás helyzetben a családok is bezárkóznak, elszeparálódnak, a személyesen történő beszélgetés lehetősége erősen lecsökken. A szakembereknek érzékenyebben kell figyelni a kisgyermekekre és a családokra. A zárt helyzetben könnyebben válnak láthatatlanná a családok és azok a jelek, amelyek a család diszfunkcionális működésére, vagy a nevelési nehézségekre, megakadásokra hívják fel a figyelmet. Ha ezeket nem veszik időben észre, az elakadás manifesztálódik és könnyen fordul át egy sokkal nehezebben kezelhető helyzetbe. Fontos a családok figyelemmel kísérése és olyan kommunikációs színterek kialakítása, ahol egyéni vagy csoportos beszélgetés keretében nyújtanak lehetőséget a szülő nevelési nehézségeinek felismerésére és az együtt gondolkodásra. Elengedhetetlen, hogy a kisgyermeknevelők tisztában legyenek a szociális ellátó rendszer felépítésével. A kisgyermeknevelő nem lehet minden területen otthon, de minden esetben tudnia kell, hová irányíthatja segítségért adott problémával a családot.

c) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye

(a továbbiakban: Gyermekvédelmi Intézmény)

Székhely: 4032 Debrecen, Böszörményi út 68.

Telephely: 4026 Debrecen, Mester u. 30.

A Gyermekvédelmi Intézmény 2021-ben gyermekek átmeneti gondozását végezte a gyermekek átmeneti otthonában és a családok átmeneti otthona két szervezeti egységében, valamint a szünidőkben az általános iskolás korosztályba tartozó gyermekek napközbeni felügyeletét szervezte alternatív napközbeni ellátás formájában. A családok átmeneti otthona és a gyermekek átmeneti otthona ellátási területe a város egész területére terjed ki.

➤ Gyermekek Átmeneti Otthona

A gyermekek átmeneti otthona 9 férőhellyel működik a Böszörményi út 68. szám alatt. Az átmeneti gondozást három szoba, egy nappali, konyha-étkező, két fürdőszoba és mellékhelyiség szolgálja, valamint a gyermekek számára lekerített, kültéri játékokkal jól felszerelt udvarrész biztosítja a mozgási lehetőséget. Az intézmény tömegközlekedési eszközökkel jól megközelíthető, azonban a gyermekek iskolába, óvodába járását az intézmény kisbusza segíti. A gyermekek átmeneti otthona a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermek számára kötelezően ellátandó alapfeladatként biztosítja az átmeneti gondozást.

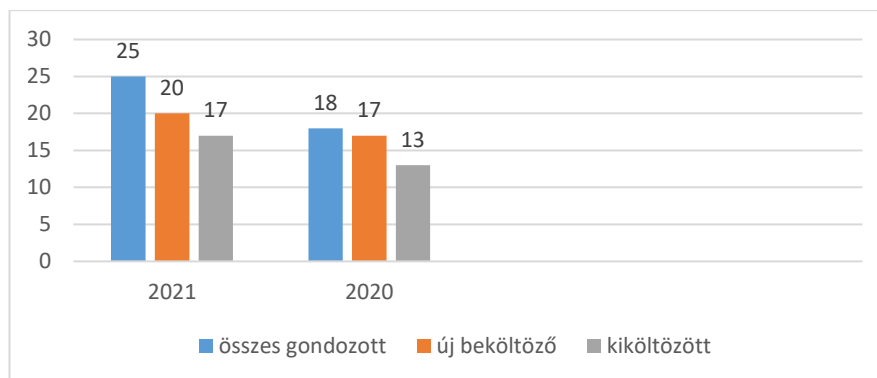
A házban állandó szakmai team dolgozik, akik egységes szemlélettel, azonos elvek, gondozási-nevelési tervek szerint, egyéni bánásmód figyelembevételével, egymással szorosan együttműködve végzik feladatukat. A nevelőmunka központi eleme az elfogadó, meleg nevelői attitűd megvalósítása, mely egyénre szabottan jelenik meg, és sajátos egyedi igényekhez igazodik. Az egyéni foglalkozások a gondozási-nevelési tervben meghatározottak szerint zajlanak, ezzel segítve a gyermeket a problémák megoldásában, és személyiségfejlődésében. A segítő kapcsolatban a felnőttek egyéni beszélgetések során közreműködnek a gyermekek konfliktusainak megoldásában

és a problémáik feldolgozásában. Szükség esetén a problémához igazodó szolgáltatás biztosításával, szakemberek bevonásával biztosítják a segítséget.

A 2021. évi ellátással kapcsolatos tapasztalatok

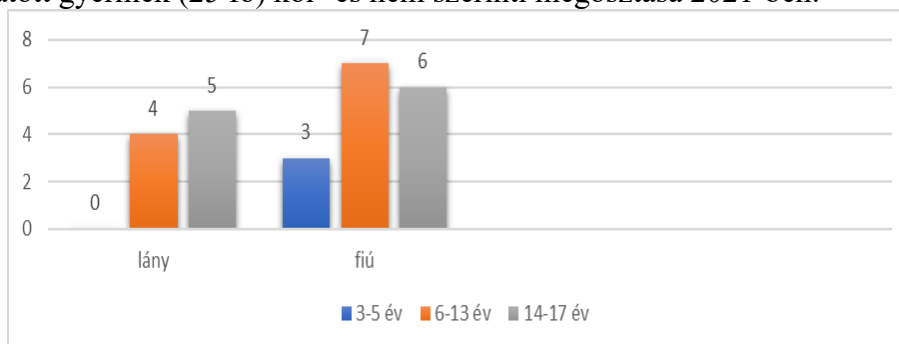
Növekedett a bent tartózkodó gyermekek száma, 25 gyermek gondozását látták el, ebből 20 fő újonnan beköltöző volt. Az év folyamán 17 gyermeknek szűnt meg az átmeneti gondozása.

Az ellátottak száma a beköltöző és kiköltöző gyermekek függvényében a 2020-as évvel összehasonlítva az alábbiak szerint alakult:

Az adatokból jól látható, hogy a beköltözött gyerekszámhoz képest magas volt a kiköltözések száma, ami igazolja az ellátás ideiglenes jellegét. Az átmeneti gondozás célja a minimális intervenciós szolgáltatás nyújtása, az átmenetileg krízishelyzetbe került családok segítése, a gyermekekről történő gondoskodás egy részének átvállalásával. A szolgáltatás célja az, hogy átmenetileg pótolja a gyermek ellátásában akadályoztatott szülő gondoskodását és elősegítse a gyermek fejlődését, továbbá a gyermek teljes körű személyre szabott ellátásával egészséges fejlődésének támogatása, valamint a gyermek és a család alkalmassá tétele a gyermek családba történő visszailleszkedésére.

Az összes ellátott gyermek (25 fő) kor- és nem szerinti megosztása 2021-ben:

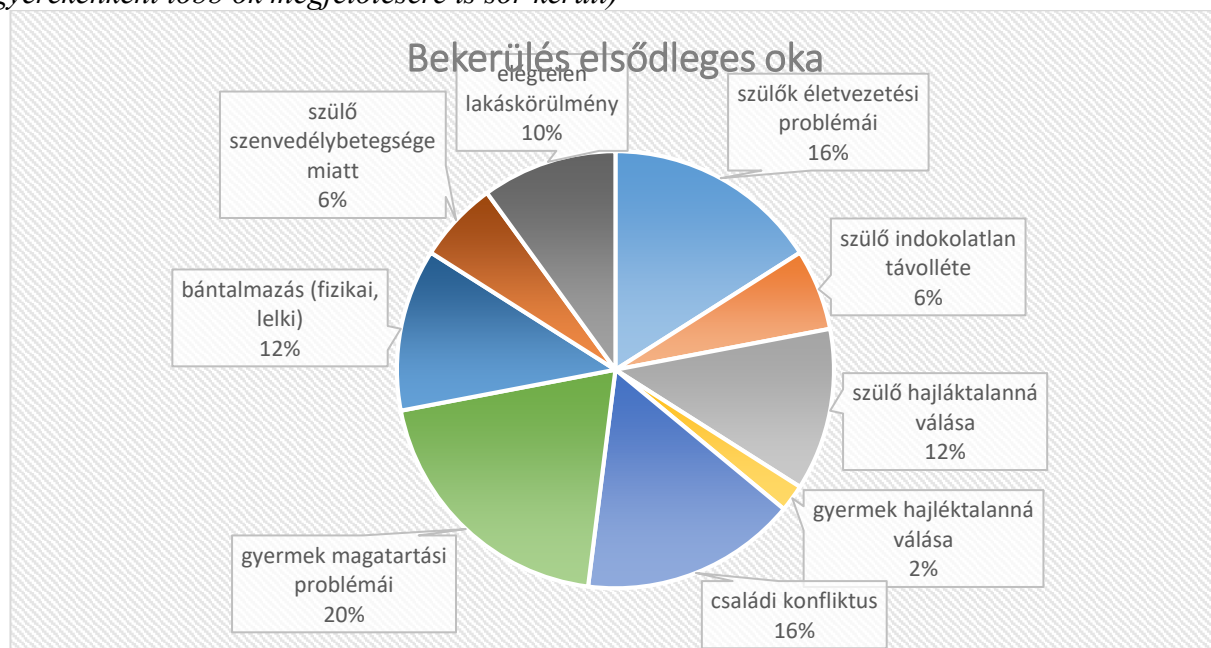
Az ellátott gyermekek közül 4 fő óvodába, 14 fő általános iskolába, 6 fő szakiskolába járt, valamint egy 16. életévét betöltött gyermek nem rendelkezett tanulói jogviszonnyal. A gyermekek közül 19 fő állt védelembe vétel alatt, 11 fő hátrányos helyzetű, illetve 6 fő halmozottan hátrányos helyzetű volt, akik rendszerint különböző magatartásproblémákkal kerültek az intézménybe. Ezek a magatartásproblémák a családi működési zavar tüneteiként jelentkeztek. A kamaszkor gyakran felerősíti azokat a családon belüli problémákat, amik évek óta jelen voltak a gyermek életében, de mindaddig rejtve maradtak. Az intézmény türelemmel és megértéssel fordult azon serdülőkorú gyermekek felé, akik szembe fordultak a szüleikkel és a normákkal. Ez az időszak az ellenállás, a határok próbálgatásának időszaka. Fontosnak tartották, hogy a kamasz gyermeket semmiféleképpen ne ítéljék el a viselkedése miatt, mert ha nem a segítség oldaláról közelítik meg a gyermeket, akkor az még inkább elfordul, ellenáll és elutasító lesz.

Az intézmény törekedett arra, hogy a különböző korosztályú gyermekek az iskolán kívüli szabadidős tevékenységekben is részt vegyenek, az időjárás függvényében gyakran kinti programok szervezésére került sor. Ebben segítségükre voltak azok az egyetemi hallgatók, akik az intézményben töltötték a gyakorlati idejüket. A szülőknek a gyermekeikkel való kapcsolattartás nem

csak hétvégére korlátozódott, hanem hétköznap is meglátogatták őket és közösen szerveztek programokat.

A bekerülési okai 2021-ben:

(gyerekenként több ok megjelölésére is sor került)

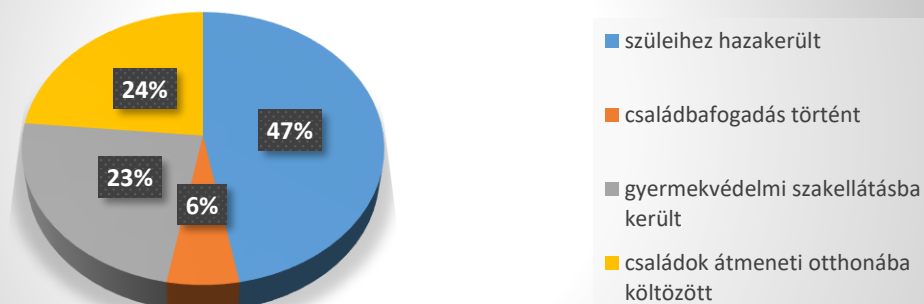

A diagram is jól mutatja, hogy a gyermekek átmeneti otthonába való bekerülés okai összetettek. Az ellátás elején – a család részéről – megnevezett probléma mellett a gondozás során újabb és újabb nehézségek jelentkeznek. Ezekben az esetekben a gondozási terveknek is komplexebbnek, szerteágzóbbnak kellett lenniük.

A bekerülés okainál hangsúlyosan jelentkeztek a szülő életviteléből adódó nehézségek, melyek magukkal hozták a gyermek magatartási problémáját is. A gyermeket veszélyeztető tényezők közül a következőket tapasztalták az év során: anyagi ellehetetlenülés, a munkalehetőség hiánya, a szülői minta és kompetencia hiánya, az alulszocializált, deviáns családi minták, következtelen, elhanyagoló nevelés és a szülő gyermeket veszélyeztető magatartásformái. A gondozás során nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy az otthon szakemberei a gyermek nevelésében, a gyermekkel történő kommunikációban mintamodellt nyújtsanak a szülőknek. A bekerülési okoknál kell megemlíteni, hogy 2021-ben megnőtt azoknak a gyermekeknek a száma is, akiknek a szüleik hajléktalanná váltak vagy lakáskörülményeik alkalmatlanok voltak a gyermeknevelésre. A gyermekek nagy része az otthonba kerülése előtt a város külterületén élt, mélyszegénységben, félkomfortos vagy komfort nélküli ingatlanban. Az alapvető higiéniai feltételek sem voltak adottak a számukra, ezért a bekerülést követően kiemelt figyelmet fordított arra az intézmény, hogy megtanítsák a gyerekeket saját maguk, ruházatuk és környezetük tisztán tartására. A bekerülés kezdeményezője 14 esetben a szülő volt, 6 esetben a gyerekek maguk kérték az átmeneti gondozást. A szülőknek és gyermekeknek a legtöbb esetben a gyermekjóléti szolgálat és központ szakemberei nyújtottak információt és segítséget az átmeneti gondozás formájáról és az átmeneti otthonba való beköltözés lehetőségéről. 4 gyermek esetében szoros együttműködés volt két családok átmeneti otthonának szakembereivel, így az ő segítségükkel kaptak információt az ellátási formáról.

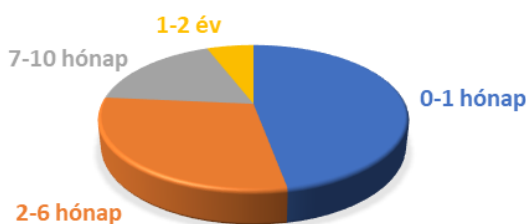
Az átmeneti gondozásból kikerültek száma 2021-ben 17 fő volt.

A gondozásból kikerült gyermekek 2021-ben

Az intézmény célja továbbra is az, hogy a családok életében jelenlévő gyermekvédelmi és szociális szakemberek segítségével az erőforrásaikat és a családi támogató közegüket mozgósítva hozzásegítsék a családokat ahhoz, hogy minél hamarabb olyan élet- és lakáskörülményeket teremtsenek, amelyek a gyermekek nevelésére, ellátására alkalmasak. Így a gyermekek a saját családi közegükbe térhetnek vissza. A jövőben arra kell törekedni, hogy a szakellátásba kerülő gyermekek aránya csökkenjen és még több gyermek térhessen vissza a gondozás megszűnésével a családjá körébe.

AZ ÁTMENETI GONDOZÁSBAN TÖLTÖTT HÓNAPOK ARÁNYA

A kihasználtságot a gondozási napok számának alakulása mutatja. Ez 2021-ben 1662 nap volt, a kihasználtság pedig 50,6% (2020-ban 51,02%) volt.

➤ *Családok Átmeneti Otthonai*

A családok átmeneti otthonába lakhatási problémák vagy hajléktalanság következtében költöznek Debrecenben állandó lakcímmel rendelkező, gyermeket nevelő családok.

a) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Mester u. 30.

Az otthon ellátási területe Debrecen közigazgatási körzete, a férőhelyek száma: 26.

A családok elhelyezését hat szoba, egy közös helyiség a szabadidő eltöltéséhez, egy közös konyha, két fürdőszoba, egy mosókonyha és mellékhelyiségek szolgálják. A gyermekek számára lekerített, játékokkal felszerelt udvarrész biztosítja a mozgási lehetőséget. A helyiségek hangulatos berendezése az otthonosság érzését kelti, ami növeli annak esélyét, hogy a család biztonságban érezze magát és kapcsolatot alakítson ki a többi családdal annak érdekében, hogy az átmeneti helyzetet könnyebben élje meg.

A várólistán szereplő családok közül a szabad férőhelyek függvényében szakmai egyeztetést követően kerül sor a beköltözők kiválasztására. 2021-ben 19 család jelentkezett az ellátás igénybevételére. A jelentkezéskor 18 család állt kapcsolatban családsegítővel, közülük 9 család volt hatósági intézkedésben érintett, így az ő esetükben esetmenedzser is részese volt a segítő munkának. 2021-ben azonnali elhelyezéssel üres férőhely függvényében 4 családot tudott az intézmény fogadni, amely 12 gyermeket érintett. Kríziselhelyezésre egy alkalommal került sor.

A beköltözés adatai 2021-ben

Az elmúlt évben 7 család (11 szülő 16 gyermekkel) vette igénybe új ellátottként a szolgáltatást.

Az ellátást igénybe vevők száma 2021-ben összesen 12 család (19 szülő és 30 gyermek ebből 1 fő fiatal felnőtt) volt.

Védelemben vett gyermekek száma: 14 fő

2021-ben 2 gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére került sor. A hatósági intézkedést a gyermekek életkorát tekintve a szülő súlyos mértékű elhanyagoló magatartása tette azonnal szükségessé a 9 hónapos kisfiú és a koraszülött 4 hetes testvére esetében. A gyermekek nevelőszülőhöz kerültek.

Hátrányos helyzetű gyermekek száma: 4 fő

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma: 18 fő

A szülők munkaerőpiaci helyzete az alábbi képet mutatta:

2021-ben összesen 8 fő édesapa/nevelőapa/nagypapa és 11 fő édesanya vette igénybe a szolgáltatást. Közülük 6 édesanya volt GYES-en, 2 fő GYET-en. Alkalmi munka, egyszerűsített foglalkoztatás 6 főt érintett. 4 szülő állt folyamatos, bejelentett munkaviszonyban, továbbá 1 fő nyugdíjas szülő volt az átmeneti gondozásban.

A gyermekek életkor szerinti megoszlása

	0-2	3-5	6-13	14-17	18-	Összesen
Fiú	4	-	6	2	-	12
Lány	4	-	11	2	1	18
Összesen	8	-	17	4	1	30

Férőhely-kihasználtság és a kiköltözés jellemzői

Év	Férőhelyek száma	Az ellátást igénybe vevők száma	Gondozási napok száma	Férőhelyek kihasználtsága
2016.	26	54	7669	80,59 %
2017.	26	58	7773	81,9 %
2018.	26	57	8014	84,44 %
2019.	26	28	7456	78,57 %
2020.	26	58	6029	63,36 %
2021.	26	49	8137	85,7%

Az elmúlt évben a férőhely kihasználtságának százalékos arányú növekedése egyrészt annak köszönhető, hogy több sokgyermekes család vette igénybe a szolgáltatást, másrészt az ellátottak hosszabb ideig laktak az otthonban.

Családok átmeneti otthonába zömében lakhatási nehézségek miatt jelentkeznek a családok. A lakhatási problémák mellett nagy arányban vannak jelen az életvezetésben mutatkozó zavarok, amelyek a munkanélküliséggel, szegénységgel, a szülői szerepek gyengeségével, a párkapcsolati problémákkal, családi konfliktusokkal járnak együtt. A szülők és a gyermekek egészségi problémái mellett a szülők szenvedélybetegsége, továbbá a gyermekek magatartási problémái is megoldandó feladatként jelennek meg a családok életében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy 2020/2021-ben a pandémiás helyzet következtében kialakuló frusztráció miatt nőtt a családokon belüli konfliktusok és ezzel együtt a bántalmazások száma is. A családok egy része csak annyi időre veszi igénybe a családok átmeneti otthona szolgáltatásait, amíg sikerül a helyzetét rendeznie. Ők azok, akik rendszerint önálló lakhatást teremtenek maguk és gyermekeik számára. Mások a hosszan fennálló problémahalmaz, a kilátástalanság, a célvesztés, a külső és belső erőforrások hiánya miatt hospitalizálódnak, függővé válnak az intézményi ellátástól, nem látnak más kiutat, mint másik intézménybe költözést. Ők azok a lakók, akik otthonról-otthonra vándorolnak.

Az ellátást 2021-ben igénybe vevők bekerülésének okai: krízishelyzet, hajléktalanná válás veszélye, elégtelen lakhatási körülmények, családegyesítés. Az intézmény tapasztalata alapján az elmúlt évben az új beköltöző családokkal végzett segítő munka nem minden esetben nyújtott megoldást a szolgáltatást igénybe vevők számára. Az otthon jellemzője, hogy a családok által használt saját szoba mellett közös helyiségekben végzik a lakók a háztartási tevékenységeket, étkezést, tisztálkodást, tehát osztozniuk kell a mindennapi életük szervezése során más családokkal. Ez nagyfokú alkalmazkodási és kompromisszumkésztséget, a szabályokhoz való alkalmazkodást igényel minden lakótól.

A segítő munka során fontos a bizalom, ennek kiépítésén, megerősítésén és megtartásán az intézmény folyamatosan dolgozik az érintett szülőkkel. A járványveszély hullámaiban a családgondozó kollégák lehetőség szerint home office-ban, a gondozók, szakgondozók 24 órás műszakban dolgoztak. Az iskoláskorú gyermekek otthoni tanulását a számítástechnikai háttér biztosításával és a tanulásban való személyes segítségnyújtással támogatták. A higiénés szabályok fokozott betartásában, a látogatási rendre vonatkozó korlátozások megvalósításában a lakók együttműködtek.

b) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Böszörményi út 68.

A családok átmeneti otthonát alkotó 5 lakás a Böszörményi út 68. szám alatti társasház 1. 2. és 3. emeletén található, a férőhelyek száma összesen 34. Az otthon ellátási területe Debrecen közigazgatási körzete.

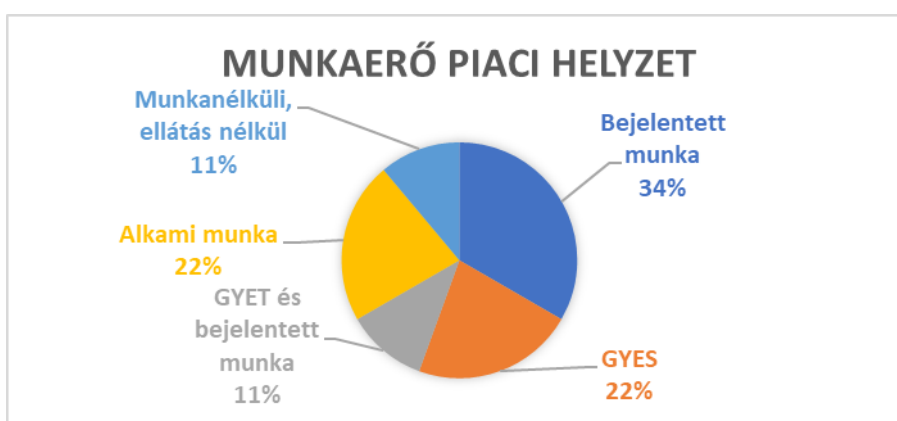
Beköltözéssel kapcsolatos adatok

2021-ben 6 család részére biztosítottak átmeneti gondozást az otthonban. Ezekben a családokban összesen 11 felnőtt és 17 gyermek (0-3 éves: 4 fő, 3-6 éves: 1 fő, 6-14 éves: 9 fő, 14-17 éves: 3 fő), valamint 3 nagykorú gyermek élt. Az előző évben az óvodába járó korosztály létszáma volt jelentősebb, azonban 2021-ben az újszülött és általános iskolába járó gyermekek voltak többségben. Védelemben vett gyermekek száma: 2 fő

Hátrányos helyzetű gyermekek száma: 12 fő

Az átmeneti otthonban lakó szülők 9%-a általános iskola 5 osztályos végzettséggel, 64%-a 8 általános iskolai végzettséggel, 18%-a 8 általános iskolai és OKJ-s képzéssel, valamint 9%-a szakmunkásképző intézményben szerzett végzettséggel rendelkezett.

A szülők munkaerőpiaci helyzete az alábbiak szerint alakult:

2021-ben az előző évhez viszonyítva több szülőnek volt bejelentett állása, rendszeresen dolgoztak.

Férőhelyek kihasználtsága, a kiköltözés jellemzői

A férőhelyek kihasználtsága 2017. és 2021. között a következőképpen alakult:

Év	Férőhelyek száma	Gondozottak száma	Gondozási napok száma	Férőhelyek kihasználtsága
2017 április 10-től	22	19	5054	86,69%
2018.	34	50	9294	74,89%
2019.	34	40	7744	62,4%
2020.	34	49	7778	62,5%
2021.	34	49	9573	77%

Az átmeneti gondozásban élők nagy része értékeli, hogy a Böszörményi úti Családok Átmeneti Otthonában önálló lakásban élhet. Az otthonban élő családok az átmeneti gondozás igénybevétele nélkül nem tudnák lakhatásukat megoldani és bizonytalan lenne gyermekeik családban történő nevelése. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a szolgáltatásforma mérföldkövet jelenthet a családok számára. Az önálló lakások lehetőséget biztosítanak a családoknak, hogy szakmai támogatással elkezdhessék az önállósodást. Lehetőségük van az önálló életvitelre, de az ezzel járó felelősség is nagyobb.

Az intézmény igyekezett arra motiválni a szülőket, hogy amíg védett helyen laknak, próbálják rendezni tartozásaikat vagy legalábbis kezdjék el a törlesztést, mert a korábban felhalmozott többszázezer, esetleg milliós tartozások miatt nincs esélyük a tartós változtatásra.

A lakhatás biztosítása mellett az intézmény szakmai teamje szociális segítőmunkával erősítette a szülőket szülői kompetenciáikban, segítette a családon belüli konfliktusok rendezését, a szülők munkavállalását, a gyermekek fejlesztését, iskolai haladásukat az átmeneti gondozás ideje alatt. A szakemberek odafigyeléssel és elfogadással fordultak a családok felé. Fő feladatuk a családok egyben tartásának segítése és az állandóság biztosítása a gyermekek számára.

➤ Gyermekek alternatív napközbeni ellátása

A szünidei gyermekfelügyeletet valamennyi, debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermek igénybe veheti, akinek a napközbeni felügyeletét a szülő nem tudja másképpen megoldani. Különösen ajánlott a „tábor” a hátrányos helyzetű gyermekek számára, mert ott olyan élményekhez juthatnak, melyeket enélkül nem biztos, hogy átélhetnének. 2021-ben a szünidei gyermekfelügyelet helyszíne a Debreceni Bocskai István Általános Iskola volt, a tavaszi szünidei felügyelet megtartására igény hiánya miatt nem került sor.

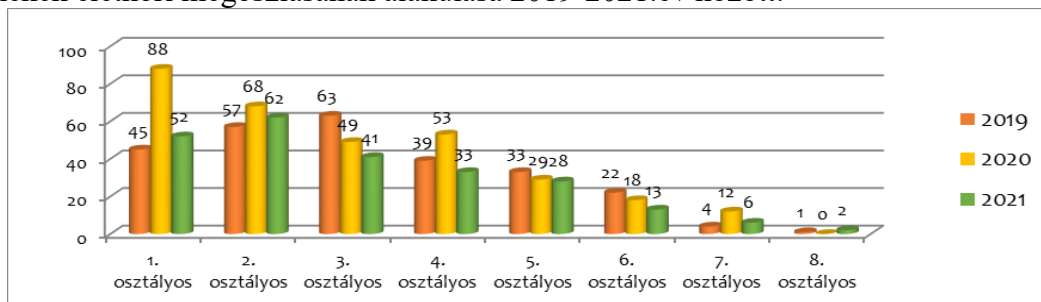
A gyermekfelügyelet időpontjai a következők voltak:

- 2021. június 28. – augusztus 19. (nyári gyermekfelügyelet)
- 2021. október 25. – október 29. (őszi gyermekfelügyelet)
- 2021. december 22. és december 31. (téli gyermekfelügyelet)

Nyári gyermekfelügyelet

2021-ben 31 általános iskolából összesen 237 gyermek esetében jelezték a szülők a részvételi szándékot. Az intézmény mindegyik kérelmet be tudta fogadni, egyetlen jelentkezőt sem kellett elutasítani.

A gyermekek életkori megoszlásának alakulása 2019-2021. év között:

2019-ben a gyermekek 77,27%-a (204 fő) az alsó, 22,73%-a (60 fő) pedig a felső tagozatból érkezett. 2020-ban az alsós gyermekek aránya 81%-ra nőtt (258 fő). 2021-ben a gyermekek 79,3%-a (188 fő) érkezett az alsó tagozatból, 20,7% (49 fő) a felső tagozatból. Megállapítható, hogy alapvetően az alsó tagozatos gyermekek veszik igénybe a szolgáltatást.

92 gyermek, a jelentkezők 38,8 %-a érkezett hátrányos helyzetű vagy rászoruló családból.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült: 41 gyermek

Nevelésbe vett: 15 gyermek

Tartósan beteg/fogyatékos volt: 16 gyermek

Három vagy többgyermekes családból érkezett: 20 gyermek

2021-ben kevesebb gyermek vett részt a táborban, mint az előző évben, ami azzal magyarázható, hogy 2020-ban a pandémia elleni védekezés során sok szülő tavasszal kénytelen volt kivenni a szabadságát, és nyáron már nem tudott otthon maradni gyermekével. 2021-ben a kérelmek benyújtása során érzékelhető volt a szülők bizonytalansága azzal kapcsolatban, hogy szabadságra tudnak-e jönni nyáron, ezért a biztonság kedvéért inkább a tábor egész időszakára igényelték a szolgáltatást. Ennek következtében hétről hétre jóval több gyermek részvételét jelezték a szülők, mint amennyien végül igénybe vették a szolgáltatást. A jelentkezések és a részvételek közötti eltérés a csoportok tervezése során jelentett bizonytalanságot.

Őszi és téli gyermekfelügyelet

Az őszi gyermekfelügyeletet 26, a téli gyermekfelügyeletet 19 gyermek vette igénybe.

Mindkét alkalommal 2-2 gyermekcsoport megszervezésére került sor, azok vezetését pedagógus szakemberek látták el egyszerűsített foglalkoztatás keretében. Egy-egy fő végezte a koordinációt, egy-egy fő gondoskodott az elsősegélynyújtásról, 1-1 fő pedig a fogyatékkal élő gyermekeket segítette. Mindkét gyermekfelügyelet során több elfoglaltságból választhattak a gyermekek. A programok biztosításában – az intézmény által szervezett programokon kívül – számos élményt nyújtottak a Debreceni Karitatív Testület tagszervezetei.

Az elmúlt nyolc év tapasztalatai alapján elmondható, hogy a szünidei gyermekfelügyelet az intézmény szakmai sikerei között könyvelhető el. Elsősorban azért, mert a statisztikai mutatók alapján töretlen a népszerűsége, másodsorban pedig azért, mert azok a gyerekek, akik a kezdetekkor még a tábor részvevői voltak, ma közösségi szolgálatot teljesítő diákként, önkéntesként vagy diákmunkásként térnek vissza a szünidei felügyeletbe évről-évre.

Jövőre vonatkozó javaslatok

- Szolgáltatás bővítése, az intézmény külső férőhelyeire vonatkozó fejlesztési tervek megvalósítása. Az intézmény külső férőhelyeire vonatkozó fejlesztési tervek megvalósítása és a működés feltételeinek megteremtése a 2022/2023-as év kiemelt feladata. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az emberkereskedelem elleni nemzeti stratégia II.1.10. pontjában foglaltaknak megfelelően erőforrást biztosít a családok átmeneti otthonai külső férőhelyei kapacitásának bővítésére.
- A célzott segítségnyújtás megszervezése, különös tekintettel az adósságkezelésre, a lakhatási nehézségekre és a munkanélküliség problémáinak kezelésére. A megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés városunkban is egyre nagyobb aggodalomra ad okot. A munkanélküli, hitelekkel terhelt és alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakóknak, csekély az esélye arra, hogy az extrém módon megnövekedett albérletárak mellett megfelelő lakhatáshoz jussanak. A célzott segítségnyújtás ebben az esetben is elengedhetetlen. Az első lépés az ellátottak adósságkezelési programba történő bevonása, hogy tartozásaikat mielőbb kezdjék el törleszteni a szolgáltatók felé. A lakhatási gondok megoldására olyan helyi, egyéni mérlegelést igénylő szociálpolitikai intézkedésekre lenne szükség, amelyek lehetővé tennék a gyermeket nevelő, szociálisan rászoruló családok számára a megfizethető, szociális bérlakáshoz jutást. Ezzel az intézkedéssel elkerülhető lenne, hogy elégtelen lakhatási körülmények miatt emeljenek ki gyermekeket a családi környezetből.

- A felnőttkorú ellátottak között megfigyelhető, hogy az elhúzódó munkanélküliség és a vele együtt járó reményvesztettség az önbecsülés elvesztéséhez, a mentális egészség meggyengüléséhez vezet. Hozzáértő mentálhigiénés segítség, képzés és reintegráló programok nélkül ezek az emberek kiesnek a munkaerőpiac körforgásából, kiszorulnak a munka világából, ezáltal elveszítik a lehetőségét annak, hogy teljes életet éljenek, megvalósítsák saját céljaikat és hozzájáruljanak annak a közösségnek a jólétéhez, amelynek a tagjai. Olyan foglalkoztatást segítő aktív munkaerőpiaci programokra van szükség, egyházi és civil szervezetek bevonásával, amelyek nem csupán képessé teszik az intézményben ellátott álláskeresőket arra, hogy hatékonyan keressenek munkát, de ösztönzik is őket a hosszú távú tervezésre és az elsődleges munkaerőpiacon történő tartós elhelyezkedésre. A lakók szemléletformálása kulcsfontosságú ebben a tekintetben.
- Az otthonokban lakó gyerekek pszichológiai segítése, felzárkóztatása és fejlesztése a pandémia időszakát követően kiemelten fontos feladat. Mindhárom szervezeti egységben heti rendszerességgel foglalkozik a gyerekekkel fejlesztőpedagógus, pszichológus és a Láthatatlan Iskola mentorai is segítik őket a tantárgyi lemaradásokból fakadó hátrányaik csökkentésében. Fontos, hogy a gyerekek megtanuljanak tanulni és, hogy a tudás mint érték jelenjen meg a mindennapi életükben.
- A gyermekjóléti alapellátás területén működő intézmények jól összehangolt és kiegyensúlyozott szakmai együttműködése elengedhetetlen a gondozott családok szociális, mentálhigiénés problémáinak kezelése tekintetében. Az intézmény tervei között szerepel, hogy a városunkban működő szociális és egészségügyi intézményekkel, alapítványokkal, egyházi és civil szervezetekkel szorosan együttműködve, közös szakmai programokat valósítsanak meg 2022-ben.
- Rekreációs programok szervezése, a kollégák kiégésének megelőzése, a lelki egészség megőrzése.
- Az önkéntesség és a társadalmi szerepvállalás erősítése az intézményben.
Az önkéntesek részvétele az intézmény életében az erkölcsi fejlődést, a szolidaritás érzését és az elfogadást erősíti, mind a dolgozók, mind pedig az önkéntesek szempontjából. A társadalmi szerepvállalás, a másokon való segítség élménye pozitív élményt nyújt mindenki számára.

5. Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások

a) *Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat* (a továbbiakban: szolgálat)

Székhelye: 4031 Debrecen, Pósa u. 1.

Ellátási területe: Nagysándortelep, Nagy Mihály kert, Téglagyár, Ondód, Nagymacs, Domokos Márton kert, Csige kert, Hatvan utcai kert, Köntöskert

A gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalatai

2021-ben 74 család részesült gyermekjóléti szolgáltatásban, amely 138 veszélyeztetett gyermek és 1 várandós anya gondozását jelentette. Több gyermek és család az ellátási területéről való költözés miatt többször is a szolgálat gondozásába került az év folyamán, illetve előfordult az is, hogy családba fogadott gyermek esetében egyidejűleg védelembe vétel is fennállt.

Gondozottak ellátás szerinti megoszlása

Alapellátás gyermek/család szám:	52 gyerek / 41 család
Védelembe vett gyermek/család szám:	15 gyerek / 9 család
Nevelésbe vett gyermek/család szám:	12 gyerek / 6 család
Családba fogadott gyermek/család szám:	5 gyerek / 4 család
Megelőző pártfogás alatt álló gyermek/család szám:	- gyerek / - család
Pártfogó felügyelet alatt álló gyermek/család szám:	- gyerek / - család
Ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek/család szám:	4 gyerek / 2 család

Átmeneti gondozott gyermek/család szám:	27 gyerek/	13 család
Átmeneti gondozott és védelembe vett gyermek/család szám:	14 gyerek /	4 család
Utógondozott gyermek/család szám:	3 gyerek/	2 család

A gyermek veszélyeztetettségének okai

A veszélyeztetett gyermekek között minden olyan gyermeket nyilvántartanak, aki a szolgálat által nyújtott tevékenységben részesült, illetve akiről a jelzőrendszer tagjaitól jelzés érkezett. 2021-ben a gondozott gyermekek közel fele hatósági intézkedéssel is érintett volt.

A veszélyeztetettség fő okai kategorizálva

1. nevelési problémák
2. elégtelen lakáskörülmények
3. szülők, család életvitele (szenvedélybetegségek, antiszociális viselkedés)
4. gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség
5. tankötelezettség elmulasztása
6. egyéb magatartási problémák
7. családi konfliktusok, egyéb személyek általi veszélyeztetés
8. egészségi problémaként magatartás- és/vagy tanulási zavar

Legnagyobb számban gyermeknevelési problémák, elégtelen lakáskörülmények miatt kerültek gondozásba a családok, de jelentős volt a családi-kapcsolati, életviteli problémák száma is.

Válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása

2021-ben a szolgálat gondozásában nem volt 18 év alatti szociális válsághelyzetben lévő várandós anya. Szociális segítőmunka keretében 5 fő 18 év feletti gravida gondozására került sor, a magzat veszélyeztetésére tekintettel. A gondozott anyák közül 4 fő év közben megszült, az újszülöttek közül 1 fő nem volt hazaadható, mert a szülők az újszülött fogadásához szükséges megfelelő lakáskörülményeket és/vagy egyéb feltételeket nem tudták biztosítani, illetve életvezetési problémák is súlyosbították a magzat veszélyeztetését. A védőnők 3 alkalommal küldtek problémajelző adatlapot, a szolgálat felkérésére 2 alkalommal készítettek helyzetértékelést gondozott gyermekekre vonatkozóan. Közös családlátogatáson a szolgálat családsegítőivel a védőnők 18 alkalommal voltak. A többi esetben a védőnői szolgálattal közös, folyamatos gondozási tevékenységnek, a szoros együttműködésnek köszönhetően a gyermekek veszélyeztetése csökkent, illetve megszűnt.

A szolgálat a gyermekvédelem területén kiemelt célcsoportként kezeli a várandósokat, illetve a csecsemőkorú gyermeket nevelő családokat. Nagyban támogatta ezirányú prevenciós munkájukat a Héra Egyesület pályázati forrásból megvalósult Baba-mama klubja, amely érdekes témákkal, felkészült szakemberekkel segítette a fiatalos anyák életvezetési készségeinek fejlesztését és gyermekgondozási ismereteinek bővítését.

Családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása

2021-ben 4 gyermek (2 család) esetében vált szükségessé ideiglenes hatályú elhelyezéssel a gyermekek családból történő kiemelése. Az egyik gyermek esetében az ideiglenes hatályú elhelyezést nevelésbe vétel hatósági intézkedés követte. Esetében az édesanya kérte gyermeke azonnali hatályú ideiglenes elhelyezését. A gyermek önmagára és környezetére is veszélyeztető pszichiátriai betegségének fennállása, pszichés és magatartási problémái később sem tették lehetővé a családjában történő nevelkedését. A másik esetben (3 gyermek, 1 család) jelenleg is fennáll az ideiglenes hatályú elhelyezés, és valószínűleg a későbbiek folyamán családba fogadás által a gyermekek a vér szerinti családban történő elhelyezésre kerül sor. Ebben a családban törvényes képviselőt, szülői felügyelet nélkül maradtak a gyermekek, ahol az anya részéről az együttműködési, életvezetési készség hiánya és a távoli munkavégzése nem tette lehetővé a gyermekei teljes körű ellátását, míg az édesapa súlyos betegségére tekintettel képtelen a szülői felügyeleti jog gyakorlására.

További 12 gyermek (6 család) esetében nevelésbe vétel mellett folytatta a szolgálat a szociális segítő munkát. 5 család esetében már a korábbi években kiemelt gyermekek hazagondozása nem volt lehetséges, mivel a szülők életvitelében és lakhatási körülményeiben változás nem történt vagy a szülő nem tanúsított együttműködést a szakemberekkel. Egy gyermek esetében a nevelésbe vétel megszüntetésére láttak esélyt a veszélyeztetettség csökkenése miatt.

A szolgálat gondozásában 5 családba fogadott gyermek is volt, akik közül 3 gyermek a vér szerinti családjában, 2 gyermek egyéb befogadó családban volt korábban elhelyezve.

Valamennyi család esetében folyamatosan biztosították a szociális segítő munkát az életvezetési képességeik támogatására és a gyermekek visszailleszkedésének segítése érdekében. Családlátogatások, segítő beszélgetések, életvezetési tanácsadások alkalmával segítséget nyújtottak a szülőknek a gyermeknevelés körülményeinek megteremtéséhez, illetve javításához, a szülő-gyermek közötti kapcsolat erősítéséhez. Szükség szerint szociális és gyermeknevelési tanácsadással is segítették a szülőket, továbbá speciális szolgáltatásokat közvetítettek számukra. Minden esetben konzultációkat folytattak a gondozási folyamatban részt vevő szakemberekkel.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

Jelzések száma	2020.	2021.
egészségügyi szolgáltató	13	8
személyes gondoskodást nyújtó szolgáltató	11	40
kisgyermekek napközbeni ellátását nyújtók	3	8
átmeneti gondozást nyújtók	69	29
köznevelési intézmény, szakképző intézmények	29	14
rendőrség	13	11
ügyészség, bíróság		5
állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társadalmi szervezet	47	3
önkormányzat, jegyző	24	2
járási hivatal gyámhivatala	10	
közütemi szolgáltatók		10
gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei gyámhivatal	15	15
Összesen	234	145

2021-ben az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések éves száma 145 (halmozott adat) volt, amelyből a 0-17 éves korú gyermekekre vonatkozóan 96, nagykorú személyekkel kapcsolatban 49 esetben érkezett jelzés. A jelzésekkel érintett személyek száma 74 fő volt a 0-17 évesekre vonatkozóan, 44 fő volt a nagykorú személyekkel kapcsolatban.

A jelzések száma jelentősen, közel 40 %-al csökkent az előző évi jelzések számához képest, ez a szám a járványhelyzet előtti időszakra esett vissza. A jelzőrendszer azon tagjaitól érkezett nagyobb számban jelzés, akik a tevékenységükkel érintettekkel a veszélyhelyzet idején is napi kapcsolatban maradtak.

A köznevelési intézményből érkező jelzések főként tanulási vagy magatartási problémákat, továbbá magas számú igazolt és igazolatlan hiányzásokat tartalmaztak. A családok már felkészültebben tudtak alkalmazkodni a digitális oktatás feltételeihez, a számonkérésre kialakított felületeket gyakorlatiasabban használták és az iskolákkal való kommunikáció is aktívabb volt. A szolgálat tapasztalata alapján a jelenléti oktatás nélküli időszakban kevesebb jelzés érkezett az oktatási intézményekből.

Az átmeneti gondozást biztosító családok átmeneti otthonaiból nagy számban érkeztek jelzések, itt jelezték a család lakhatási problémájának átmeneti megoldását, egyéb életviteli problémákat. A rendőrségtől kapott jelzések megtételére kiskorú veszélyeztetése, gyermektartásdíj megfizetésének elmulasztása miatt került legtöbbször sor. Védőnői jelzéseket életviteli, gyermeknevelési problémák, elégtelen lakáskörülmények miatt kapott a szolgálat. A Kormányhivataltól kiskorúak

esetében lakcím fiktiválása miatt érkeztek jelzések. Felnőtt korúak esetében továbbá gondnoksági ügyekben indított eljárások miatt került sor jelzés fogadására.

A Család- és Gyermekjóléti Központtól és szolgálatoktól felnőtt és gyermekkorúakra is érkeztek jelzések. Ezek idős korú vagy betegséggel élők anyagi helyzetének feltárására, életviteli problémáira utaltak, továbbá tényleges lakhatási helyzet tisztázása, környezettanulmány kérése, szolgáltatások közvetítése miatt is sor került jelzések fogadására.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatairól elmondható, hogy a múlt évben már gyakorlatiasabban és szakmailag felkészültebben tudták a járványhelyzet alatt a jelzőrendszeri tevékenységet szervezni és az együttműködést megvalósítani. Továbbra is elsődleges maradt a telefonos kapcsolattartás a jelzőrendszer tagjaival, valamint az esetkonferenciák, esetmegbeszélések, szakmaközi egyeztetések megtartására is a járványhelyzet alakulásához igazítva került sor. A hatóságokkal gördülékeny volt a kommunikáció, így a gyámhivatal, rendőrség, DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztálya segítségükre volt a problémák megoldásában. A járási jelzőrendszeri tanácsadóval és a központ szakmai vezetőivel több alkalommal konzultált a szolgálat egy-egy esetvezetés kapcsán a szakmai protokolloknak való megfelelés érdekében.

A szolgálat illetékességi területén a védőnőkkel és a központ esetenedzsereivel volt megfigyelhető a legszorosabb együttműködés. A közös családlátogatások, valamint a személyes és telefonos konzultációk révén tudtak hatékony megoldást találni a családok esetében.

Az egészségügyi ellátó rendszer tagjaival is szorosabb munkakapcsolat kialakítását szorgalmazta a szolgálat. A kórházi szociális munkások és a háziorvosok több esetben jeleztek vagy a szolgálathoz irányították a segítségre szorulókat és az olyan internettel nem rendelkező lakosokat, akiknek a koronavírus oltáshoz szükséges regisztrációját segítették. A téli időszakban kiemelt figyelmet fordítottak a kihűlés miatt leginkább veszélyeztetett célcsoportokra, az idősekre és a gyermekes családokra. A Debreceni Közterület Felügyelet Mezőöri Szolgálatával közösen keresték fel azokat az egyedül élő személyeket és családokat, akik külterületen, tanyán élnek. Fokozott figyelemmel kísérték azokat a lakosokat is, akik nehéz anyagi helyzetük miatt nem tudtak tüzelőt venni, közülük több családot javasoltak krízis tűzifa juttatásra is. A hajléktalan ellátó szervezetek elérhetőségeiről, a szolgáltatásaikról hirdetőtáblán tájékoztatták a lakosságot, továbbá felhívták a lakosok figyelmét arra, hogy jelezzenek, ha környezetükben olyan emberről tudnak, aki nem tudja kivédeni a fagyás és kihűlés veszélyét.

Jövőbeli tervek, javaslatok

A szolgálat a családokkal végzett szociális segítő munka keretében a komplex szakmai segítséget hangsúlyozza, ahol a családok problémáit is egységben kezelik. A család- és gyermekjóléti szolgáltatás ellátása során folyamatosan alkalmazkodnak a járványhelyzet alakulásához és a céljuk továbbra is egy olyan szolgáltatás nyújtása, amellyel a szükségletekhez, veszélyeztető tényezőkhöz és problémahelyzetekhez igazított, hatékony megoldást kínálhatnak az ellátottak számára.

A pandémia szinte minden gondozott célcsoport számára okozott kisebb-nagyobb nehézséget, az online oktatásban való részvétel a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt megterhelő volt. Az alapvető informatikai ismeretek hiánya miatt célszerű lenne az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező szülők digitális tudását ingyenes gyakorlati oktatással fejleszteni. A tapasztalatok szerint a gondozott családok nem tudják használni az alapvető számítógépes programokat és alkalmazásokat, nem tudnak digitális űrlapokat kitölteni, az elektronikus kapcsolattartás módjait kevésbé ismerik és a mobilalkalmazásokat kevésbé használják. Ezen hiányosságok miatt nem tudnak gyermekeiknek segíteni, munkájukat ellenőrizni, illetve nem tudják gyermekeiket megvédeni az internet veszélyeitől.

Megoldásra vár azoknak a családban nevelkedő gyermekeknek a problémája, ahol a gyermekek a nagykorúságuk betöltése előtt a tankötelezettség megszűnése miatt kikerülnek az intézményes oktatásból és ezt követően eltávolodnak az intézmények látóköréből. Ezt a problémát tovább súlyosbítja, ha az általános iskolai végzettséget sem szerzi meg a gyermek, így később a munkaerőpiacon sem tudnak elhelyezkedni. Számukra szükséges lenne egy olyan utánkövető

rendszer, akár mentorhálózat formájában megszervezve, ami elősegíti a felnőtt életútjuk kialakítását és ösztönzi őket a tanulmányok folytatására.

b) Forrás Lelei Segítő Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
(a továbbiakban: Szolgálat)

Székhelye: 4031 Debrecen, Angyalföld tér 11.

Ellátási területe: Tócoskert, Tócovölgy, Postakert, Széchenyi-kert és Vargakert.

A Szolgálat a szolgáltatói nyilvántartásban érvényes bejegyzéssel rendelkezik, önálló szakmai, szervezeti egységként működik a Forrás Mentálhigiénés Központon belül.

Az ellátottak köre, szociális jellemzői, ellátási szükségletei, demográfiai adatai:

Az ellátási területen 28 548 fő él, ebből 4 818 fő kiskorú.

A Szolgálat 2021-ben végzett szakmai tevékenységének összesített száma: 9340.

Az együttműködési megállapodással rendelkező ügyfelekre vonatkozó főbb statisztikai adatok: a Szolgálat 2021-ben 121 családdal, 413 fővel kötött együttműködési megállapodást. Nem együttműködési megállapodás alapján 120 családdal és 131 fővel végeztek szociális segítő tevékenységet, amelyből egyszeri kliensként 107 fő, tanácsadottként (71 alkalommal) 24 fő vette igénybe a Szolgálat szolgáltatásait. Pszichológiai tanácsadáson 2 fő vett részt 48 alkalommal.

Elsődleges probléma (a), illetve a problémák halmozott száma (b) szerinti megoszlás (együttműködési megállapodások esetében):

A probléma típusa	Elsődleges probléma a	Halmozott probléma b
Életviteli	7	29
Családi-kapcsolati konfliktus	18	54
Családon belüli bántalmazás	18	24
Elhanyagolás	12	28
- Ebből oktatási, nevelési	11	25
Gyermeknevelési	8	44
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	8	24
Magatartászavar, teljesítményzavar	9	32
Fogyatékoság, retardáció	-	6
Lelki-mentális, pszichiátriai betegség	6	23
Szenvedélybetegség	2	16
Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye		4
Foglalkoztatással kapcsolatos		13
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	32	56
Ügyintézésrel kapcsolatos		35
Információkérésrel kapcsolatos		32

A táblázat adatait tanulmányozva kitűnik, hogy az elsődleges problémaként manifesztálódó rendszerszintű jelzések mögött az esetek nagy részében egyéb problémák is fellelhetők a családoknál. Más megközelítésből nézve, a diszfunkcionálisan működő családi rendszerek gyakran több problémával küzdenek, így a segítségük is rendszerszintű team munkát kíván meg a szakemberek részéről. Továbbra is nagy számban fordult elő a családoknál lelki-mentális érintettség (29), magatartászavar, teljesítményzavar (41), gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség (32), gyermeknevelési problémák (55), elhanyagolás (40). Jelentős növekedést mutattak az előző év

adataihoz viszonyítva az anyagi jellegű problémák (88), családi - kapcsolati konfliktus (72) és a családon belüli bántalmazás (42) mutatók.

A legmagasabb számban előforduló másodlagos halmozódást mutató problémák 2021-ben a családi-kapcsolati konfliktus, a gyermekek esetében előforduló magatartászavar, teljesítményzavar problémaköre, gyermeknevelési nehézségek, gyermekintézménybe beilleszkedési nehézség, a járványhelyzet következtében más ellátásnál is tapasztalt lelki-mentális problémák növekedése, az anyagi jellegű problémák és jelentősen megnövekedett az ügyintézés, információkérés kapcsolatos egyszeri megkeresések száma is.

Alapellátás keretében részesülők száma 2021-ben 304 fő, egyéni gondozási- nevelési terv megvalósításában a család- és gyermekjóléti központ által bevonva 109 fővel végzett a Szolgálat szociális segítő tevékenységet. Szociális válsághelyzetben levő kiskorú várandós anya gondozására 2021-ben nem került sor. Átmeneti gondozásban részesülő gyermekek családjával végzett gondozási tevékenységben érintett gyermekek száma 2021-ben 95 fő, ebből védelemben vett gyermekek száma 18 fő. Érintett családok száma 39. A 2020. évi adatokhoz viszonyítva elmondható, hogy megnőtt az átmeneti gondozásban élő családok száma az ellátásban.

2021-ben a Szolgálatnál veszélyeztetettként nyilvántartott kiskorúak száma: 163 fő, ebből hatósági intézkedéssel érintett kiskorúak száma: 67. Érintett családok száma 79.

Az érintett gyermekeknek a veszélyeztetettség fő oka (illetve halmozott száma) szerinti megoszlása:

Környezeti főcsoport szerinti okok:		
Nevelési probléma	29 fő	54 fő
Szülők, család életvitele (pl. szenvedélybetegség)	22 fő	41 fő
Családi konfliktus	16 fő	40 fő
Szülő(k) betegsége		7 fő
Gyermekek családon belüli bántalmazása	13 fő	19 fő
Gyermek elhanyagolása	8 fő	31 fő
Elégtelen lakáskörülmények	3 fő	5 fő
Munkanélküliség		21 fő
Magatartási főcsoport szerinti okok:		
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	2 fő	19 fő
Drogfogyasztás		2 fő
Csavargás	1 fő	7 fő
Tankötelezettség elmulasztása	7 fő	12 fő
Egyéb	7 fő	3 fő
Egészség főcsoport szerint:		
Tartós betegség		3 fő
Fogyatékoság	1 fő	4 fő
Magatartás- vagy tanulási zavar	6 fő	24 fő
Anyagi főcsoport összesen:		
	47 fő	58 fő

Prevenációs, közösségfejlesztő csoportfoglalkozások, rendezvények

A veszélyhelyzet okán bevezetett eljárásrendek nagymértékben érintették a személyes találkozások alapuló prevenációs, közösségi tevékenységet. A Szolgálat hagyományos rendezvényei jórészt elmaradtak, prevenációs tevékenységük fókuszba az online közösségi térbe került át, illetve a 2021. évi szakmai tevékenység hangsúlya a krízismegelőzésre, a családokkal való szoros kapcsolattartásra és a jelzőrendszerrel történő szoros együttműködésre és információcserére helyeződött. Ugyanakkor 2021-ben „FOLT” néven új online lelki tanácsadói felületet indított a Forrás Leleki Segítők Egyesülete, melynek működtetésébe tanácsadóként bekapcsolódtak a család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai is.

Az új szolgáltatás bevezetését az indokolta, hogy az elmúlt évek tapasztalatai szerint a fiatalok számára nehezebben elérhető vagy különböző okok miatt elképzelhetetlen a személyes konzultáció lehetősége segítő szakemberekkel a pszichés, addikciós problémák jelentkezésekor. A segítség a 14-25 éves korosztály vonatkozásában egyre inkább az online tér felé tolódik, amely szükségletet a járványhelyzet felerősített, és magával hozta az online szolgáltatások előtérbe kerülését.

A program elsődleges célja a gyermekek, serdülők és a segítőik lelki egészségének megőrzése, illetve a mentális problémák jelentkezésekor online segítő szolgáltatás kialakítása különös tekintettel arra, hogy a koronavírus járvány újabb pszichés problémák megjelenéséhez vezetett. Az online tanácsadás alkalmas arra, hogy a fiatal megfogalmazza a mindennapi életben megjelenő nehézségeit, kérdéseit.

A honlapba ágyazott tanácsadói program – www.afolt.hu – négy online felületet foglal magába: email, chat, video chat, telefon. A tanácsadók igyekeznek rövid időn belül megoldást találni a felvetődő problémákra, illetve amennyiben szükséges, egy lakóhely közeli szakemberhez irányítanak személyes segítő kapcsolat kialakítása céljából.

A koronavírus miatti veszélyhelyzettel kapcsolatos tapasztalatok

A szakmai munka során az volt a tapasztalat, hogy az elhúzódó járványhelyzet hatásai 2021. évtől kezdtek el manifesztálódni az eddig kevésbé ismert problémák jelentkezésével.

A járványügyi intézkedések következtében a gyermekek nehéz időszakot éltek át. A hosszú ideig tartó bezártság, a társas izoláció, a szülők megnövekedett terhei, esetleges egzisztenciális nehézségei, a betegségtől való félelem vagy valamely közeli családtag elvesztése mind olyan tapasztalat, amelyek megviselték a gyermekeket. Azzal is számolni kell, hogy a hosszantartó bezártság miatt a gyermekek bántalmazásnak eshetnek áldozatul, vagy a szülői és családi stressz, valamint a felnőttek káros küzdési stratégiái (pl.: alkoholfogyasztás) megnövelhetik a kockázatát a gyermekek elhanyagolásának. A gyermekek több időt töltenek az online térben, ami a veszélyes vagy felkavaró tartalmaknak, internetes zaklatásnak és visszaéléseknek való kitettség kockázatát növeli. A megbetegedések, esetleges kórházi kezelések miatt a gyermekek egy időre elszakadhattak a családjuktól, illetve a nagyszülőktől tartós távolságot kellett tartaniuk.

A gyermekek napi ritmusa, tanulmányi fejlődésük és társas kapcsolataik sok esetben zavart szenvedtek. Aggódhattak az iskolába való visszakerüléssel járó kockázatok miatt is (teljesítménybeli lemaradástól való félelmek, társas hatásoktól, megbetegedéstől való félelem). A serdülő korosztály különösen nehéz helyzetbe került, fontos életesemények maradtak el, melyeknek identitásformáló hatásuk lenne, illetve fontos megmérettetésekre kevesebb támogatás mellett készültek.

A hátrányos helyzetű tanulók ezt az időszakot különösen megszenvedték, mert sokkal kevésbé fértek hozzá a digitális oktatáshoz és a fejlesztő foglalkozásokhoz. A hosszan tartó iskolabezárások megnövelik a kockázatát annak, hogy bizonyos gyermekek nem térnek vissza az oktatásba. Ennek oka lehet a fertőzéstől való félelem, a lemaradástól való félelem vagy a család anyagi gondjai miatt a gyermek is munkára kényszerül.

Az elhúzódó veszélyhelyzet az iskolába készülő és az alsó tagozatos tanulókat is sújtja, mert az óvodai nevelés csak korlátozottan tudja betölteni iskolára előkészítő feladatát. Egyre több gyermeknél fordul elő, hogy az iskolaérettségi vizsgálaton kérdéses eredményt érnek el, melynek oka nem egyértelmű, illetve megnövekedett a gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség problémakör egy szokatlan formája: az elsős gyermekek súlyos szorongásos tünetek miatti iskolába való integrálásának teljes vagy részleges kudarca.

A világjárvány átalakította a család-intézmény kapcsolatát és viszonyrendszerét. Ez minden korosztály számára problémát jelent, de a legkisebbeknek halmozottan. A család-intézmény kapcsolatnak nem használ, sem a gyermek közösségi élete, sem a szülőkkel való hatékony kommunikáció tekintetében, hogy a szülők nem mehetnek be az intézménybe. Az intézményes nevelés alapvető elérhetősége is bizonytalanná vált. Az általános karantén időszakot követően az időszakosan előforduló megbetegedések miatti karanténszükséglet kevésbé teszi tervezhetővé a családi életet, nehéz helyzetbe hozva a szülőket és a munkáltatókat egyaránt, ami természetes módon további feszültségek, nehézségek okozója lehet a családok életében.

A szülők informatikai tudása, eszközökkel való ellátottsága és a nevelési-oktatási intézmények iránti attitűdjük nem egyenletes, a járványhelyzet az e tekintetben már meglévő különbségeket csak tovább

növelte. Az otthoni lakáskörülmények, játékeszközök, a szülői kompetencia különbségei felértékelődnek. Az eltérő fejlődésmenetű gyermekek fejlesztésének online térbe szorulásának következményei még fel sem mérhetők.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködésre jelentős hatása volt a koronavírus járvány következményeinek elhárítását célzó intézkedések keretében kialakított eljárásrendeknek, melyek a jelzőrendszerrel való kapcsolattartást is befolyásolták. A jelzőrendszeri tagok által megküldött jelzések tekintetében elmondható, hogy a tapasztalatok egybecsengtek az országos felmérés által feltártakkal, vagyis, hogy a feltárt problémák típusa megváltozott, illetve a jelzők tekintetében megváltoztak az arányok.

Az év második felében sikerült személyes találkozásokat is megvalósítani, amelyek megkönnyítették az együttműködést, ugyanakkor az elmúlt közel két év kényszerű korlátozásai továbbra is éreztetik hatásukat. Sok esetben van szükség az együttműködés újradefiniálására a jelzőrendszeri tagokkal való kapcsolattartás során.

A 2020-ban a Szolgálathoz érkezett jelzések számához képest (108) 2021-ben jelentős emelkedést tapasztaltak a jelzések összesített száma tekintetében (164). Különösen a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók, az átmeneti gondozást biztosítók, a köznevelési és szakképző intézmények és a rendőrség tekintetében emelkedett duplájára a jelzések száma.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

2022. évre az elsődleges cél a jelzőrendszer tagjaival való együttműködés felülvizsgálata, a tapasztalatok megbeszélése és az ezekre alapuló kapcsolat újradefiniálása. Az előző évben megkezdett törekvések folytatásaként, a Szolgálat törekszik a specifikusabb együttműködési megállapodások kidolgozására a szakmaterületek képviselőivel közösen. Emellett továbbra is cél, hogy azokkal a jelzőrendszeri tagokkal is szorosabb együttműködés alakuljon ki, akikkel eddig kevesebb sikerrel jártak.

Fontos célkitűzés a Szolgálat prevenciós programjainak és közösségfejlesztő tevékenységének újraindítása, az együttműködő intézményekkel – oktatási-nevelési, idősgondozási, egészségügyi, közösségi, egyházi, civil – való kapcsolat ápolása, fenntartása és a jó partneri együttműködés fejlesztése.

Fontos a prevenciós- és közösségfejlesztő tevékenység végzése a Forrás Mentálhigiénés Központ részlegeivel szoros együttműködésben az éves közösségfejlesztési ütemtervnek megfelelően, illetve az online tanácsadói szolgáltatás minél szélesebb körben való megismertetése a fiatalokkal és a velük kapcsolatban álló felnőttekkel. A szociális segítő munka kiegészítéseként – a módszertani ajánlásokkal összhangban – csoportos beszélgetések, készségfejlesztések, közösségfejlesztő tevékenység folytatása is kiemelten fontos lesz a jövőben.

Integrált intézmény ellátásaként 2022-ben is tevékenyen részt vesz a Szolgálat a Forrás Lelki Segítők Egyesülete pályázati programjainak megvalósításában és az innovatív kezdeményezéseinek megvalósításában.

c) Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban

➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény 2002. január 1. óta nyújt ellátást az otthontalanná vált, hátrányos helyzetű gyermekes családok számára. Önkéntesen igénybe vehető szolgáltatásuk a Debrecen város közigazgatási területén élő szülők kérelmére történik. A családok átmeneti otthona a Debrecen, Derék u. 22. szám alatti társasház 8. emeletén 10 összkomfortos garzonlakásban 40 fő részére biztosít elhelyezést.

2021-ben 19 család, 86 fő (33 felnőtt és 53 gyerek) ellátását biztosította az átmeneti otthon, amely egész évben telt házzal működött, a napi átlag elhelyezettek száma meghaladta a 40 főt. Évek óta megfigyelhető, hogy az elhelyezett családok jelentős része korábban már részesült átmeneti gondozásban, ami azt jelzi, hogy többségük már hosszabb ideje nem tudja megteremteni az önálló

élet feltételeit. Problémáik elmélyültek, összetettek, sokszor nem megfelelő a kezelésre, megoldásra alkalmazott mintájuk. 2021-ben 27 család kérelmezte felvételét, akik közül 9 család (16 felnőtt és 29 gyermek) elhelyezésére kerülhetett sor a szabad férőhelyekre tekintettel.

Az ellátott családokra jellemző, hogy nincs családi segítő hálójuk vagy ha van, akkor hozzájuk hasonlóan nehéz, halmozott problémákkal rendelkező tagokból áll. Az intézményi felvételüket a zsúfolt, elégtelen lakáskörülmények mellett az eladósodásukból, a napról napra megélt mindennapjaikból fakadó anyagi ellehetetlenedésük indokolja. A problémáik elmélyültek, a tanult megoldási módokataik kevésbé bizonyulnak eredményesnek, kudarcútírásuk is alacsony szintű.

2020 márciusától a pandémia megelőzését szolgáló intézkedések bevezetésére került sor, melyeket azt követően is alkalmaztak. Naponta 2 alkalommal ellenőrizték az ellátottak testhőmérsékletét és légúti tüneteit. A csoportos foglalkozásokat 2021-ben is igyekeztek kiscsoporttal, vagy egyéni konzultációkkal kiváltani. A folyosókra fertőtlenítőszer adagolókat szereltettek, emellett rendszeresen kaptak a lakók fertőtlenítőszereket és szájmazszkokat is. A közös használatú terek és eszközök fertőtlenítésére napi 2 takarítás során került sor. A látogatási rend továbbra is szigorúbb intézkedéseket tartalmaz a házirendben foglaltaknál, korlátozza az egyidőben fogadható vendégek számát és higiénés szabályokat is előír rájuk vonatkozóan. A tapasztalatok alapján a pszichés fáradtság mellett a kliensek nehezebben alkalmazkodnak a megváltozott, korlátokkal működő élethez. Könnyebben válnak motiválatlanná, ezért fokozottabb figyelmet igényel az átmeneti otthon munkatársainak részéről a napi élet nyugalmanak biztosítása. A segítő beszélgetések mellett egyre gyakrabban van szükség hosszabb terápiára. A tavaszi hónapokban a digitális oktatás figyelemmel kísérése az általános iskolások esetében ismételten egy erőteljesebb koordinációt igényelt. Az intézmény közösségi helyiségében számítógéppel, interneteléréssel és egy pályázaton nyert led televízióval segítették az iskolások felkészülését.

2021-ben 10 család kigondozására került sor, közülük 1 család másik családok átmeneti otthonába nyert felvételt. Mivel a pandémia miatt az előző évben nem volt bérlakás pályázatra lehetőség, fokozott érdeklődés kísérte a lakáskínálatot a családok részéről, ezúton 3 család pályázott sikeresen. Az átmeneti otthonban töltött idő alatt sikerült megtakarítást gyűjteniük, amelyből sikeresen fel tudták újítani a lakásokat. 3 család albérletbe költözött, esetükben nagy eredmény már az is, hogy az óvadékhoz szükséges összeget össze tudták gyűjteni. 1 család a saját, külterületen található ingatlanjába költözött, amit az intézményben töltött idő alatt beköltözhető állapotba sikerült hoznia. Ez a 8 család 12 hónapot meghaladó időt töltött átmeneti gondozásban, közülük 4 család intézményi jogviszonyát kellett meghosszabbítani a 18 hónap leteltét követően az eredményes kigondozásuk érdekében a tanév végéig. 2 család egy rövid, 2-3 hónapos intézményi tartózkodás után családi összefogással tudta megoldani helyzetét és a szülőkhöz, rokonokhoz költözött.

Az elhelyezettek családszerkezetére – hasonlóan az előző évekhez – jellemző, hogy nagyobb a 2 szülő családok 68 % (13 család) aránya, közülük azonban csak 1 családban élnek a gyermeküket nevelő szülők házasságban. Kisebb részük, 32 %-uk (6 család) egyszülő család, ahol az anya egyedül neveli 2-3-4-5 gyermekét.

A szakemberek fontos feladata, hogy feltérképezzék a családok belső erőforrásait. A szülők végzettsége a legtöbb esetben csak nyolc általános iskola, így nehezebben tudnak elhelyezkedni a munkaerő-piacon, ennek következtében fizetésképtelenség miatt kerülnek ki az albérletből vagy az önkormányzati bérlakásból. Végzettségük és motivációjuk általában egyszerűsített foglalkoztatásra, alkalmi jellegű építőipari, nők esetén pedig takarítói munkára korlátozódik. A munkavégzéshez szükséges készségeik gyengék, ez sokszor megnehezíti, hogy tartósan megmaradjanak egy munkahelyen. Hivatalos munkaviszonyt azért nem is akarnak sokszor létesíteni, mert a végrehajtás alatt álló tartozásaik miatt akár a fizetésük felét is levonhatják a követelések teljesítésére. Több család az adósságai rendezését kezdi el az intézményi elhelyezés ideje alatt, így nem tud havi szinten takarékoskodni. A családok anyagi helyzetének stabilizálása a lakásgondjuk megoldásának záloga. A szükséges lépéseket a családgondozónak és a szülőnek meg kell terveznie. A család anyagi helyzetének stabilizálásához elengedhetetlen a rendszeres jövedelem biztosítása, amely a szülők állapotától függően a munkajövedelemen, vagy különböző ellátásokon keresztül biztosítható.

A *pszichológiai tanácsadások* a családot az érzelmi feszültségek feltárásában, a kapcsolati készségek javításában segíti. Olyan érzelmi állapot megteremtésére vették leginkább igénybe, amely lehetővé teszi a munkavállalást, a mindennapok kiegyensúlyozottabb megélését. A *jogi tanácsadás* iránt folyamatos az igény a lakók részéről, családjogi, ingatlanszerzéssel és adósságkezeléssel kapcsolatos ügyek a leginkább érintettek.

Az átmeneti otthonban a szakemberek kéthetente tartottak *stáb-megbeszélést*, ahol áttekintették az elmúlt időszak eseményeit és meghatározták az ebből fakadó feladatokat, átértékelték a vállalásokat. Azért, hogy az információ minden, az adott család esete kapcsán eljuthasson az érintett szakemberhez, havonta esetmegbeszélőt, illetve szükség esetén esetkonferenciát tartottak a jelzőrendszer tagjainak részvételével. *Lakógyűlés* tartására minden hónapban sor került a közösségi helyiségben, azonban a járvány szempontjából kritikus időszakban kisebb csoportokban bonyolították le. Az *Érdekképviselői Fórum* – mely 5 főből áll – 3 havonta ülésezett, panasszal eddig senki nem élt.

A minden évben megrendezésre kerülő anyák napjáról, a mikulásról és a karácsonyról 2021-ben is sajátos módon emlékeztek meg az ellátottak. A Főnix Rotaract Klub tagjai által létrehozott *Láthatatlan Iskola* projekt keretében 13 fő gyermek korrepetálását valósították meg egyetemista önkéntesek. Augusztusban mentornapot tartottak versenyekkel, foglalkozásokkal és ajándékokkal színesítve azt. Szeptemberben tanulástechnikai tanfolyamra vitték az iskolásokat a Debreceni Egyetemre, a kisebb gyerekek pedig az Agórában szórakozhattak. A Debreceni Karitatív Testületnek köszönhetően a Magyar Nemzetközi Utazó Nagycirkusz előadásán is részt vehettek a családok. Az Élelmiszerbank heti rendszerességgel kenyérrel, péksüteménnyel, zöldség és gyümölcs adománnyal segíti az ellátottak ételmezését. A Debreceni Karitatív Testület több alkalommal élelmiszer-csomaggal, illetve tanszer-csomaggal támogatta a családokat. A FOOD NOT BOMBS nevű élelmiszermentő szervezet havi egy hétvégi alkalommal vega és vegán ételt készített a rászoruló családok számára, év végén pedig tisztasági csomaggal lepték meg az átmeneti otthonban élő lányokat, nőket. A Debreceni BIKE MAFFIA minden gyermek számára legó adománnyal készült karácsonykor, a Bodogán Kft. pedig édes és sós péksüteménnyel segítette a Covid-19 miatt karanténba került és a nehéz helyzetben élő családokat.

A Fészek Családok Átmeneti Otthonának szervezésében az iskoláskorú gyermekek júliusban 3 napot Varbócon, egy ifjúsági táborban nyaraltak. Augusztusban szintén a Karitatív Testület felajánlásának köszönhetően a DVSC focicsapat mérkőzésein szurkolhattak a sportszerető családok és gyermekeik. Szeptemberben a DMJV Család- és Gyermejjóléti Központjába vitték a gyermekeket, ahol az Őszi Mosoly családi délutánon táncos műsor, óriás buborékshow és Aqua Manó Party várta a kicsiket és nagyokat.

➤ „Fészek” Családok Átmeneti Otthona

A ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. „Fészek” Családok Átmeneti Otthona a Debrecen, Derék u. 22. szám alatti társasház 10. emeletén található. Gyermejjóléti alapellátás keretében működő bentlakásos intézményként biztosítja napi 24 órás munkarend szerint az otthontalanná vált szülő kérelmére a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll – legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére együttes lakhatását, és a szükség szerinti további ellátást. Az átmeneti otthon segítséget nyújt a szülőnek gyermeke teljes körű ellátásához, gondozásához, neveléséhez, és közreműködik a család otthontalanságának megszüntetésében, helyzetének megoldásában. Az intézmény önálló garzonlakásokban biztosítja 40 fő részére szülő és gyermeke együttes lakhatását. A szülők így nagyfokú önállósággal élhetik és szervezhetik mindennapjaikat, az intézményben dolgozó szakemberekkel hatékonyan együttműködve minden segítséget megkaphatnak problémáik rendezése érdekében.

A Fészek Családok Átmeneti Otthonában 2021-ben az intézményi férőhely kihasználtság 100 %-on felüli volt. Nagyobb létszámú, többgyermekes családokat tudtak az év során elhelyezni, illetve 2

újszülöttel gyarapodott az intézmény 2021-ben. A szolgáltatást az év során összesen 16 család, 64 fővel vette igénybe és 6 család felvételére került sor. 2 nagykorúvá vált fiatal döntött úgy, hogy önálló életet kezd, albérletbe, illetve külföldre költöztek.

Elhelyezési kérelmet 25 család (90 fő) nyújtott be, a kérelmezők mintegy 40%-a egyszülős család. A kérelmező családok száma a 2020. évhez képest csökkent.

Az intézménybe való bekerülés okai a családok többségénél összetettek, azonban mindegyik elhelyezett család esetében fennállt a megoldatlan lakhatási probléma. Jellemző okok még az alacsony jövedelmi viszonyok és fennálló hiteltartozás miatt a család létfenntartásának fenyegetettsége, a lakás felmondása a tulajdonos részéről, az édesanyával szembeni fizikai és lelki, a gyerekekkel szembeni lelki bántalmazás, a koronavírus járvány miatti munkahely elvesztése, valamint a családegyesítés igénye.

2021-ben 6 család kiköltözésére került sor. 2 család albérletbe költözött a lakhatás tartós fenntartásának reményében, ehhez az átmeneti gondozás alatt takarékoskodtak, önerőt gyűjtöttek. Egy édesapa szerződésének megszüntetésére került sor családon belüli bántalmazás miatt. 4 családnak nem sikerült az átmeneti gondozás alatt elegendő önerőt gyűjteniük a továbblépéshez, így nem maradt más választásuk, mint egy másik családok átmeneti otthonába költözni.

Általánosságban elmondható, hogy a nagyobb változások eléréséhez kevés a törvény által meghatározott ellátási idő, ezért a cél sok esetben az, hogy a tartós megoldás felé vezető lépéseket tudjanak tenni a családok az intézményben (pl.: tartozásaik rendezése, adólistából való kikerülés részletfizetés kezdeményezésével, tartós munkahely létesítése, pszichés problémák kezelése és jogi helyzetek megoldása).

Az intézmény szakmai munkáját 2021-ben 1 fő intézményvezetővel, 2 fő családgondozóval, 4 fő szakgondozóval, 1 fő pszichológussal, 1 fő jogással végezte. Szükség esetén, de legalább kéthetente tartottak esetmegbeszélést, esetenként pszichológus bevonásával, ahol közösen megbeszélték a szakmai kérdéseket, feladatokat, a családgondozás során felmerülő dilemmákat. Havonta tartottak stábülést, melyen minden dolgozó részt vett, az aktuális szakmai feladatok és problémák megvitatására került sor.

2021 májusában a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala szakmai ellenőrzést tartott az intézményben. A benyújtott dokumentumok (Szakmai program, Házi rend, Szabályzatok, Továbbképzési Terv, a családokkal kapcsolatos nyilvántartások, stb.) alapján az ellenőrzés sikeresen lezajlott. 2021. őszén a Magyar Államkincstár is ellenőrzést tartott az intézményre kiterjedően, mely során mindent rendben találtak.

A területileg illetékes Forrás Mentálhigiénés Központ Család-és Gyermekjóléti Szolgálattal és a DMJV Család-és Gyermekjóléti Központtal szoros az együttműködés. A családsegítőkkal folyamatos a kapcsolat, rendszerezések voltak az egyeztetések, esetmegbeszélések, szükség szerint esetkonferenciára került sor, melyen a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzsere is jelen volt. Az átmeneti otthon családgondozói kiemelt figyelemmel kísérik a családok egészségi állapotát is, különös tekintettel a gyerekekre. Ennek érdekében állandó az együttműködés az egészségügyi szolgáltatókkal, különösen a területileg illetékes védőnővel, aki személyesen jár ki az intézménybe, a családokhoz családlátogatás céljából.

Az intézményvezető, 2 fő családgondozó és 3 fő szakgondozó vett részt szakmai továbbképzésen, mely online formában valósult meg a Nemzeti Szociálpolitikai Intézet szervezésében. A kötelező képzéskategóriába tartozó képzés címe a „Kiegészítés felismerése és kezelésének lehetőségei” volt, melyet minden kolléga sikeres vizsgával zárt, így az 6 ponttal gyarapította továbbképzési pontértékeit.

A Covid-19 vírus okozta pandémiás helyzet az intézmény életére is nagy hatással volt. Az intézményben lakó iskolás gyermekeknél gyakran előfordult, hogy iskolai fertőzöttel való kontaktként bizonyos időszakban otthonról kellett tanulniuk, ezekben az esetekben az otthon dolgozói segítettek az online tanulásban, a házi feladatok Kréta rendszerből való letöltésében, azok visszaküldésében, igény esetén korrepetálták a gyermekeket, valamint szükség esetén konzultáltak az oktatási intézmények pedagógusaival. Az intézmény dolgozói fokozottan ellenőrizték az ellátottak egészségi állapotát, a lakók hőmérsékletének mérésére naponta sor került infra lázmérővel.

Az intézményben naponta több alkalommal felület-fertőtlenítés és takarítás történt. A dolgozók maszk használatával, másfél méteres távolság betartásával kommunikáltak az ügyfelekkel. Továbbra is érvényben maradt az intézményben az izolációs terv, amely egy esetleges Covid-19 fertőzés esetén az intézmény dolgozóinak teendőit, a beteg elkülönítésének, illetve a járványügyi rendelkezések betartásának és a jelzéstétel módjának szabályait tartalmazza.

2021-ben az intézményben is felütötte a fejét a koronavírus, 2 család volt érintett a fertőzésben. A Nemzeti Népegészségügyi Központ a lakást érintően hatósági karantént rendelt el. Az egyik családban 2 felnőtt volt koronavírusos. 2 kiskorú gyermekük is karanténban volt, azonban ők nem kapták el a fertőzést. A másik családban az egyedülálló anyuka fertőződött meg. Az intézmény végig segítette a családokat, mosásban, bevásárlásban, élelmiszerrel való ellátásban, illetve az intézményben még fokozottabb fertőtlenítést végeztek naponta többször.

A közösségi programokat is befolyásolta a koronavírus világjárvány. 2021. év elején még nem tudtak csoportosulni, ünnepséget tartani, így a farsangi ünnepség elmaradt. 2021. májustól kezdődően folytatódtak a megszokott közösségi programok, kézműves-, és kreatív foglalkozások a játszószobában, melyeket a szakgondozó heti rendszerességgel tartott a gyerekeknek. A gyermekeket segítő korrepetálások a *Láthatatlan Iskola Mentorprogram* keretében tovább folytatódtak. A segítségre szoruló gyerekek heti rendszerességgel találkoztak az őket támogató mentorokkal. A PRIZMA program keretében drogprevenciós tanácsadásban részesülhettek az arra igényt tartó ellátottak, illetve „Érzelmi és értékközvetítő nevelést segítő program” keretében csoportfoglalkozásokon vehettek részt az intézmény gyerekei, fiataljai és szülő-gyerek párpai.

2021. nyarán ismét sor kerülhetett az iskoláskorú gyerekek nyári táboroztatására, amelynek anyagi fedezetét az NI Hungary Kft. biztosította. 3 felejthetetlen napot töltöttek az Égervölgye Ifjúsági Táborban Varbócon és a tábor környékén. Túrázás, erdőben való séta, fagyizás, udvari játékok, a Hucul Ménes megkeresése a jósvalői erdőben és az esti gyerekdirszkó életre szóló élményekhez juttatta a gyereksapatot. Egynapos kulturális programként szolgált a családok számára a PRIZMA Családi Nap, és az Őszi Mosoly Családi Délután a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ szervezésében. Az adott időszak aktuális ünnepeit – Anyák napja, Gyermeknap, Mikulás, Karácsony – a járványügyi szabályok betartásával ünnepelték. A Mikulás csomagokat a Rotaract Debrecen Főnix Egyesület hozta a gyerekeknek, a karácsonyi ajándékokat pedig a SZÖSZ Egyesület gyűjtötte össze. Az intézmény karácsonykor vacsorát rendelt a lakóknak, melyet minden család a saját lakásában fogyasztott el.

Az intézmény 2021-ben több szervezettől kapott segítséget, adományokat, ami nagyban segítette a szolgáltatás színvonalát és a családok támogatását. A Magyar Élelmiszerbank Egyesület közvetítésével heti rendszerességgel kaptak a családok pékáru-, zöldség-, és vegyes élelmiszer adományt, a Debreceni Karitatív Testülettől többek között hús-, és pizzaadományt kaptak, valamint hozzájárultak ahhoz, hogy az évben több alkalommal sport-, és kulturális élményhez jussanak a családok (cirkuszba mehettek, a Nagyerdei Stadionban futballmérkőzéseken, a Vasutas Egyetértés Központban a Karácsonyi Gálaműsoron vehettek részt). A Food Not Bombs az évben több alkalommal osztott egészséges élelmiszert a családoknak és Karácsony előtt tisztasági csomaggal is megajándékozták őket. A Vojtina Bábszínháztól bábszínházi belépőket kaptak, a Debrecen Bike Maffia Lego játékot adományozott minden gyerek számára. A Rotaract Debrecen Főnix Egyesület Mikulás csomagokkal és cipős doboz adományokkal, a Debreceni Tóth Árpád Gimnázium lelkes ajándékozó diákjai cipős doboz adományokkal járultak hozzá az év végi ünnepléshez. A tavalyi évben több magánszemély is megkereste az intézményt adományozási szándékával, bútorokat, ruhákat, konyhai eszközöket ajánlottak fel a lakók számára.

6. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények

A Gyvt. 17. §-a rendelkezik arról, hogy a törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptévékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői

szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek, a munkaügyi hatóság, a javítóintézet, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

Ezen intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli. A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. Ha valaki a jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

A gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése az észlelő- és jelzőrendszer munkájának összehangolásával, a folyamatos kapcsolattartással válik lehetővé. 2021-ben a család- és gyermekjóléti központ, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok a szakmai kompetencia határok tiszteletben tartásával együttműködtek azokkal az intézményekkel, amelyek szerepet töltenek be a gyermek helyzetének pozitív irányú változásában. Fogadták a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, és a probléma feltárását követően annak jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazították a segítő folyamatot. Működésükről, tevékenységük céljáról és tartalmáról, elérhetőségükről, szolgáltatásaik igénybevételének módjáról tájékoztatták a településrészek lakóit, valamint az észlelő- és jelzőrendszerhez tartozó személyeket és intézményeket.

A jelzőrendszer tagjai eredményes gyermekvédelmi tevékenységet végeznek, melyek közül az önkormányzat által fenntartott óvodák, a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott iskolák, a Debreceni Szakképzési Centrum, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet Védőnői Szolgálat, valamint a Debreceni Rendőrkapitányság tevékenységét mutatjuk be. A család- és gyermekjóléti központ, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok tevékenységéről szóló pontokban a jelzőrendszer tagjaival való kapcsolattartást és annak tapasztalatait már ismertettük.

a) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontja értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat az óvodai ellátás.

2021-ben Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában 33 óvoda 47 feladatellátási helyen működött. Az egyes intézmények alapító okirat szerinti férőhelyszáma a 2020/2021. nevelési évben összesen 6995 fő volt. Az egyes intézményekben található csoportszobák alapterülete alapján számított felvehető gyermeklétszám összesen 6843 fő, mely hosszú távon elegendő valamennyi, debreceni lakóhellyel rendelkező kisgyermek óvodai nevelésének ellátására. Az alapító okiratokban rögzített felvehető maximális gyermeklétszám és a csoportszobák alapterülete alapján számított adat közötti eltérés azzal magyarázható, hogy a fenntartó egyes óvodai intézményeiben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 25. § (7) bekezdésében

meghatározott maximális létszámot átlépő, 30 fős gyermekcsoportokat engedélyezett, hogy minden, az adott körzetben élő gyermek felvétele biztosított legyen. Egy óvodai körzethez egy önkormányzati fenntartású feladatellátási hely tartozik.

Óvodaköteles korú gyermekek várható létszáma születési adatok alapján (forrás: KSH)

Nevelési év	2021/2022.	2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
Óvodaköteles korúak várható létszáma	5601	5520	5402	5318

Az elmúlt évek születési adatait vizsgálva megfigyelhető, hogy a kisgyermekek létszáma évek óta stagnál (évente 1800-1900 gyermek születik), illetve enyhe létszámcsökkenés tapasztalható, viszont az óvodaköteles korúak létszámához viszonyítva magasabb az óvodai ellátást igénybe vevő gyermekek száma a városban. Ennek az oka, hogy több gyermek 2,5 éves korában már megkezdik az óvodai nevelést, illetve a Debrecenben dolgozó, vidéki szülők gyermekei is igénybe veszik a debreceni intézményrendszert. Emellett a különböző városrészekben jelentős eltérés mutatkozik az óvodába jelentkező gyermekek létszámát illetően, hiszen az óvodák nemcsak a körzetükben élő óvodaköteles korú gyermekeket vehetik fel, hanem azokat is, akiknek szülei az óvoda körzetében dolgoznak.

Az önkormányzati óvodák férőhelyeinek kihasználtsága városunkban az elmúlt években egyenletesnek mondható, mely városi szinten meghaladta a 83-86%-ot. A 2020/2021. nevelési év végére 262 gyermekcsoportban több mint 6000 gyermek nevelését biztosították az önkormányzat által fenntartott óvodák. Jelenleg szintén 262 óvodai csoportban folyik a gyermekek ellátása, a csoportok átlagléttszáma 2021. október 1-jén 21,5 fő volt.

Az óvodák engedélyezett álláshelyeinek száma 2021. január 1-jén összesen 1117,75 volt, melyből az óvodapedagógusok létszáma 574 fő, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszáma 381,25 fő, míg az egyéb technikai feladatokat ellátó alkalmazottak száma 162,5 fő volt. Az óvodákban 2016. szeptember 1-jétől pedagógiai asszisztens álláshelyek létesültek, melynek eredményeként a pedagógiai munka hatékonyabbá válhatott. A gyermekek gondozása, nevelése terén az óvodapedagógusok munkáját segítő szakemberek jelenléte napjainkra elengedhetetlenné vált. Összességében az alkalmazotti létszám az óvodai neveléshez szükséges létszámnak megfelelő.

Debrecen közigazgatási területén a 2020/2021. nevelési évben az önkormányzat által fenntartott intézményeken kívül 1296 férőhelyen 13 nem önkormányzati fenntartású intézmény (köztük a Debreceni Nemzetközi Iskola) összesen 47 csoportjával fogadta a gyermekeket. Ezen intézmények nem rendelkeznek beóvodázási körzettel, a város egész területéről, illetve egyéb településről is várják a gyermekeket. 2021. október elsejei statisztikai adatok alapján összesen 1002 gyermek jár ezekbe az óvodákba.

A Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező gyermekek vonatkozásában elmondható, hogy 2016 októberétől 2019 októberéig majdnem kétszeresére nőtt a halmozottan hátrányos helyzetű óvodás korú gyermekek száma, ugyanakkor 2020-tól már csökkenő tendencia figyelhető meg.

*Debrecen Megyei Jogú Város önkormányzati fenntartású óvodáiban nyilvántartott hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya az utóbbi öt évben
(Forrás: Oktatási Hivatal, KIR rendszer)*

Nevelési év	Hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)
2016. október	74	56
2017. január	101	72
2017. október	84	99
2018. január	99	129
2018. október	142	138

2019. január	152	109
2019. október	113	126
2020. január	107	77
2020. október	96	48
2021. január	97	52
2021. október	72	32

Az önkormányzati óvodák a kötelező feladatellátás keretében gondoskodnak a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, továbbá az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekekről. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyerekek nevelése valamennyi önkormányzati fenntartású óvoda alapító okiratában megtalálható, ezen túlmenően 5 óvoda - szakértői bizottság kijelölése alapján - speciális feladatot is ellát, melynek eredményeként önkormányzati fenntartású intézményben lehetséges a Down-szindrómás, autizmus spektrum zavarral küzdő, értelmi (enyhe- és közép-súlyos értelmi) fogyatékos, mozgásszervi-, érzékszervi (gyengénlátó, hallássérült) fogyatékos, beszéd-fogyatékos, valamint több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos gyermekek ellátása is. 2021-ben az önkormányzati fenntartású óvodákban összesen 132 sajátos nevelési igényű gyermeket neveltek az óvodapedagógusok együttműködve a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusaival és fejlesztő pedagógusaival. Mellettük a pedagógusoknak a 143 fő beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése is feladatuk. Fenti adatokból megállapítható, hogy az önkormányzati óvodák mindegyikére átlagosan 8,3 kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztése hárul, mely magas szintű pedagógiai hozzáadott értéket igényel.

Az óvodák gyermekvédelemmel összefüggő feladatait elsősorban az intézmények pedagógiai programja tartalmazza, melynek kötelező tartalmi elemei közé tartoznak az alábbiak a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. illetve 11. §-ai szerint:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok és tevékenységek
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység.

Az óvodák gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait meghatározó másik alapidokumentum a Szervezeti és Működési Szabályzat, melyben a fenti EMMI rendelet 4. §-a alapján a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell a külső kapcsolatok rendszeréről is, beleértve a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartást. Az önkormányzat által fenntartott óvodák ezen alapidokumentumok figyelembevételével gyermekvédelmi feladataikat tervezetten, az adott nevelési évről szóló munkaterv alapján végzik.

Az óvodákban elsődleges cél a prevenció, vagyis a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családi környezetből fakadó kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezők ellensúlyozása. Az óvodákon belül az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök együttműködése szoros, a jelzőrendszer jól működik. A család- és gyermekjóléti szolgálatok munkatársaival folyamatos a konzultáció, konkrét esetekben a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében esetmegbeszélést is tartanak.

A beiratkozó gyermekek szüleit a nevelési év elején, az első szülői értekezleten tájékoztatják a kedvezményes étkezésre való jogosultságról, valamint az igénybevétel lehetőségéről. Az óvodapedagógusok saját csoportjukban feltérképezik a hátrányos helyzetű gyermekeket, és a szülőket tájékoztatják azokról a támogatási lehetőségekről, amelyeket igénybe vehetnek. A szülőkkel az óvoda folyamatosan tartja a kapcsolatot.

Az óvodákban kijelölt gyermekvédelmi felelős feladata a segítségnyújtás, koordinálás mellett az intézmény képviselte a gyermekvédelmet érintő fórumokon, részvétel védelembe vétellel kapcsolatos tárgyalásokon, a szakemberekkel való kapcsolattartás, a nevelőtestület rendszeres tájékoztatása és a problémajelzés, jelzőrendszeri esetmegbeszélés.

2018. szeptember 1-jétől valamennyi nevelési-oktatási intézményben jelen van a szociális segítő. Az óvodai szociális segítő olyan szakember, aki elsődlegesen a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésével, szociális és kommunikációs készségei fejlesztésében, egészségfejlesztésben való közreműködéssel, prevencióval foglalkozik. Aktív résztvevője a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésének, illetve a felmerülő életvezetési, szociális problémák megoldásához nyújt segítséget az óvoda gyermekeinek, igény szerint pedagógusoknak, a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek, valamint szülőknek egyaránt. Az óvodai szociális segítő az intézményben dolgozó szakemberekkel, valamint a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer tagjaival együttműködve végzi feladatát.

Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű gyermekek sorsát, a változásról jelzéssel élnek a gyermekvédelmi felelős felé. Az intézmények igyekeznek ellensúlyozni a családi környezetből eredő kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezőket, és nevelő munkájukkal segítik a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség, aktivitás kibontakoztatását. Tudatosan alkalmazzák a felnőttek modellszerepének érvényesítését, nemcsak a gyermekek, hanem a szülők esetében is.

Az óvodák az alábbiakban látják a hátrányos helyzet okait:

- nehéz anyagi háttér
- lakhatási problémák (pl. albérlet)
- életmódbeli problémák
- munkanélküliség
- egyszülős család
- szülők pszichés problémái
- szülők túlhajszoltsága, amely mögött a munkahelyük féltése áll
- érzelmi biztonság hiánya (instabil párkapcsolatok, gyermekelhelyezési viták)
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulása, udvariassági szokások hiányosságai
- gyermekekre fordított kevés idő.

Az óvodák lehetőségeikhez mérten saját intézményükön belül is igyekeznek segíteni az óvodába járó rászoruló gyermekeknek és szüleiknek. Az önkormányzati intézményekben dolgozó gyógypedagógusok és más szakemberek nemcsak a gyermekek fejlesztésében vesznek részt, hanem a szülőket is ellátják nevelési, életvezetési tanácsokkal. A rendszeres óvodába járást a hiányzások naprakész vezetésével a pedagógusok figyelemmel kísérik. Ennek eredményeképpen elenyésző az igazolatlan hiányzások száma.

A védőnőkkel a kapcsolattartás rendszeres, havonta tisztasági ellenőrzést végeznek az óvodákban. Az elhanyagolt gyermekek esetében lépéseket tesznek, illetve jelzik az óvoda felé azokat a családi problémákat, amelyben a gyermek érintett.

Az intézmények kiemelt figyelmet szentelnek a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrációjára, valamint a tehetséges gyermekek fejlesztésére is.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel (tehetséges gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek) történő foglalkozások az óvodákban mikrocsoportos vagy egyéni foglalkozás keretében valósulnak meg. A gyermekek differenciált képességfejlesztésére egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki az óvodapedagógusok, a fejlődésüket nyomon követik és a szülőket folyamatosan tájékoztatják. Minden óvodában zajlik *tehetségfejlesztés*, több tehetségterületre kiterjedően, többnyire tehetségműhelyekben. Számos intézmény rendelkezik Regisztrált Tehetségpont, illetve Akkreditált Kiváló Tehetségpont címmel, közülük több Európai Tehetségpont címmel is büszkélkedhet.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevelő óvodák tapasztalata az, hogy általában az együttműködés a családokkal tartalmaz, és a gyermek fejlesztése érdekében a szülők tanácsot kérnek a pedagógusoktól és a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógustól. Az esélyegyenlőség és az óvoda szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden gyermek számára biztosított. Különösen fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek szülei számára az, hogy az intézményben megfelelő információkhoz jusson gyermeke fejlesztése érdekében. Néhány szülő azonban nehezen győzhető meg a gyermek fejlesztésének szükségességéről, a szakember bevonásáról, ezért is fontos ez a fajta segítő és felvilágosító tevékenysége az intézményeknek.

Az *egészséges életmódra nevelés* minden óvoda egyik kiemelt nevelési területe, melynek keretében egészségnapokat, bemutatókat, előadásokat szerveznek a szülők és a gyermekek egészségtudatos szemléletének formálására. Megfigyelhető, hogy a gyerekek egyre több időt töltenek el az óvodában – a szülők munkája miatt – ezért is fontos az élményekben gazdag óvodai programokon való részvételük.

Az óvodák számára is biztosítani kell a *mindennapos testnevelés* feltételeit, ennek érdekében 12 intézmény rendelkezik műfüves pályával, melyek nemcsak a labdarúgás alapjainak elsajátítására alkalmasak, hanem egyéb mozgástevékenységre is.

Úszó Nemzet Program az óvodákban

Az Önkormányzat még 2020-ban csatlakozott a Magyar Úszó Szövetség (a továbbiakban: MÚSZ) által kidolgozott Úszó Nemzet Program (a továbbiakban: ÚNP) pilot programjához, és támogatta a Debreceni Sportuszodában történő megvalósítását, azonban a pandémia miatt az ÚNP végrehajtása, azaz az óvodások úszásoktatása 2021-ben kezdődhetett el. A pilot programban a Liget Óvoda Babits Mihály Utcai Telephelye, a Kemény Zsigmond Utcai Óvoda, a Mosolykert Óvoda, a Simonyi Úti Óvoda, valamint a Tancsics Mihály Utcai Óvoda és a Nagyerdei Óvoda vesz részt. 2022-ben a korábbi program folytatódhat az intézményekben, a felmerülő költségeket a MÚSZ vállalja az ÚNP keretében kidolgozott „Minden gyermek tanuljon meg úszni!” alprogram ütemezett megvalósítása érdekében szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 1022/2022. (I. 27.) Korm. határozat alapján.

A program hosszú távú célja a gyermekek egészséges életmódra való törekvésének ösztönzése, és ezáltal életminőségük javítása. A megvalósítás periódusára vonatkozó középtávú cél, hogy minden gyermek tanuljon meg vízbiztosan úszni az általános iskola 3. osztályáig nemtől, kortól, identitástól, szociális, fizikai és mentális helyzetétől függetlenül.

Az úszásoktatás térítésmentes, a gyermekek számára felszerelést is biztosít az ÚNP. A fenntartót és az intézményeket szervezési feladatok (pl. kísérő személyzet biztosítása, fertőtlenítés, program népszerűsítés, adatszolgáltatás és adatfeldolgozás) terhelik. A gyerekek a helyszínre az ÚNP által biztosított iskolabussszal érkeznek.

Az önkormányzat által fenntartott óvodák karbantartó felújítását a Debreceni Intézményműködtető Központ munkatársai biztosítják.

Az óvodai nevelés feltételeinek javítása kiemelt feladata az önkormányzatnak. Ezt a célt szolgálták 2021-ben a pályázati forrásból megvalósuló energetikai épületfelújítások (Karácsony György Utcai Óvoda, Sinay Miklós Utcai Óvoda székhelye, Mosolykert Óvoda Kismacsi Telephelye, Debreceni Arany János Óvoda, Görgey Utcai Óvoda). Az elkövetkező években újabb óvodák felújítását tervezi az önkormányzat: Margit Téri Óvoda, Thaly Kálmán Utcai Óvoda, Ifjúság Utcai Óvoda Hétszínvirág Tagintézménye, Angyalkert Óvoda székhelye. A beruházásoknak köszönhetően a kor elvárásainak megfelelő színvonalú, napelemekkel felszerelt, energiatakarékos épületekbe járhatnak az óvodás korú gyermekek.

Férőhelybővítést eredményez majd a Tócskerti-Tócsóvölgy városrészben működő óvodák tehermentesítését is szolgáló „Új óvoda építése a Tócsóvölgyben” c. projekt is. Az új tagintézmény az Egressy Béni téren várhatóan 2022 őszétől fogadja a körzetben élő óvodáskorú gyermekeket összesen 100 férőhellyel.

Veszélyhelyzet az óvodákban

Magyarországon a Kormány döntése értelmében 2021. március 8-tól 2021. április 16-ig minden óvoda zárva tartott, rendkívüli szünet lépett életbe. A védelmi intézkedések ideiglenes szigorítása idején a gyermekfelügyeletről szóló 111/2021. (III. 6.) Korm. rendeletben foglaltak szerint Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2021. március 8. napjától a fenntartásában működő valamennyi óvodában gondoskodott a gyermekek napközbeni felügyeletének megszervezéséről. Az óvodákban a gyermekfelügyeletet elsősorban azoknak a gyermekeknek biztosították, akiknek szülei munkavégzés vagy a védekezésben való részvétel miatt nem tudtak gyermekük felügyeletéről más módon gondoskodni. A jogszabályokban foglaltak szerint a rendkívüli szünet ideje alatt is biztosított volt az óvoda gyermekek és tanulók számára a gyermekétkeztetés, melyet a saját intézményen keresztül kérhetett a szülő.

Városi szinten ügyeleti létszámok alakulása 2021. március 8-tól 2021. április 16-ig (6 hét):

	1. hét	2. hét	3. hét	4. hét	5. hét	6. hét
Hétfő	369	munkaszüneti nap	500	498	munkaszüneti nap	694
Kedd	290	433	499	503	443	696
Szerda	325	424	494	476	578	696
Csütörtök	319	420	476	389	591	693
Péntek	308	394	457	munkaszüneti nap	570	644
Heti átlaglétszám (6042 főhöz képest %-os arányban)	322 (5,3%)	418 (6,9%)	485 (8%)	467 (7,7%)	546 (9%)	687 (11,4%)

A 2021. április 19-ei nyitás után az intézményrendszerbe járó több mint 6000 gyermek óvodai neveléséről ismét gondoskodni kellett, ezért szükséges volt a biztonságos nyitás feltételeinek megteremtése.

A 2021/2022. nevelési év kezdetén az intézményekben ismét megnövekedett a Covid-19 fertőzéssel érintett gyermekcsoportok száma. Az Önkormányzat által fenntartott gyermekintézmények biztonságos működése érdekében az Önkormányzat újra bevezette a már ismert védőintézkedéseket az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott „Intézkedési terv a köznevelési intézményekben a járványügyi készenlét idején alkalmazandó eljárásrendről 4. verzió (Változásokkal egységes szerkezetben)” iránymutatásai figyelembevételével, és az aktuális járványügyi helyzetre tekintettel a szükséges intézkedések egységesítése érdekében egy protokollt dolgozott ki. A dokumentumban az önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak egészségvédelme érdekében ajánlás is született a koronavírus elleni védőoltás felvételével kapcsolatban.

Az óvodák az alábbi intézményekkel és személyekkel tartottak 2021-ben is a járványügyi szabályok betartása mellett rendszeres kapcsolatot:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye (logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, utazó gyógypedagógus biztosítása, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, óvodapszichológiai ellátás),
- DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja,
- Debreceni Járási Hivatal Gyámügyi Osztály,
- Debreceni Egyetem Klinikai Központ Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet Védőnői Szolgálat,
- házi gyermekorvosok.

A kapcsolattartás a szülőkkel és a fenti szervezetekkel a veszélyhelyzet ideje alatt elsősorban telefonon, e-mailben illetve egyéb internetes elérhetőségeken keresztül (online konferencia) valósult meg ebben az évben is.

A járványhelyzetben az intézményeket érintő megbetegedés esetén (gyermek és dolgozó) az óvodavezetők a kiadott utasításoknak megfelelően léptek kapcsolatba az Oktatási Hivatallal, valamint a Nemzeti Népegészségügyi Központtal. Felelősségteljes döntést igényelt a hatóságokkal, valamint a szülőkkel történő együttműködés a járvány megfékezése érdekében.

b) Debreceni Tankerületi Központ

A Debreceni Tankerületi Központ (a továbbiakban: Tankerületi Központ) jelenleg 41 intézmény vonatkozásában lát el fenntartói feladatokat. A fenntartásában lévő intézmények közül 34 található Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén, 7 pedig a Nyíradonyi Járásban. A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdú-Bihar megye egész területén nyújtja a feladatellátást.

A tanulói létszám a 2021. október 1-jei statisztika alapján a következőképpen alakul:

Köznevelési intézmény típusa	Létszám (fő)
óvoda	23
általános iskola	11 593
gimnázium	4 226
szakgimnázium	639
kollégium	1 510
alapfokú művészetoktatás	2 583
készségfejlesztő iskola	59
fejlesztő nevelés-oktatás	75
utazó gyógypedagógusi hálózat	339
Összesen	21 047

Az Nkt. a köznevelési rendszer kiemelt céljaként határozza meg a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozását és a tehetséggondozást. Az Nkt. szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló: a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló (sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, kiemelten tehetséges gyermek, tanuló) és a Gyvt. szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló. A Tankerületi Központ kiemelt területnek tartja a gyermekek mentális és kognitív fejlődését, a köznevelési intézmények pedagógiai és infrastrukturális megújulását, feladatait ennek megfelelően látja el. A Tankerületi Központ valamennyi fenntartott intézményben biztosítja a 100 %-os szakos ellátottságot. A szakos ellátottság elsődlegesen közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott pedagógusokkal, Klebelsberg Képzési Ösztöndíjasokkal, továbbá nyugdíjas pedagógusok továbbfoglalkoztatásával, megbízási szerződés keretében óraadói megbízásokkal, valamint túlmunkával biztosított. A szakos ellátottság biztosítása érdekében szoros együttműködés alakult ki a Tankerületi Központ és az egyházi fenntartók között; a Nyíradonyi járás intézményei és a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye által fenntartott intézmények pedagógusai segítik egymást a feladatellátásban földrajzi közelségük okán is.

A több éve tartó Klebelsberg Képzési Ösztöndíj Program célja, hogy Magyarország kiválóan képzett, hivatástudattal és megfelelő gyakorlati tapasztalattal rendelkező pedagógus-utánpótlását biztosítsa és a pedagógus ellátottságot megerősítse. A pályázat a tanári, gyógypedagógusi vagy tanítói pályát választó hallgatók részére került kiírásra. A pályázatban további célként jelölték meg, hogy ezen hallgatókat motiválják a hivatásuk szerinti tartós elhelyezkedésre, az oklevél megszerzését követően álláshely biztosításával.

A Tankerületi Központban 2022. március 31. napjáig összesen 41 fő Klebelsberg Képzési Ösztöndíj Program keretében végzett pedagógus rendelkezett aktív közalkalmazotti jogviszonnyal. A 41 fő ösztöndíjas pedagógusból 33 fő tanárként (3 fő biológiatanár, 1 fő ének-zene tanár, 1 fő fizikatanár, 2 fő földrajztanár, 7 fő idegennyelvtanár, 2 fő kémia tanár, 5 fő magyartanár, 3 fő matematikatanár,

1 fő mélyhegedű tanár, 1 fő nevelőtanár, 1 fő rajz- és vizuális kultúra-tanár, 2 fő testnevelő tanár, 4 fő történelemtanár), míg 8 fő gyógypedagógusként (2 fő gyógypedagógus, 4 fő gyógypedagógus-logopédia, 2 fő gyógypedagógus-tanulásban akadályozottak pedagógiája) látja el munkáját. A 2021/2022. tanévben 6 fő pedagógus teljesítette az ösztöndíjszerződésben vállalt kötelezettségét, esetükben az ösztöndíjas jogviszony lezárása megtörtént.

2018 szeptemberétől kezdődően a Tankerületi Központ a fenntartásában lévő köznevelési intézmény valamennyi tanulója, továbbá más fenntartású intézmények tanulói számára is biztosítja a művészetoktatás lehetőségét a szakmai alapidokumentumok szerint. Az érintett települések: Debrecen, Álmósd, Bagamér, Nyíradony, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Újléta, Vámospércs.

A 2021/2022. tanévben ismét útjára indult a Lázár Ervin Program azzal a céllal, hogy szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként legalább egy alkalommal ingyenesen biztosítsa a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, muzeális intézmények, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét. Az együttes élmény mellett olyan célok is megvalósultak, mint nemzeti értékeink és a magyar kultúra megbecsülése, tisztelete. A tanévben 35 állami fenntartású köznevelési intézmény, valamint 11 egyéb fenntartású intézmény tanulói csatlakoztak a programhoz, mely közel 20 000 db diákjegyet jelent.

A Tankerületi Központ stratégiai elképzeléseiben fontos a sport szerepe, mely segíti a tanulók harmonikus személyiségfejlődését, a kiegyensúlyozott testi, lelki és szellemi fejlődését.

A Tankerületi Központ is részt vesz az Úszó Nemzeti Programban négy köznevelési intézmény bekapcsolódásával:

- Debreceni Dózsa György Általános Iskola
- Debreceni Hatvani István Általános Iskola
- Debreceni Hunyadi János Általános Iskola
- Ibolya Utcai Általános Iskola.

A Tankerületi Központ minden második évfolyamos tanuló számára korcsolyaoktatás lehetőségét is biztosítja. Az általános iskolák 3. osztályos tanulói részére a Tankerületi Központ és a DEAC-Debreceni Asztalitenisz Klub együttműködése alapján asztalitenisz foglalkozások megszervezésére került sor. A foglalkozások helyszíne a DEAC-DAK Asztalitenisz Edzőközpont, melyeken szakemberek oktatják és fejlesztik a tanulókat. A program keretében a 2021/2022. tanév első félévében 2 turnusba szervezve 21 általános iskola 3. osztályos tanulói vettek részt asztalitenisz oktatásban 1204 fős összlétszámmal.

A 2021/2022. tanévben vette kezdetét a küzdősportok alapjainak bevezetése pilot jelleggel egy általános iskola 1. osztályosai körében.

A 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint valamennyi köznevelési intézményben biztosított az iskolapszichológusi ellátás.

A köznevelési intézmények a felhasznált órakeretükön belül megszervezik a tanulók számára a tehetség kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az első–negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy–három fős foglalkozásokat.

A tehetséggondozás területén az alábbiak valósultak meg: minden tanévben sor kerül a 4. évfolyamos tanulók tehetségdiagnosztikai mérésére, mely tantárgyi és pszichológiai mérésből áll. A 2020/2021. tanévben 21 állami fenntartású általános iskola 44 osztályának 1076 tanulója közül összesen 1063 tanuló esetében történt meg a magyar és a matematika tantárgyi feladatsor felvétele. A pszichológiai mérésen 1063 fő vett részt, az értékelés alapján 170 fő került be a Városi Tehetséggondozó Programba.

A Városi Tehetséggondozó Program keretein belül 2012-ben hagyományteremtő céllal indult el a Debreceni Tehetséggondozó Diákkonferencia, mely a 2017/2018. tanévben országos szintre bővült. A Tankerületi Központ a 2021/2022. tanévben ismét meghirdette az 5-8. osztályos általános iskolás tanulók részére a VI. Debreceni Tehetséggondozó Diákkonferenciát. A felhívást megkapta a tankerületi központok által fenntartott valamennyi általános iskola.

A Tankerületi Központ intézményeinek pedagógiai programjai tartalmazzák a jogszabály által kötelezően előírt tartalmi elemeket, így a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket is. Az intézményekben betartják az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt. A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési tervek alapján, a szakértői véleményekben meghatározottak szerint történik. Az iskolai programok, foglalkozások valamennyi tanuló számára elérhetőek. Hátrányos megkülönböztetés a diákokat semmilyen téren nem érheti.

Beszámoló a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókról

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet előírja, hogy a nevelési-oktatási intézmény a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók létszámát összesítve, valamint az alkalmazott intézkedéseket feladatellátási helyenként összesített formában, évfolyamonkénti és tantárgyankénti bontásban, az adott tanév első félévére vonatkozóan február 10-éig és az adott tanév második félévére vonatkozóan június 30-áig továbbítja a pedagógiai-szakmai szolgáltatást végző Hivatal számára. Ezt követően a Hivatal tájékoztatást nyújt a Tankerületi Központ részére a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányáról, a szükséges intézkedésekről. A köznevelési intézmények a lemorzsolódás csökkentése érdekében szaktanácsadói támogatást kapnak az Oktatási Hivataltól, a pedagógusok rendszeresen részt vesznek a Pedagógiai Oktatási Központok által szervezett szakmai műhelyfoglalkozásokon, pedagógus-továbbképzéseken, pedagógiai napok rendezvényein. Ennek folyamatos nyomon követése és a szükség szerinti beavatkozás is a fontos, kiemelt feladata a Tankerületi Központnak.

Kimutatás a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer adattartalma alapján:

Általános iskolai feladatellátás esetén a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma/aránya:
2020/2021. tanév I. félév: Debreceni Járás 5225 tanulóból 367 fő (7,02%)
2020/2021. tanév II. félév: Debreceni Járás 5225 tanulóból 369 fő (7,06%)
Gimnáziumi feladatellátás esetén a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma/aránya:
2020/2021. tanév I. félév: Debreceni Járás 4230 tanulóból 12 fő (0,28%)
2020/2021. tanév II. félév: Debreceni Járás 4230 tanulóból 11 fő (0,26%)
Szakgimnáziumi feladatellátás esetén a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma/aránya:
2020/2021. tanév I. félév: Debreceni Járás 473 tanulóból 1 fő (0,2%)
2020/2021. tanév II. félév: Debreceni Járás 473 tanulóból 4 fő (0,8%)

A Tankerületi Központ fenntartásában lévő intézményekben csökkent a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma és aránya minden feladat típus vonatkozásában a tavalyi évhez képest.

Az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról szóló 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet 2/C. § (4) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően 2018. október 25-én megalakult a Debreceni Tankerületi Központ Debreceni Tankerületi Tanácsának Antiszegregációs Munkacsoportja.

Feladatai:

- Felel az egyenlő bánásmód érvényesüléséért, és a méltányos oktatás feltételrendszerét megalapozó szakmai döntéshozatal szempontjainak érvényesítéséért.
- Előkészíti a Tankerületi Központ köznevelési esélyegyenlőségi tervét.

- Kiemelt figyelemmel kíséri a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket, illetve a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókat oktató intézmények szakmai munkáját, eredményességi mutatóit, szükségleteit.
- Kapcsolatot tart a Tankerületi Központ szakmai partnereivel a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai sikerességének elősegítésére.

A Debreceni Tankerületi Központ minden tanév végén kiértékeli, és összehasonlító kiértékelést végez a fenntartásába tartozó köznevelési intézmények kompetenciamérési eredményei alapján.

A 2016/2017. tanévben a kompetenciamérés eredményeinek javítása érdekében kritériumorientált diagnosztikus mérés-értékelési rendszer bevezetésére és intézményközi mérés-értékelés munkaközösség szervezésére került sor, mely 18 intézmény pedagógusainak bevonásával zajlik jelenleg is.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása a köznevelési intézményekben

Az intézményvezető felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatok koordinálásáért. Felelősei jellemzően az intézményvezetők, az intézményvezető-helyettesek, osztályfőnökök, szociálpedagógus, iskolapszichológus, kollégiumi nevelőtanárok, a szakszolgálatokkal és szülői munkaközösséggel együttműködve.

2019 szeptemberétől a köznevelési intézmények munkáját a gyermekjóléti központoknál iskolai szociális segítő munkakörben foglalkoztatott munkatársa segíti. A köznevelési intézmények pozitívan fogadták az iskolai szociális segítő jelenlétét az intézményekben, segíti a kapcsolattartást a gyermekjóléti szolgálatokkal, könnyíti a jelzőrendszer működtetését.

Veszélyeztetettség tényezői a szakmai ajánlások szerint

- Anyagi tényezők: gyermek nem megfelelő táplálása, nem megfelelő ruházkodás, nem biztosított a gyermek oktatásának támogatása
- Erkölcsi tényezők: szexuális vagy lelki bántalmazás, erkölcsileg rossz példamutatás
- Egészségügyi tényezők: gyermek fizikai bántalmazása, beteg gyermek nem megfelelő életmódja, kezelés elmulasztása
- Nevelési, illetve nevelődési tényezők: szülői elhanyagolás, gyermekkel szembeni követelések hiánya
- A gyermek önmagát veszélyeztető magatartása: szökés, csellengés, tankötelezettség elmulasztása, bűncselekmény elkövetése, alkohol - és drogfogyasztás.

Az intézmények által megítélt *leggyakoribb veszélyeztető tényezők* a következők:

- a családokban tapasztalt nagyarányú munkanélküliség, s ennek következtében kialakult szociális körülmények és anyagi megélhetési problémák
- kábítószer-fogyasztás, alkohol, dohányzás
- szülő-gyerek közötti generációs szakadék, szocializációs értékkülönbség
- válás, haláleset feldolgozása
- beilleszkedési nehézségek, tanulási motiváció csökkenése, iskolakerülés
- internet és mobiltelefon túlzott használata
- a tanulók igazolatlan mulasztásai miatti hiányzás, valamint ebből fakadóan a tantervi követelmények teljesítésének hiánya.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51. § (4) bekezdés szerint, ha a tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a tíz tanítási órát vagy egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója – a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban – értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot, a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot,

tanköteles tanuló esetén – gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével – a gyermekjóléti szolgálatot.

Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat az iskola és – szükség esetén – a kollégium bevonásával haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a gyermeket, a tanulót veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a tanulói tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos, továbbá a tanuló érdekeit szolgáló feladatokat.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot – a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével –, valamint ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 247. § c) pontja szerinti szabálysértési tényállás megvalósulásához szükséges mulasztás mértéke az adott nevelési évben, tanítási évben tanköteles tanuló esetén összesen harminc tanítási óra és egyéb foglalkozás.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai ellátása

Az intézmények dokumentumaiban (pedagógiai program, helyi tanterv, tanmenetek, óravázlatok) kerülnek megfogalmazásra a sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó kitételek. Az SNI-s tanulók jogainak érvényesítése érdekében csak olyan nevelési-oktatási intézményben folytathatják tanulmányaikat, amelynek szakmai alapidokumentumában alapfeladatként szerepel az adott SNI típus ellátása és az országos/megyei szakértői bizottság kijelölte azt számára.

A Tankerületi Központ kiemelt feladatai közé tartozik az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának biztosítása a köznevelési intézményekben. Az ezzel kapcsolatos feladatokra a Tankerületi Központ igazgatója munkacsoportot hozott létre. A munkacsoport feladata a közoktatáshoz való egyenlő hozzáférés feltételeinek megteremtése a többi tanulóval együtt nevelhető, valamint a gyógypedagógiai nevelésben részesülő autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók számára is. Az SNI-s diákok fejlesztését az utazó gyógypedagógusi hálózat szakemberei, valamint az intézményben dolgozó gyógypedagógusok látják el, a szakértői véleményben meghatározottak szerint. Általánosságban elmondható, hogy magas a beilleszkedési-tanulási-magatartási nehézségekkel küzdő tanulók (a továbbiakban: BTMN) száma, a számukra előírt fejlesztést egyéni fejlesztési terv alapján az intézmény fejlesztőpedagógusa végzi. Az októberi statisztika alapján a 41 köznevelési intézményben 1402 tanuló rendelkezik BTMN-t megállapító szakértői véleménnyel. A Tankerületi Központ a jogszabályi előírásoknak megfelelően utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények közreműködésével. Az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátja a debreceni és a nyíradonyi járás köznevelési intézményeiben integráltan oktatott SNI-s tanulókat.

A jogszabályban meghatározott pedagógiai szakszolgálati feladatokat a Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működő pedagógiai szakszolgálati intézmény, a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (a továbbiakban: Szakszolgálat) látja el. A szakszolgálati feladatellátás kötelező és biztosított a Hajdú-Bihar megyében lakó gyermekek és családjaik, valamint fenntartótól függetlenül valamennyi köznevelési intézmény számára.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet lehetővé tette, hogy a tagintézmények több telephelyen is működhetnek, öt járási tagintézménynek

több telephelye is van. A folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően 2017 óta Hajdú-Bihar megye területén már 18 feladatellátási hely szolgálja a szakszolgálati feladatellátást.

A Tankerületi Központ által fenntartott intézményekben a különböző származás, szociális háttér, vallás, anyanyelv miatt nem kerül sor a diákok elkülönített oktatására.

A Tankerületi Központ a 2019-es évtől olyan intézményfejlesztési programot indított, amelynek célja az ép intellektusú, jó képességű autizmus spektrum zavarral élő tanulók integrációs ellátásának segítése, a valódi inkluzív nevelés-oktatás megvalósítása, mely elősegíti az autizmussal élő személyek beilleszkedését a társadalomba. Ennek eredményeként a 2020/2021. tanévtől 3 debreceni székhelyű általános iskolában került sor az inkluzív nevelés-oktatás bevezetésére. Ezekben az intézményekben jelen van a tanulói szükségletekre reagáló helyi pedagógiai kultúra, az ösztönző, együttműködő, biztonságos, támogató szemlélet. Az inkluzív nevelés-oktatást bevezető intézmények esetében 1 osztályban felmenő rendszerben vezették be ezt az oktatásszervezési formát. A pedagógusok 30 órás, akkreditált továbbképzésen vettek részt, melyet a Gyermekek Háza Alapítvány tartott, „Hatékony iskolát mindenkinek” címmel. A továbbképzésen interaktív formában nyílt lehetőség arra, hogy a résztvevők megismerjék és elsajátítsák a módszereket.

Az inkluzív nevelés-oktatást megvalósító osztályok jellegzetessége, hogy osztályonként – melynek maximális létszáma 23 fő – maximum 3 fő sajátos nevelési igényű tanuló felvételére kerül sor. Az osztályban az autizmus spektrum zavarral küzdő, a hallásfogyatékos, a beszéd fogyatékos, az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók együttnevelése valósul meg.

A 2022/2023. tanévtől a Tankerületi Központ bővíteni kívánja az inkluzív nevelés-oktatásba bevont intézmények körét. A programba való bekapcsolódás lehetőségére pályázatot írtak ki. A kiírásra hat intézményből érkezett pályázat, a szakmai értékelést követően a Tankerületi Központ három intézmény (Debreceni Benedek Elek Általános Iskola, Debreceni Hunyadi János Általános Iskola, Kiss Zoltán Általános Iskola) esetében kezdeményezett intézményátszervezési eljárást inkluzív nevelés-oktatás bevezetése miatt.

A Tankerületi Központ és a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Gyermekgyógyászati Klinika együttműködési megállapodást kötött. A megállapodás célja annak biztosítása, hogy a Klinikai Központban betegellátásban részesülő gyermekek részére foglalkozások tartása megvalósulhasson. Ezt a feladatot a Tankerületi Központ fenntartásában lévő Debreceni Bolyai János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola közalkalmazottja látja el. Erre vonatkozóan a Tankerületi Központ intézményátszervezést kezdeményezett az érintett intézmény vonatkozásában annak érdekében, hogy az intézmény által ellátott alapfeladatok között szerepeljen a gyermekgyógyúdlókban, egészségügyi intézményekben, rehabilitációs intézményekben tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek tankötelezettségének teljesítéséhez szükséges oktatás alapfeladat.

A Debreceni Tankerületi Központ és a város intézményfenntartói, civil szervezetei, kulturális intézményei, felsőoktatási intézményei, gyermekjóléti intézmények és különböző hatóságok között kialakított kapcsolat előremutató, minden esetben biztosított az együttműködés, rendszeresen vesznek részt egymás rendezvényein.

Az Önkormányzat a szünidei gyermekfelügyelet, továbbá a hátrányos helyzetű tehetséges tanulók számára nyújtott ösztöndíj lehetőségek biztosításával, a család- és gyermekjóléti központ működtetésével is nagymértékben hozzájárul a hátrányos helyzetű tanulók megsegítéséhez, támogatásához.

Hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók ellátása, hátránykompenzáló szolgáltatások

A köznevelés rendszere számos kedvezményt biztosít a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére: térítésmentes művészetoktatás, továbbá az Arany János Tehetséggondozó Programba való bekerülés, előnyben részesítés az iskolai felvétel/átvétel során. A Tankerületi Központ intézményeiben érvényesítik ezeket a jogszabályok által biztosított kedvezményeket, lehetőségeket. Az októberi statisztikai adatok alapján hátrányos helyzetű tanuló 605 fő, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló 1378 fő.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 10/B. § alapján az iskolai erőszak megszüntetése, megelőzése és kezelése, valamint az intézmények fenntartása érdekében 2020. szeptember 1-től a Debreceni Tankerületi Központ fenntartása alá tartozó két köznevelési intézmény együttműködési megállapodást kötött a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitánysággal. Debrecenben a Debreceni Kinizsi Pál Általános Iskola Monostorpályi Úti Tagintézményében 2 fő kezdte meg iskolaőri hálózatban működő tevékenységét. Személyiségük, kommunikációs készségük, empátiájuk, problémamegoldó képességük, szakmai felkészültségük alkalmassá teszi őket a gyermekközösségben végzett munkára. Az iskolai élet szerves részeivé és megbecsült tagjaivá váltak. Jelenlétük pozitív, hatékony segítséget jelent a pedagógusok számára a megelőző tevékenységben.

A Kollégium Plusz modellprogram, mint egyedi pályázati konstrukció 2021-ben is tovább folytatódott a Hajdú-Bihar Megyei Általános Iskola, Gimnázium és Kollégiumban. A projekt célcsoportja a kollégiumban elhelyezett 18 általános iskolás tanuló, akik mindannyian látássérült tanulók, közülük 1 hátrányos helyzetű, 8 halmozottan hátrányos helyzetű tanuló. A projekt keretében a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű látássérült kollégista tanulók megsegítése történt: eszközbeszerzés keretében (ruházati termékek beszerzése a rászoruló kollégisták részére, különböző méretű műbőr puffok, elektronikus darts tábla kijelzővel, petanque készlet, asztali foci, mini biliárdasztal, mini léghoki asztal, sakkóra) és foglalkozások megszervezése útján (érzékenyítő foglalkozás, kirándulás Egerbe, élményfestés, gyermekkoncert, mozilátogatás, jutalmazó és motiváló rendszer működtetése, Nordic walking sporttevékenység).

Az EFOP-4.1.2-17-2017-00052 azonosítószámú „A Debreceni Petőfi Sándor Általános Iskola infrastrukturális fejlesztése az „Iskola 2020” felhívás keretében” című pályázat, melyben érintett intézmény: Debreceni Petőfi Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. A projekt célja az érintett intézmény bővítése, felújítása. Az 1,018 milliárd forint európai uniós támogatás segítségével a köznevelési stratégiában és az intézmény pedagógiai programjában is megfogalmazott korszerű nevelési-oktatási épületegyüttes kialakítására kerül sor, amely biztosítja minden gyermek optimális fejlődését, a sikeres felnőtté válás feltételeit, ugyanakkor fenntartható és hatékony működést biztosít. A célzott infrastrukturális fejlesztés, valamint az intézményben bevezetett Komplex Alapprogram elősegíti az egyenlő bánásmód érvényesülését. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Tankerületi Központ és az általa fenntartott intézmények mindent megtesznek annak érdekében, hogy valamennyi tanuló számára biztosított legyen a közneveléshez való egyenlő hozzáférés lehetősége.

c) Debreceni Szakképzési Centrum

A Debreceni Szakképzési Centrum (a továbbiakban: Debreceni SZC) igazgatása alá tizenegy tagintézmény tartozik, melyek szaggimnáziumi, szakközépiskolai, szakképző iskolai (speciális szakiskola) és gimnáziumi képzéseket biztosítanak.

A Debreceni SZC minden intézményében létezik több foglalkozás, módszer, amelyek *a tanulók személyiségének kibontakoztatását, valamint szellemi és fizikai tehetségének és képességeinek fejlesztését segítik*. A tanulók tehetségének és képességeinek fejlesztését 2 szinten végzik. A szakmai szempontból jó képességű tanulók fejlesztését tehetséggondozó csoportokban valósítják meg, ahol versenyre való felkészítés is folyik. A szerényebb képességű tanulókat fejlesztő foglalkozások keretében igyekeznek felzárkóztatni. Ezek a tevékenységek tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon valósulnak meg.

Tanórán kívüli foglalkozások: tehetségfejlesztő szakkörök, szakkörök, felkészítő foglalkozások, korrepetálások, emelt szintű érettségi felkészítők, tehetséggondozó foglalkozások, kompetenciafejlesztésre irányuló foglalkozások, képességfejlesztő órák, célirányos versenyfelkészítés, drámaszakkör, szabadidős program, tanulmányi versenyek, szaktanári egyéni fejlesztések, tanulási nehézséget megelőző foglalkozások, iskolai vetélkedők, tehetségpályázatokon

való részvétel, sportfoglalkozások. A Debreceni SZC 5 iskolája vesz részt a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet prevenciós programjában.

Egyéb foglalkozások: iskolapszichológus és iskolai szociális segítő által vezetett foglalkozások, tanulás-módszertan tréning, szereplés városi-iskolai kulturális rendezvényeken, intézményi hagyományápolással kapcsolatos foglalkozások, prevenciós, egészségmegőrző és mentálhigiénés foglalkozások, diákönkormányzati-rendezvények, iskolai vetélkedők, érzelmi intelligencia, kommunikációs és problémamegoldó, képességfejlesztő, önismereti, közösségépítő és tanulástechnika fejlesztő csoportfoglalkozások, bűnmegelőzési és érzékenyítő előadások.

Tanórákon sok pedagógus alkalmazza a differenciált oktatási módszert, ami a tanuló egyéni igényeihez jobban igazodik, mellyel segíti a diák személyiségének széleskörű kibontakoztatását. Osztályfőnöki órák keretében meghívott előadók (orvosok, asszisztensek, orvostanhallgatók) előadásait hallhatták a diákok többek között a káros szenvedélyek megelőzéséről, de kaphattak táplálkozási tanácsokat is. A testnevelő tanárok az online testnevelés óra keretein belül nyújtottak a tanulóknak tájékoztatást otthon elvégezhető feladatokkal kapcsolatban, egyéni mozgástervvel kiegészítve azt. Az egészségvédelmi tevékenységek keretében a mindennapos testnevelés megszervezésével, a tanórákon kívüli sportolási lehetőségek biztosításával (konditerem, kondipark), sportversenyek szervezésével, valamint városi, megyei sportversenyeken való részvétellel és az iskolai büfék kínálatának megreformálásával járultak hozzá az intézmények a diákok egészségtudatosságához. A Debreceni SZC 2021-ben is szervezett véradást, iskolaorvosi és fogorvosi szűrővizsgálatoknak tett eleget.

Jelenléti időszakban a tanulók 90-95%-a vesz részt az iskolai szintű egészségvédelemmel és bűnmegelőzéssel kapcsolatos, valamint egyéb prevenciós célú rendezvényeken. A kisebb létszámú programokon a rendezvény profiljának megfelelően a tanulók 15-20%-a volt jelen személyesen vagy online formában. Az összes programon átlagosan a tanulók háromnegyede vett részt.

A 2021-es év első félévében a foglalkozások többsége online keretek között zajlott, 2021 májusától újra jelenléti oktatás folyt, a foglalkozások lebonyolítása személyes részvétellel történt a járványügyi intézkedések figyelembe vételével.

A járványterjedés megelőzésével kapcsolatos információkat a tanulók számára továbbították az iskolák. Az aktuális protokollokat szóban, online csatornán keresztül ismertették a tanulókkal. Az eljárásrendet a központi iránymutatások alapján rendszeresen frissítették, betartásuk ellenőrzése a kollégák és az iskolaőr segítségével folyamatosan történt.

Képesség-kibontakoztatás

A Debreceni SZC minden intézményében folyik képesség-kibontakoztató foglalkozás és tevékenység. A legmagasabb arány a Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskolában, legkevesebb a Debreceni SZC Beregszászi Pál Technikumban figyelhető meg.

Képesség-kibontakoztatásban részesülők száma és a létszámhoz viszonyított százaléka

intézmény	képesség kibontakoztató foglalkozáson részt vevők száma/fő	tanulói létszámhoz viszonyított arány
Debreceni SZC Baross Gábor Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium	145	20,45%
Debreceni SZC Beregszászi Pál Technikum	50	6,37%
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Technikum	75	8,94%
Debreceni SZC Brassai Sámuel Műszaki Technikum	66	11,48%

Debreceni SZC Építéstechnológiai és Műszaki Szakképző Iskola	91	26,76%
Debreceni SZC Irinyi János Technikum	55	6,50%
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskola	325	60,52%
Debreceni SZC Kreatív Technikum	56	11,29%
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Technikum	350	34,83%
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Technikum	202	30,56%
Debreceni SZC Vegyipari Technikum	64	8,67%
Összesen	1479	19,64%

Sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

A Debreceni SZC minden intézményében biztosított a sajátos nevelési igényű tanulók ellátása, legkevesebb a Debreceni SZC Vegyipari Technikum, legmagasabb a Debreceni SZC Építéstechnológiai és Műszaki Szakképző Iskola tanulóinak százalékos megoszlása, ahol a sajátos nevelési igényű tanulók szegregált gyógypedagógiai oktatása is megvalósul.

SNI-s tanulók száma és létszámhoz viszonyított százaléka

intézmény neve	SNI tanulók száma (fő)	tanulói létszámhoz viszonyított aránya
Debreceni SZC Baross Gábor Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium	26	3,67%
Debreceni SZC Beregszászi Pál Technikum	28	3,57%
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Technikum	5	0,60%
Debreceni SZC Brassai Sámuel Műszaki Technikum	15	2,61%
Debreceni SZC Építéstechnológiai és Műszaki Szakképző Iskola	91	26,76%
Debreceni SZC Irinyi János Technikum	15	1,77%
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző Iskola	22	4,10%
Debreceni SZC Kreatív Technikum	15	3,02%
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Technikum	14	1,39%
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Technikum	8	1,21%
Debreceni SZC Vegyipari Technikum	3	0,41%
Összesen	242	3,21%

SNI gyermekek jogainak érvényesülése

A Debreceni SZC intézményeiben biztosított az integrált oktatás. Az intézményvezető kérelem alapján határozatot hoz a szakértői véleményben szereplő pedagógiai kedvezmények biztosításával. Szükség esetén mentesíti a tanulót adott tantárgy vagy tantárgyrész értékelése és minősítése alól. Az SNI-s tanulókat oktató-nevelő szaktanárok az egyéni bánásmód elve szerint a tanulási nehézségeket figyelembe veszik, és szükség szerint differenciáltan oktatnak, értékelnek, speciális taneszközöket használnak, segédeszköz alkalmazását engedélyezik (laptop, számológép).

Az SNI-s tanulókkal a Debreceni SZC gyógypedagógusai foglalkoznak rehabilitációs és fejlesztő foglalkozásokon a szakvéleményben leírtaknak megfelelően, valamint az iskolapszichológusok és fejlesztőpedagógusok is segítik őket. A kötelező felülvizsgálatokat az intézmények időben jelzik az illetékes szakértői bizottságok felé. Újabb kedvezmények iránti kérelem esetén kéri a szakértői bizottságtól a vizsgálatot. Folyamatosak az esetmegbeszélések a pedagógusok és a gyógypedagógusok között, szükség esetén pszichológus bevonásával. A Debreceni SZC az oktatáshoz szükséges egyéni fejlesztési tervet és taneszközöket biztosítja. A járványhelyzet ideje alatt online keretek között zajlott a fejlesztés.

A tanulók jogainak ismertetése osztályfőnöki órák keretében, a szülői értekezleteken, illetve a Képzési Tanácsok ülésén történik. A tanulókat és szüleiket elsősorban az osztályfőnökök tájékoztatják, emellett az iskolavezetők is készséggel állnak rendelkezésre a felmerülő kérdések esetén. Az ifjúságvédelmi feladatokkal foglalkozó igazgatóhelyettes és az iskolapszichológus fogadóórán is elérhető a szülők és a tanulók számára. A vonatkozó jogszabályokat az iskolai dokumentumok tartalmazzák, melyek az iskolák honlapján és könyvtáraiban is megtalálhatók.

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség érvényesülése az intézményekben

Az egyenlő bánásmód követelményét biztosítják minden tanuló számára az alábbiak szerint:

- az intézményi Pedagógiai Program, SZMSZ és a Házirend külön kitér az esélyegyenlőség érvényesülésre, a szükséges részletekbe menő szabályozás szintjén,
- ezek a dokumentumok nyilvánosak és hozzáférhetők az iskola honlapján, illetve az iskola könyvtárában,
- az iskolák igyekeznek maximálisan eleget tenni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvénynek,
- az osztályfőnöki kerettanterv minden évfolyamon az erkölcsi nevelés, a hazafias nevelés, valamint az állampolgárságra, demokráciára nevelés témakörében visszatérő elemként tartalmazza a törvényben megfogalmazott követelményeket.

Az esélyegyenlőség érvényesülése pl.:

- a középfokú felvételi eljárásban,
- az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, felvételi kérelmek elbírálásában,
- az oktatás követelményeinek megállapításában,
- az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférésben,
- az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetésében,
- a teljesítmények értékelésében,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosításában és igénybe vételében,
- a kollégiumi elhelyezésben és ellátásban,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférésben.

A Debreceni SZC az esélyegyenlőség jegyében fejlesztésben, felzárkóztatásban való részvétellel, szakkörökkel, tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulással, differenciáló módszerek alkalmazásával, hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatásával és alkalmazásával, a tanulási attitűd pozitív átformálásával, pályaválasztás segítségével, személyiségfejlesztéssel és közösségépítés elősegítésével, a szabadidő hasznos eltöltésének támogatásával, partnerközpontú neveléssel segíti tanulóit. Képességeik kibontakoztatására az intézmény törekszik kihasználni a pályázati lehetőségeket, a diákok részt vesznek az Útravaló, valamint az Apáczai programban. Az oktatóknak kötelessége betartani az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítani a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkör kialakítását. A tanulókat nem sorolják jogellenesen elkülönített osztályokba vagy csoportokba, sem kulturális, sem vallási hovatartozásuk alapján. Az intézményekben tanuló diákok jogsérelme miatt vizsgálat az elmúlt időszakban (fenntartó, ombudsman, hatóságok részéről) nem indult.

Iskolai hiányzásokkal kapcsolatos megállapítások

A huzamos igazolatlan mulasztások valódi oka leggyakrabban a szülői kontroll hiánya, a családon belüli eredménytelen kommunikáció. Ezekben a családokban az iskoláztatási támogatás megvonása és más büntetésforma sem jelent visszatartó erőt.

Előfordul, hogy nincs pénz a bejárás finanszírozására sem. A korábban magas számban megfigyelhető igazolatlan mulasztások csökkenésében a tanulmányi ösztöndíj bevezetése eredményezett javulást. Az online időszakban több tanulónak okozott problémát az online felületeken zajló munkához való csatlakozás. Az iskolai szociális segítő és a gyermekvédelmi szakemberek segítségével juthatott el a feladat a tanulóhoz, így valamennyivel csökkenthető volt a lemorzsolódás veszélye esetükben, de sajnos voltak, akik nem kívántak részt venni az oktatásban. A sorozatos mulasztások hátterében leggyakrabban gyermeknevelési probléma áll, ugyanakkor családi kudarcok, külső devianciák szerepe is érzékelhető. Időnként beilleszkedési nehézség, teljesítménykényszer miatti pszichoszomatikus tünetekkel fordulnak orvoshoz a tanulók. A gyermekorvos gyakran partner a különösebb indok nélküli mulasztások leigazolásában. A digitális oktatás bevezetésével speciális lett a mulasztások kezelése, mivel hivatalosan hiányzást nem könyvelnek, ugyanakkor az osztályfőnökök a szaktanárok segítségével figyelemmel kísérték a tanulók (különösen kiskorú, tanköteles) hiányzásait. A Debreceni SZC a problémás eseteket jelezte az illetékes család- és gyermekjóléti intézmények felé. Az intézményekben az igazolt és igazolatlan mulasztások 1 főre eső értéke az online oktatás miatt alacsony, ugyanakkor az igazolatlan mulasztások aránya és mértéke is kezelhető nagyságú. A tanulók növekvő része (van olyan iskola, ahol 10%) dolgozik is iskolaidőben.

A digitális oktatás során a családi okok többször merülnek fel hiányzás okaként. A családok nehezebben tudják megoldani a fiatalabb korú gyermekek felügyeletét, olykor ez a feladat az idősebb testvérre hárul. A megfelelő internetkapcsolat és technikai feltételek hiánya is okozza a tanulók órai hiányzását.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az érvényben levő gyermekvédelmi protokoll ismertetése az oktatói testületi értekezleteken történik minden tanév elején, illetve szükség esetén. Az oktatók az osztályfőnöki órákon ismertetik a tanulókkal az aktuális jogszabályi előírásokat, illetve tájékoztatják őket a változásokról. A Házi rendben minden tanév elején frissülnek a közérdekű információk, amelyről a tanulók és szüleik tájékoztatást kapnak. A Házi rendek az iskolák honlapjain is elérhetőek.

Az osztályfőnök gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint az ehhez kapcsolódó adminisztratív feladatainak ellátását az ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott oktatók és/vagy az igazgatóhelyettesek segítik. Az ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott oktatók rendszeresen konzultálnak egymással, az iskolapszichológussal, a probléma függvényében veszik fel a kapcsolatot a szülőkkel vagy a hatóságokkal, a bűnmegelőzési tanácsadóval vagy a drogambulanciával. A Debreceni SZC folyamatosan nyomon követi az illetékes szakszolgálatok iránymutatásait. Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásában a szociális segítő is részt vesz. Az ifjúságvédelmi felelősök és a szociális segítők online és telefonon is elérhetőek, az oktatók és a diákok közvetlenül fordulhatnak hozzájuk.

A gyermekvédelmi és a szociális feladatokat ellátókkal történő együttműködés kimagasló a Debreceni SZC intézményeiben, felismerik és segítik a problémás esetekkel kapcsolatos közös munkát. Az iskola jelzéseire a gyermekjóléti szolgálatok és a gyámhivatal munkatársai írásban és esetenként telefonon is reagálnak, az iskolai védőnővel szoros kapcsolat alakult ki az évek során. Főállású iskolapszichológus dolgozik valamennyi iskolában, a tanulók, oktatók egyéni konzultációja mellett ők is bekapcsolódnak az osztályfőnökök munkájába - felmérések, foglalkozások szervezésével. A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztését utazó gyógypedagógus végzi, akivel szintén jó az együttműködés.

Az iskolák eltérőek a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok tekintetében. Van olyan iskola, ahol szakmai prevenciós munkacsoport is működik, melynek tagjai az iskolapszichológus, a védőnő, iskolai szociális segítő. Más iskolákban a létszámhoz képest elenyésző azon tanulók létszáma, akik különös gondoskodást igényelnek, így ott több időt tudnak rájuk fordítani.

A mulasztás miatt veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos, szakképzési törvény által meghatározott feladatok ellátásában az osztályfőnökök és a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott oktató együttműködve végzi el a jelzőrendszeri feladatokat. Másfajta veszélyeztetés esetén a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott kollégát keresik fel az oktatók, illetve a gyerekek, és a probléma függvényében veszik fel a kapcsolatot a szülőkkel vagy a hatóságokkal, a bűnmegelőzési tanácsadóval, drogambulanciával, stb. Nagyon nagy segítség az iskola számára az iskolapszichológus munkája és az iskolai szociális segítő tevékenysége.

Az intézményekbe járó tanulókkal kapcsolatban az igazolatlan mulasztás problémájának kezelése meghatározó. Az eljárások megindítása és lefolytatása során mind a diákok, mind a szülők részéről csak részben tapasztalható együttműködő magatartás, több esetben erősen ellenséges közegben kell az oktatóknak ellátni e tevékenységüket. Fegyelmi eljárások esetén az ifjúságvédelmi tevékenységet ellátó oktató aktív részvétele és mediáló szerepe mellett kell az eljárást lefolytatni, követve a vonatkozó szabályozást.

Egyre több veszélyeztető tényező tapasztalható: az anyagilag hátrányos helyzet, elszegényedés, munkanélküliség, alacsony szülői iskolázottság (nehézkés kommunikáció, együttműködés az iskola és a szülők között), széthullott családok, a gyermekét egyedül nevelő szülők nehézségei, a nevelési elhanyagolás, a családi konfliktusok, életviteli és lelki-mentális problémák, a súlyosan hátrányos szociokulturális háttér, melyre gyakran jellemző az ún. korlátozott nyelvi kód, nevelési elhanyagolás. További veszélyeztető tényező még a szülők pedagógiai kultúrájának alacsony színvonala, pedagógiai-nevelési eszköztelensége, a megváltozott társadalmi értékrend, a média hatása, a képernyőfüggőség, a kiskorú tanuló korai önállósodása, a saját akaratuk érvényesítése, a tanulók motiválatlansága, az oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség, a családon belüli lelki és mentális bántalmazás és az igazolatlan hiányzás. Egyre gyakoribb a falcolás vagy egyéb önveszélyeztető magatartás pl. öngyilkosságra való hajlam, az alkohol- és drogproblémák, a tanulókat otthon érő zaklatás, testi sértés, tanulók egymásra irányuló zaklatása, a deviáns kortárskapcsolatok. A digitális oktatás alatt több szociális kapcsolatokkal összefüggő problémát jeleztek a tanulók az iskolapszichológus felé.

A gyermekjóléti szolgálatokkal kialakított kapcsolatot az iskolák többsége kiválónak értékeli, minden területen hatékony és példaértékű az együttműködés az iskolákkal. A tanulók több megyéből is érkeznek az intézményekbe, ezért több gyermekjóléti szolgálattal is tartják a kapcsolatot.

Az iskolai szociális segítő egyre több probléma kezelésében tud hatékony segítséget nyújtani. A kapcsolat gyors, a visszajelzések egyértelműek. Probléma esetén azonnal tisztázzák a félreértéseket. A kapcsolat hatékony működését nagyban segítik az iskolákban működő szociális segítők. Ha az intézmény megteszi a szükséges jelzéseket, a szolgálat felveszi az érintett családokkal a kapcsolatot és visszajelzést ad a tapasztalatairól. A kapcsolattartás írásos (hivatalos levél) és szóbeli (telefon) formában történik. Közösben igyekeznek orvosolni a tanulókkal kapcsolatos helyzeteket.

Az online oktatás időszakában a korábbinál ritkábban tartották a kapcsolatot a segítő partnerekkel. Szeptembertől szükség esetén felvették a lakóhely szerint illetékes Család- és Gyermekjóléti Szolgálatokkal a kapcsolatot. Tekintettel arra, hogy 6 igazolatlan óra után megszűnik az ösztöndíj kifizetése, ezért az igazolatlan órák száma jelentősen lecsökkent az elmúlt évben.

Gyermekjóléti ellátással kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek

Az iskoláztatási támogatás megvonása a tapasztalatok szerint olykor hatásos lehet, de drasztikus javulást nem eredményez. A hátrányos pszichoszociális miliő, a munkanélküliség, életmódproblémák arra készítetik a diákokat, hogy munkát vállaljanak, ettől azonban fáradtak, időhiánnyal küdenek. Ezeknek a problémáknak az enyhítésére tett intézkedések hozhatnak némi javulást.

Igényként merült fel a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetésének segítése. Nagyobb pszichológiai segítségre lenne szükség, esetleg moderátor jelenlétére, aki segít a szülővel kommunikálni a tanuló érdekében. Több esetben a szülő nem engedi a tanulót pszichológushoz, pedig indokolt lenne. Célszerű lenne, ha a szociális segítő munkatárs több napon vagy akár főállásban lehetne jelen az intézményekben.

Az oktatótestület tehermentesítése céljából hasznos lenne egy gyermekvédelmi feladatokkal foglalkozó szakember foglalkoztatása és a munkájához megfelelő időkeret biztosítása, továbbá

szintén hasznos lenne munkamegbeszélések és jogi tanácsadások tartása az aktuális törvényi változások végrehajthatóságának nehézségeivel kapcsolatban.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása adminisztratív elemmé vált, ezáltal csökkent az intézményben érintett tanulók aránya. Ez a – látszólagos pozitív – fejlemény azonban torzítja a valóságot, mert az érintett tanulók aránya nem csökkent, hanem nőtt az iskolai belső felmérések adatai alapján. Célszerű lenne, ha az iskolán túl az Önkormányzat is ösztönözné az érintett családokat arra, hogy kérelmezzék hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetük megállapítását.

d) Debreceni Egyetem Klinikai Központ Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet

(a továbbiakban: DAEFI)

A DAEFI a védőnői és iskola-egészségügyi alapellátás során gyermekvédelmi feladatokat is ellát. Az idevonatkozó jogszabályokon túl munkájukat az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című dokumentum segíti. A védőnők ifjúság-egészségügyi munkát látnak el a nevelési-oktatási intézményekben, így napi kapcsolatot tartanak fenn az óvónőkkel, pedagógusokkal. Az iskolaorvos, iskolavédőnő amennyiben problémát észlel, jelzéssel él az intézmény igazgatója felé.

A területi védőnő alapfeladata a gyermekek – újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig –, várandós anyák, és családjuk egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése. A feladatellátás során a családok számára magas színvonalon, az esélyegyenlőség elveinek betartásával biztosítják a területi védőnői ellátást, különös tekintettel a gyermekvédelmi tevékenységre, a gyermekjóléti szolgáltatókkal való együttműködésre. A területi védőnői munka két fő szinten történik: egyrészt a családok otthonában, ahol a látogatások alkalmával személyre szabott tanácsokkal látják el a gondozott családokat; a találkozások másik szintere a védőnői tanácsadó, ahol a különböző életkorhoz kötött státuszvizsgálatok, illetve a várandósok szűrővizsgálatai történnek. Mindkét szinten kiemelt figyelmet kap az egészségnevelés, egészségfejlesztés.

Az iskolavédőnők feladata a gyermekek, tanulók egészségállapotának vizsgálata, követése; a kötelező védőoltások megszervezése, előkészítése; a gyermek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése; elsősegélynyújtás; a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése; részvétel az egészségtan oktatásban. Feladatellátásuk során napi kapcsolatot tartanak fenn az óvónőkkel, pedagógusokkal. Az iskolaorvos, iskolavédőnő, amennyiben problémát észlel, szóban/írásban jelzéssel él az intézmény igazgatója felé.

A védőnő köteles veszélyeztetettség észlelése esetén jelzéssel élni a család- és gyermekjóléti szolgálatnál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben:

- *Nyilvántartásba (gondozásba) vétel:* a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat, a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.
- *Tájékoztatás a védőnői ellátással kapcsolatban:* a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, együttműködési kötelezettségéről, az igénybevétel elutasításának következményeiről.
- *Egészségügyi és szociális anamnézis megismerése, felvétele* (egészségügyi dokumentáció, helyzetértékelés, rizikó kérdőív).
- *Gondozási terv készítése, szükség esetén módosítása* – látogatási, tanácsadási gyakoriság rögzítése.

- *Célzott és szükséglet (anamnézis) szerinti védőnői gondozás a gyermek megfelelő fejlődése érdekében az aktuális gondozási terv alapján.*
  - *A veszélyeztető tényezők/problémák, veszélyeztetettség felismerése:*
A védőnő a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja, feladata a veszélyeztető tényezők időben való felismerése.
  - *Fokozott védőnői támogatás biztosítása saját kompetenciakörben:*
Ha saját kompetenciakörébe tartozik a probléma megoldása, akkor a helyzettől függően – a lehető legrövidebb időn belül – a szükségletnek megfelelően fokozott gondozás (edukáció, családlátogatás, tanácsadón való megjelenés) keretében, saját eszköztárának felhasználásával (ismeret, képesség, készség), megkezdí a probléma kezelését.
  - *A veszélyeztető tényezők, veszélyeztetettség jelzése:*
Értesíti a gyermekjóléti szolgáltatót/gyámhatóságot és a házi gyermekorvost/háziorvost az alábbi esetekben:
    - a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét,
    - a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét - a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére,
    - a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén.
  - *Visszajelzés fogadása a család- és gyermekjóléti szolgálatról és figyelemmel kíséri az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.*
Cél az együttműködési keretek, ellátási garanciák megteremtése.
  - *Fokozott gondozás, amíg a veszélyeztetettség fennáll.*
Ennek során együttműködés a gyermeket ellátó háziorvossal, család- és gyermekjóléti szolgálattal. Megszünteti a fokozott gondozottként való nyilvántartást, ha a jelzést – veszélyeztetettséget – indokoló tényező megszűnik.
  - *Résztvétel a család- és gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélésein.*
A jelzőrendszerben működő személyekkel és intézményekkel való együttműködés, tevékenységük összehangolása érdekében.
  - *Résztvétel a család- és gyermekjóléti központ éves tanácskozásán.*
Felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységéről.
  - *Felkérésre védőnői környezettanulmány (helyzetértékelés) készítése* (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.
  - *Eseti gondnokság ellátása illetékességi területen kívül.*
Gyámhatóság jelölheti ki, a feladatokat az elrendelő hatóság iránymutatásának megfelelően kell végezni.
  - *Írásban éves tájékoztató készítése a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslat a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.*
- *A védőnői tevékenység dokumentálása, az egészségügyi dokumentáció vezetése, megőrzése:* A gondozottnak nyújtott ellátás, a gondozásba, a megtett intézkedésekbe bevont szakemberekkel, szervezetekkel az együttműködés dokumentálása.
- *Védőnői nyilvántartás megszüntetése* (a gondozás befejezése) – a tanulói jogviszony megkezdésével; elköltözés esetén; külföldön élés esetén; elhalálozás esetén.

Éves gyermekvédelmi jelentés a 2021. évről	fő
Várandós anyák (dec. 31-én) száma	854
Szociálisan fokozott gondozást igénylő várandós anya	21
Kiskorú várandós anyák	5
Kiskorú várandós anyák közül a 14 év alattiak	0
0-6 évesek (dec. 31-én)	11 520
Szociálisan fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek	273

Otthon gondozott 7-16 évesek (dec. 31-én)	41
Szociálisan fokozott gondozást igénylő 7-16 évesek	3
Összes jelzés 2021-ben (db)	79
Passzív gondozásban lévő	8

Passzív gondozásban lévők, akik igazolás nélkül külföldre távoztak vagy legalább 3 hónapja „eltűntek”, a védőnő nem tud róluk, más védőnő sem kérte a dokumentációjukat, ezért nem vehetők ki a gondozásból. Ilyen esetben azonnali jelzéssel kell élni a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a gyámhatóság felé.

Az elmúlt évben a város területén a védőnők 9 496 családot gondoztak.

A 2021. év népmozgalmi adataira jellemző, hogy az előző év születésszámahoz viszonyítva, emelkedést mutat: 1891 volt a védőnők által ellátott területen az *élve születések száma* (2010-ben 1760; 2011-ben 1789; 2012-ben 1783; 2013-ban 1754; 2014-ben 1840; 2015-ben 1922; 2016-ban 1862; 2017-ben 1954; 2018-ban 1830, 2019-ben 1789, 2020-ban 1866 volt).

A gondozottak érdekében 22 *védőnői jellemzés-helyzetértékelés* készült a gyámhatóság, bölcsőde, család- és gyermekjóléti szolgálatok, stb. felé, 11 esetben pedig *egyéb írásos tájékoztató* készült a gondozottakkal kapcsolatban a gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóság kérésére. A védőnők 17 esetben tapasztaltak *gyermekelhanyagolást*, 1 esetben *gyermekbántalmazást*.

A védőnői ellátás és a gyermekjóléti szolgálat egymással összhangban, megfelelően együttműködik. A védőnők és a családgondozók személyesen konzultálnak egymással, ha indokolt, közösen végeznek családlátogatást. Esetmegbeszélésen, gyámhatósági tárgyalásokon, szakmaközi megbeszélésen, bírósági, rendőrségi tárgyalásokon vesznek részt, 2021-ben 6 esetben. A városban működő család- és gyermekjóléti szolgálatokkal a kapcsolatuk jó. A védőnők karitatív tevékenységet is folytatnak. Általában ez irányú tevékenységük során a családok által felajánlott ruhákat, gyerekbútort (kiságy), babakocsit, játékokat juttatnak el az arra rászorultaknak.

Különböző felajánlásokból időnként bébiételeket, tartós élelmiszereket juttatnak el nehéz anyagi körülmények között élő családokhoz.

A védőnők gyermekvédelmi tevékenysége a járványügyi helyzetben:

Az elmúlt évben a Covid-19 járványügyi intézkedések kapcsán, a védőnői ellátás rendje – a járványügyi helyzetnek megfelelően – többször változott. A gondozottakkal és a társszakmákkal való kapcsolattartás, ellátás sok esetben digitális eszközök segítségével, távkonzultációs formában történt. A védőnők által ismert vagy vélt, fokozott gondozást igénylő egészségügyi, szociális, vagy mindkét okból veszélyeztetett várandós anyák, csecsemők és gyermekek, családok esetében továbbra is a személyes kapcsolattartást preferálták az előírt gondozási terv vagy irányelv szerint (előre egyeztetett időpontban tanácsadóban vagy a család otthonában).

A védőnői munka során tapasztalt – család- és gyermekjóléti szolgálat felé jelzést nem igénylő – problémák összefoglalása

- A járvány időszaka alatt felerősödött problémák, munkahely elvesztése, anyagi problémák, tartozások előli menekülés, címre költözés bejelentés nélkül.
- Párkapcsolati gondok, mozaik családok, ebből adódó konfliktus helyzetek gyakorisága.

Védőnői javaslatok, kezdeményezések a gyermekek helyzetének javítására

- A szülők munkába állásának segítése, munkához való hozzáállásának javítása.
- A támogatásra szoruló családokat segíteni kell, hogy a lehetőségeket megismerjék és igénybe tudják venni.
- Bölcsődei és óvodai férőhelyek bővítése (munkahelyi bölcsődék forszírozása).
- Az alapellátásban részt vevő szakemberek nyitottsága egymás észrevételeire, jelzéseire.

A védőnők, mint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó egészségügyi szakemberek, a gyermek családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését munkájuk során mindenkor igyekeznek szem előtt tartani.

7. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztályának a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 37. § (1) bekezdés pontja alapján 2021-ben a Gyermekvédelmi Intézmény és a Család- és Gyermekjóléti Központ ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek tartalmazzák az intézményi szabályzatok, iratanyagok, nyilvántartások, dokumentációk, személyi és tárgyi feltételek vizsgálatát, valamint a jogszabályok által meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatos megállapításokat.

A Gyermekvédelmi Intézmény esetében elmondható, hogy az intézményben a személyi és tárgyi feltételek megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, további intézkedés megtételét nem tartotta szükségesnek az ellenőrző hatóság. A Család- és Gyermekjóléti Központ esetében nem tapasztaltak a szolgáltató rendeltetésszerű működését veszélyeztető hiányosságokat. Mindamellett megállapították, hogy a tárgyi feltételek biztosítottak, azonban a személyi feltételek tekintetében az ellenőrzéssel érintett dolgozók végzettségének áttekintését javasolták annak érdekében, hogy milyen más az NM rendeletben meghatározott végzettséghez kötött munkakörben foglalkoztathatók a későbbiekben.

8. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gytv. előírásai alapján

1. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az anyagi jellegű veszélyeztetettség megelőzését, megszüntetését, a gyermeknevelést segítő pénzbeli és természetbeni ellátásait a jövőben is kiemelt célként kívánja kezelni és az önként vállalt ellátásokat továbbra is fenntartja.
2. Az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények tárgyi és személyi feltételeinek biztosításához a következő években is gondoskodni szükséges a költségvetési fedezet tervezéséről.
3. Az önkormányzat a sikeres pályázati projektek keretében kívánja a fenntartásában lévő intézmények működési feltételeit javítani. A benyújtott támogatási kérelmek alapján a projektek megvalósítása folyamatban van, az alábbi pályázatok nyújtanak lehetőséget a gyermekek ellátását biztosító intézmények felújítására, eszközbeszerzésekre és új intézmények létesítésére.

A TOP-6.2.1-15. kódszámú „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” pályázati konstrukció keretében az alábbi infrastrukturális fejlesztések vannak folyamatban:

- TOP-6.2.1-15-DE1-2016-00011. azonosító számú projekt esetében Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményének felújítása és az eszközök állományának fejlesztése valósul meg

A TOP-6.2.1-16. kódszámú „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” pályázati konstrukció keretében az alábbi infrastrukturális fejlesztések vannak folyamatban:

- TOP-6.2.1-16-DE1-2017-00002. azonosító számú projekt esetében a Károlyi Mihály utcai bölcsődei tagintézmény infrastrukturális felújítása és az eszközök állományának fejlesztése valósul meg
- TOP-6.2.1-16-DE1-2017-00003. azonosító számú projekt esetében új óvoda építése valósul meg a Tócsóvölgyben

A TOP-6.2.1-16-DE1-2017-00004. azonosító számú projekt esetében eszközök beszerzése valósult meg Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye több tagintézménye (Margit Téri Tagintézmény, Angyalföld Téri Tagintézmény, Varga Utcai Tagintézmény, Honvéd Utcai Tagintézmény, Áchim András Utcai Tagintézmény) számára.

Új bölcsőde építése a Postakert városrészen TOP-6.2.1-16-DE1-2017-00005 azonosító számú projekt esetében a Közgyűlés 106/2021. (XI. 25.) határozatával a pályázat visszavonására került sor, a fejlesztés új pályázat keretében valósul meg.

A TOP-6.2.1-19. kódszámú „Bölcsődei férőhelyek kialakítása és bővítése” pályázati konstrukció keretében az alábbi infrastrukturális fejlesztések vannak folyamatban:

- TOP-6.2.1-19-DE1-2019-00001. azonosító számú projekt esetében új bölcsőde építése valósul meg a Józsa városrészen
- TOP-6.2.1-19-DE1-2019-00002. azonosító számú projekt esetében új bölcsőde építése valósul meg a Tócsóvölgyben
- TOP-6.2.1-19-DE1-2019-00003. azonosító számú projekt esetében új bölcsőde építése valósul meg Debrecen - Déli városrészen
- TOP-6.2.1-19-DE1-2020-00004. azonosító számú projekt esetében új bölcsőde építése valósul meg a Felsőjózsa városrészen
- RRF-1.1.2-21-2022-00013 azonosítószámú projekt esetében új bölcsőde létesítése a Postakert városrészen

A TOP-6.5.1-15. és TOP-6.5.1-16. kódszámú „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című pályázatok keretében több önkormányzati intézmény (bölcsődék, óvodák) energetikai korszerűsítésére kerül sor.

9. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2006. (IV. 27.) Ö.h.-val fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiáját. Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiájának I. fejezete egy általános bűnözési és közbiztonsági helyzetképet mutat be, valamint számba veszi a helyi bűnmegelőzési feladatok meghatározó szempontjait és a helyi bűnmegelőzési program megvalósulásának feltételeit.

A II. fejezet a bűnmegelőzés jogszabályi alapjait és helyi strukturális eszközeit tartalmazza, részletezve a különböző szervek, szervezetek feladatait:

1. A rendőrség közbiztonsági tevékenysége
2. Az önkormányzat feladatai a helyi közbiztonság erősítésében
3. A Rendőrkapitányság és az Önkormányzat kapcsolata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján
4. Debrecen Közbiztonságáért Alapítvány
5. Közbiztonsági Bizottság
6. Debreceni polgárőr szervezetek
7. Debreceni Közterület Felügyelet
8. Debreceni Kábítószer Egyeztető Fórum

A Bűnmegelőzési Stratégia III. fejezete a közbiztonsági tevékenység anyagi forrásainak biztosításával foglalkozik, míg a IV. fejezet az egyéb rendelkezéseket tartalmazza.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja szerint a helyi önkormányzatok feladata a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében - többek között - közreműködés a település közbiztonságának biztosításában. Ehhez kapcsolódva elsősorban a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény határozza meg az ellátandó feladatokat. A törvény 8. § (4) bekezdése alapján a rendőrkapitány személyesen, vagy kijelölt helyettese útján évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről, és az azzal kapcsolatos feladatokról.

A Debreceni Rendőrkapitányság kiemelt figyelmet fordít a bűnmegelőzésre, a munkatársai által végzett prevenciós tevékenység összefoglalását az átfogó értékelés 10. pontja tartalmazza.

A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) tevékenysége

A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) 2002 óta működik Debrecen városában. Jelenleg 46 tagszervezete van. A Fórum szakmai munkájával és különböző programjaival a kialakult pandémiás-helyzet ellenére 2021-ben is értékes eredményeket ért el. Debrecen fontosnak tartja, hogy az itt élő fiatalok biztonságos körülmények között szórakozzanak és, hogy ennek feltételei biztosítva legyenek városunkban. Az Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti, hogy részt vegyen a kábítószer-fogyasztás visszaszorításában együttműködve a KEF tagszervezeteivel. A KEF Koordinációs munkacsoportja tartja a kapcsolatot az Önkormányzattal, illetve az illetékes osztályokkal. A KEF közgyűlésére szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal kerül sor.

Kiemelt tevékenységek:

- Az addiktológiai ellátás Debrecen és Hajdú-Bihar megyében a koronavírus idején 2021. 04. 20.
- A szerhasználat megjelenése a kistelepüléseken és a szegregátumokban a kutatások tükrében 2021. 05. 11.
- Az iskolai egészségfejlesztés új lehetőségei 2021. 05. 18.
- Online, interaktív prevenciós előadások általános- és középiskolások részére 2021. 06. 03 – 06. 15.
- X. Józsanság Napja másképp – első nap 2021. 06. 19.
- PRIZMA Családi nap, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 2021. 07. 02.
- X. Józsanság Napja másképp – második nap 2021. 09. 10.
- Moonshine programsorozat (szeptember – október).

A tapasztalatok szerint a járványügyi-helyzetből fakadóan az online-felületeken való megjelenéseknek köszönhetően, a korábbi évekhez viszonyítva lényegesen emelkedett a programokkal, prevenciós anyagokkal elérték száma (a programok által közvetlenül elérték száma 1187 fő, közvetetten elérték becsült száma 5200 fő, az elért hátrányos helyzetűek becsült száma 900 fő).

10. A gyermekkorú és a fiataikorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége

2021-ben a Debreceni Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Kapitányság) gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége az alábbiak szerint alakult. A beszámoló a Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály adatainak felhasználásával készült.

Rendőri eljárásban regisztrált bűnelkövetők számának alakulása eljáró szerv (Debreceni Rendőrkapitányság) szerint 2020-2021-ben:

<i>Debrecen város</i>	<i>regisztrált elkövetők száma (fő)</i>
2020. év	2043
2021. év	2292

Bűnelkövetések gyakorisága a gyermekkorúak körében:

<i>Debrecen város</i>	<i>regisztrált gyermekkorú elkövetők száma (fő)</i>
2020. év	27
2021. év	49

Bűnelkövetések gyakorisága a fiatalok körében:

<i>Debrecen város</i>	<i>regisztrált fiatalok elkövetők száma (fő)</i>
2020. év	163
2021. év	153

Elmondható, hogy a gyermekkorú elkövetők száma az ismertté vált elkövetők vonatkozásában igen csekély, annak 2,14 %-át teszi ki, viszont az előző évhez viszonyítva számuk 22 fővel emelkedett. A fiatalok elkövetők száma az ismertté vált elkövetők 6,68 %-át teszi ki. Az adatok szerint a korosztályból kikerült elkövetők számának alakulása 8,38 %-os csökkenést mutat a 2020. évhez viszonyítva.

Általános tapasztalat, hogy a gyermek- és fiatalok bűnözővé válás okai elsősorban a rossz családi és anyagi körülmények, a kortárs csoport negatív befolyásoló hatása. A felszínen látszólag rendezett a család, azonban a felszín alatt a szülők, a gyermekek túlterheltek, a családok eltérő értékrendeket közvetítenek, túlkövetelnek, illetve túl engedékenyek. A bűnözővé váláshoz tartozik az anyagi haszonszerzés, a médiától a gyermek felé sugárzott agresszióból fakadó mintakövetés, valamint az alacsony iskolázottság és az iskolakerülés. Sajnos a bűnelkövetéssel sikerülhet presztízszt szerezni saját közegén belül, esetleg azon kívül is. A bűnözővé válás okaként megemlíthető a helytelen nevelési módszer, befolyásoló tényező lehet, ha a család csonka, vagy nincs család, hiszen a gyermek számára fontos a pozitív szülői minta, mely ezen esetekben gyakran hiányzik, valamint a bűnözési hajlam nemzedékről nemzedékre való „öröklődése” is megfigyelhető. A 18 év alatti korosztály vonatkozásában még mindig leggyakrabban a vagyon és személy elleni bűncselekmények dominálnak, jellemző az elkövetőkre, hogy nincsenek tisztában az elkövetett cselekmények súlyával, valamint gyakori a csoportos elkövetési módszer.

A családon belüli erőszak, bántalmazások előfordulása Debrecen járása vonatkozásában

2021-ben is kiemelt figyelmet kapott a családon belüli erőszak kezelése, valamint visszaszorítása. A hozzátartozók közötti erőszak tekintetében megállapítható, hogy az elmúlt két év – a koronavírus világjárvány miatt – sok család életébe hozott bezártságot, létbizonytalanságot, vagy akár munkanélküliséget, mely változásokhoz, körülményekhez mindenkinek alkalmazkodni kellett.

2021-ben 648 alkalommal tettek bejelentést a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Tevékenység-Irányítási Központjába hozzátartozók közötti erőszak miatt, melyből 620 esetben a helyszínen intézkedő rendőrök kizárták a távoltartás lehetőségét. Bejelentéseket követően szükséges esetben helyszíni szemlét végeztek, majd tájékoztatási és adatközlési kötelezettségeit teljesítette a Kapitányság. 2021-ben összesen 28 esetben kellett távoltartást foganatosítani. Az értékelt időszakban a bejelentések száma csökkent az előző évhez képest, ennek ellenére viszont az elrendelt távoltartások száma emelkedést eredményezett. (2020-ban 683 bejelentés érkezett melyből 17 esetben került sor távoltartás elrendelésére.)

A családon belüli erőszak témakörében sajnálatos tény, hogy kiskorú személyek is szerepelnek sértettként az ügyekben, a bántalmazások során a testi sértés bűncselekménye jelent meg leggyakrabban. (Az esetek többségében elmondható, hogy amennyiben kiskorú személyek érintettek az ügyben, a családok már a család- és gyermekjóléti szolgálatok látókörében vannak.)

A kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos adatok, tapasztalatok

Napjaink aktuális témája a drogfogyasztás, hiszen folyamatos a kábítószer-használat. A kedvezőtlen körülmények, a nem megfelelő szülő-gyermek kapcsolat és a családi összetartás hiánya, a családi diszharmónia könnyen deviáns viselkedést válthat ki a kamaszokban, ide soroljuk a kábítószerfogyasztást, az alkoholizmust és a bűnözést is.

A megfigyelések szerint azokban a családokban, ahol a szülők, nagyszülők alkohol-, drog- vagy gyógyszerfüggőségben szenvednek, nagyobb az esélye, hogy a gyermekeik, unokáik is addiktív viselkedést mutatnak a későbbiekben. Ez különösen igaz, ha több deviáns viselkedésforma van jelen a családban. Ennek leginkább az az oka, hogy a családban elfogadott viselkedésnek számít a

drogfüggőség, hiszen a szülők által nyújtott viselkedési minták jelentősen befolyásolják a gyermek szocializációját.

Továbbra is többségében a fiatal felnőttek, illetve fiatalok közül kikerülő kábítószer-fogyasztókat vonják eljárás alá, akik a büntetőeljárás alatt gyakran élnek az elterelés intézményével. Az eljárás során a Kapitanyság igyekszik az eljárás alá vont személyektől a terjesztőkre vonatkozóan információt beszerezni és azt továbbítani a Főkapitanyság illetékes osztálya felé.

Rendőri eljárásban regisztrált egyes bűncselekmények száma, az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika adatai alapján új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűncselekmények miatt 22 esetben folytatott eljárást (2020-ban: 11).

Kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények miatt 77 eseményt regisztráltak (2020-ban: 68).

Az új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűncselekmények vonatkozásában a nyomozási eredményesség aránya 81,8 % - a felderítési eredményesség aránya 76,5 %, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények esetén a nyomozási eredményesség aránya 98,5 % - a felderítési eredményesség aránya 94,1% volt az értékelt időszakban.

Fentieket is szem előtt tartva a Kapitanyság Bűnügyi Osztályának állománya a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése érdekében folyamatos, aktív közterületi jelenlétet, bűnügyi portyaszolgálatot szervez, illetve a Kapitanyság szakvonalas nyomozói gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége részét képezi a kábítószer-prevenció. A bűnmegelőzési előadók az általuk tartott bűnmegelőzési előadások, valamint a nyári tábori alkalmak során a kábítószerfogyasztás negatív élettani hatásaira, illetve a kábítószerrel, annak fogyasztásával járó büntetőjogi felelősségvállalásra minden alkalommal felhívták az érintett korosztály figyelmét.

Bűnmegelőzésben szerzett tapasztalatok

A bűnözésnek súlyos társadalmi-gazdasági hatásai vannak, ami rávilágít a megelőzés fontosságára. A bűnmegelőzés célja a bűnözés mennyiségi csökkentése mellett az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása is.

Az áldozattá válás megelőzése érdekében folyamatos lépéseket tettek a 2021. évben is. A bűnügyi szolgálat szakvonalas nyomozóinak (2 fő) alaptevékenységei közé tartozik a prevenciós jellegű előadások tartása a gyermek-, és fiatalok nevelésével foglalkozó intézményekben (főbb témakörök: a kábítószer használatának mentális és büntetőjogi következményei, a mértéktelen alkoholfogyasztás hatásai, a sértetté- és elkövetővé válás, illetve az erőszakos jellegű bűncselekmények elkövetési magatartásai, valamint az internetbűnözés megelőzése).

A bűnmegelőzési szakemberek 2021-ben 10 általános iskolában 23 alkalommal 636 főnek, 6 középfokú oktatási intézményben 24 alkalommal 846 főnek tartottak előadást (2020-ban 6 általános iskolában 10 alkalommal 245 főnek, 3 középfokú oktatási intézményben 8 alkalommal 209 főnek.) A DADA oktatók tovább folytatták a programot a Szent Efrém- és a Szoboszlói Úti Általános Iskolában, 6 alkalommal került sor foglalkozás megtartására 146 fő részvételével. (2020-ban 2 alkalommal került sor, 40 fő részére.)

A 2020. év elején bevezetett „Szabadítsátok ki Gordont!” elnevezésű bűnmegelőzési társasjáték iránt óriási az érdeklődés. A mackót 18 intézményben, 70 alkalommal, 2154 fő diák szabadította meg bilincseitől. Ezen adatokból 4 esetben debreceni középiskolai kollégiumok keresték meg a Kapitanyságot, melyre korábbi években még nem volt példa.

A Svetits Katolikus Általános Iskola, Csapókerti Általános Iskola, Lilla Téri Általános Iskola, a Bolyai János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Benedek Elek Általános Iskola, a Hajdúsámsoni Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint Józsa településrészen 3 egyházi (2 katolikus, 1 református) nyári tábor meghívásának tettek eleget. Nagy megtiszteltetés volt a Kapitanyság számára, hogy teljesíthette a Szent Damján tábor megkeresését, ahol fogyatékkal élő gyerekek kaphattak betekintést a rendőrség mindennapjaiba. Az előző évek sikerei után idén még több helyszínen tudták interaktív módon, a gyermekek nyári szabadidejének hasznos eltöltését, játékokkal és bemutatókkal színesíteni. A fenti helyszíneken 9 alkalommal 910 fő bevonásával zajlottak a programok (2020-ban 7 helyszínen 395 fő). Egyéb előadást 2 esetben tartottak 44 fő részére.

Az idegenforgalmi szempontból kiemelt jelentőségű Aquaticum Strandfürdőben jelent meg a Kapitanyság nyári turisztikai kampányával. A sértetté és elkövetővé válásról, személy- és vagyon biztonságról, bűncselekményekről, a nyár veszélyeiről, a néma segélykérő jel széleskörű terjesztéséről, a segélyhívó számok helyes használatáról tájékoztatták a standnál megjelenteket. Interaktív, játékos módon nyújtottak segítséget, apró ajándékokkal jutalmazták a gyereket, míg szüleik a Police Café programnak köszönhetően egy kávé mellett a felmerült kérdéseikre is választ kaptak. A standot 2 alkalommal 270 fő látogatta meg.

A bűnmegelőzési tanácsadói tevékenységet 1 fő aktív hivatásos és 2 fő szenior állományú dolgozó végezte, 2021. szeptember 1-én további 1 fő aktív hivatásos csatlakozott hozzájuk.

A tanácsadók szerződés alapján 10 intézményben 202 előadást tartottak 5078 fő részére. Az értékelt időszakban szülők és pedagógusok tájékoztatására nem került sor. Az előadások témáit az iskolában tanuló diákok érdeklődési köre, az iskola oktatási terve, illetve az aktuálisan jelentkező problémák szem előtt tartásával választották ki. Továbbra is megfigyelhető, hogy azokban az iskolákban, ahol bűnmegelőzési tanácsadó jelen volt, számottevően csökkentek a magatartásbeli problémák, és ezekkel arányosan a fegyelmi tárgyalások is.

2020. szeptember 1-től került bevezetésre az iskolaőri tevékenység; a Kapitanyság illetékességi területén 15 fő iskolaőr, 1 általános iskolában és a Debreceni Szakképzési Centrum középiskoláiban látja el feladatait. Az intézmények vezetőitől pozitív visszajelzések érkeznek, javult a fegyelmi helyzet és a jogsértések is visszaszorultak az iskolákban.

A Kapitanyság médiában történő megjelenése folyamatos, sajtóközlemények, rendőrségi felhívások, az eredményekről, éves beszámolóról, programokról, a lakosságnak szánt megelőző tanácsokról, a sértettek és elkövetők felkutatásáról, valamint sajtótájékoztatókról szólnak. A lakosságot a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitanyság sajtószolgálatán keresztül folyamatosan tájékoztatják az illetékességi területükön történt, kiemelt bűncselekményekről. Sajtófelhívásaik során minden alkalommal felhívják az emberek figyelmét az áldozattá válás megelőzésének lehetőségeire is. 2021-ben 25 sajtómegjelenés volt a bűnmegelőzés témakörében. Gyermek- és fiatalkorúak védelme érdekében a tanévkezdéshez, a félévi bizonyítványosztáshoz- a tanév végéhez kapcsolódóan a megelőzési ajánlások több portálon is eljutottak a nagynyilvánossághoz.

Balesetmegelőzés

A Nagyerdei Kultúrparkban megrendezett gyermeknapon és a Galiba Fesztiválon a családok részére szerveztek balesetmegelőzési felvilágosító programot. A 2020/2021. tanév vége előtt az oktatási intézményekben és a nyári táborokban, ahol igényelték, szabadtéri előadások során felhívták a diákok figyelmét a biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedésre, a nyár veszélyeire. Az év során többször is végrehajtották a kerékpárosokra irányuló akciót, mely során ellenőrizték a kerékpárok kötelező felszereléseit. 2021. szeptember hónapban a közterületi állomány tanítási napokon, a reggeli és délutáni órákban segítette a forgalmas útvonalak környezetében található oktatási intézményekbe történő biztonságos érkezést és távozást.

A TEVA és OPUS TITÁSZ munkatársai részére tartottak interaktív beszélgetést a biztonságos, kulturált és előzékeny közlekedésről. 2021. szeptember és december hónapokban a MÁV-val közösen a debreceni Nagyállomáson, Vasútbiztonsági Napot tartottak az utazóközönség és az érdeklődő iskolás csoportok részére. Közreműködtek a „Közlekedik a család” közlekedésbiztonsági rendezvény sorozat megyei döntőjének lebonyolításában. „Látni és látszani” országos kampányban heti rendszerességgel vettek részt, melynek keretében üzemanyagtöltő állomáson balesetmegelőzési célzattal láthatósági kiegészítőket adtak át a jármű tulajdonosoknak, utasoknak. A Debreceni Területi Baleset-megelőzési Bizottság munkatársa 41 rendezvényen volt jelen (2020-ban 42), megközelítőleg 4079 főt (2020-ban 1955 fő) tudott megszólítani, a biztonságos és balesetmentes közlekedésről szóló ajánlásaival. 2021-ben 22 alkalommal jelent meg a helyi médiában a biztonságos és előzékeny közlekedéssel kapcsolatban a Kapitanyság felhívása.

A Kapitanyság, mint a jelzőrendszer tagja

A Gyvt. rendelkezései szerint meghatározott intézmények és személyek – köztük a rendőrség – kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a jelzőrendszer tagjai felé.

Amennyiben egy ügyben felmerül, hogy a kiskorú veszélyeztetettsége fennáll, a Kapitányság jelzéssel él az illetékes szervek felé azért, hogy a szükséges intézkedéseiket fogyanatosítani tudják. A Kapitányság a jelzőrendszer tagjaival való munkakapcsolatát jónak értékeli, a felmerülő problémák hatékony megoldása érdekében a telefonon történő kapcsolattartás folyamatos és nélkülözhetetlen, mely nagy segítséget nyújt a kapitányság és a jelzőrendszer tagjainak munkájában egyaránt. Mindezek mellett kiemelt, leginkább gyermekeket érintő eseményekkel kapcsolatban, akár soron kívül is konzultációt folytatnak. Személyes konzultációra, esetmegbeszélésre a járványhelyzet miatt az elmúlt évben nem került sor.

A Debreceni Rendőrkapitányság 2021-ben összesen 254 esetben állított ki adatlapot az illetékes család-és gyermekjóléti szolgálatoknak.

Javaslatok

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt. Fentiekre való tekintettel, a jelzőrendszeri tagokkal folyamatos kapcsolattartás mellett törekedni kell arra, hogy a meglévő együttműködések által kínált lehetőségekkel éljenek az állampolgárok, valamint az új lehetőségek kidolgozása és megismertetése, a közös, folyamatos munkakapcsolat, a bűnmegelőzés tekintetében igen fontos tényező.

A megelőzést célzó kiadványok, előadások, játékos-interaktív foglalkozások széleskörű terjesztésével, megismertetésével hatékonyabban lehetne fellépni a bűnmegelőzés érdekében. Ezen túlmenően a szülőknek, az iskoláknak, gyermekvédelmi intézményeknek is felelősségteljes szerepük van a gyermekeik szabadidejének hasznos eltöltésében.

11. Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

Minden évben, a költségvetési rendelet elfogadását követően, pályázati felhívást tesz közzé az Önkormányzat, elsősorban civil szervezetek részére. Az előirányzat 2021-ben fedezetül szolgált Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Kulturális, Civil és Ifjúsági Alap pályázatára. Összesen 125 db pályázat érkezett, amelyből 84 db nyert támogatást 20.710.589 Ft összegben.

Az Önkormányzat közművelődési megállapodás keretében közösségi színteret működtet olyan városrészekben is, ahol jelenleg nem működik közművelődési intézmény (Műhelytelep, Zsibogó, Nagysándortelep, Tócsóvölgy, Tócsókert, Epreskert). 2021-ben az Önkormányzat 24 civil szervezet bevonásával valósította meg – közművelődési megállapodás keretében – a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását; a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztését; az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek; a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek; az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek; a tehetséggondozás és- fejlesztés feltételeinek biztosítását.

A nonprofit szervezetek működését nagymértékben segíti a Civil Információs Centrum, amely ingyenes jogi, pénzügyi és pályázati tanácsadással, a partnerségi információs napok, kistérségi programok szervezésével járul hozzá a kapcsolatok erősítéséhez, valamint segíti a debreceni és megyei civil szervezetek munkáját. A Hajdú Bihar Megyei Civil Információs Centrum 2020. július 1-től a Hajdú-Bihar Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ néven működik tovább.

A Debreceni Karitatív Testület tevékenysége

Az Önkormányzat által létrehozott Debreceni Karitatív Testület (a továbbiakban: Testület) 2015. október 8. napjától működik. Célja a városi szintű karitatív munka operatív és koordináló tevékenységének ellátása az érintett civil szervezetek bevonásával annak érdekében, hogy hatékony humanitárius segélyezési tevékenységet fejtsen ki az egyént, illetve a családokat érintő krízishelyzet esetén, valamint hatékonyan tudjon segíteni a helyi lakosságot érintő minősített időszak, illetve katasztrófhelyzet esetén. Kiemelt feladata az alulról jövő kezdeményezések támogatása, továbbá

felkérésre szakmai ajánlóként koordinálja és segíti elő a városban a karitatív tevékenységet végző szervezetek, intézmények részvételét. A Testület jelenleg 31 tagszervezetből áll.

Az alábbi programok, akciók, rendezvények valósultak meg 2021-ben:

- *Játéksarokból játszószoba lett*

A debreceni EU-Roma Községi Háznak ajánlotta fel a Hódos Imre Rendezvénycsarnok korábbi gyermekmegőrzőjében lévő játékokat a DVSC Kézilabda Kft; amellyel a közösségi házban lévő eddigi – főleg a helyi közösség tagjai által felajánlott játékokkal telt – játéksarok egész játszószobává bővült. A mintegy 100.000.- Ft értékű ajándék átadásra 2021. január 15-én került sor.

- *Anyák napi köszöntés*

Anyák napja alkalmából a Testület képviselői és önkéntesei nagymamákat és édesanyákat látogattak meg, akiknek virágcsokrokat, édességet és a járványhelyzetre való tekintettel szájmaszkokat adtak át. A virágokat – mely értéke 100.000.- Ft – az Eve's Bouquet ajánlotta fel az édesanyáknak, valamint a nagymamáknak.

- *Tanszergyűjtés és osztás*

A korábbi évekhez hasonlóan a Testület immár hatodik alkalommal hirdette meg jótékonyági tanszergyűjtő akcióját. Fő célkitűzésük, hogy segítséget nyújtsanak azoknak a családoknak, akik számára az iskolakezdés jelentős többlet terhet jelent. Ahhoz, hogy minél több debreceni családnak tudják megkönnyíteni gyermekeik beiskolázását, a Testület önkéntesei 3 helyszínen (Auchan áruház, Tesco Extra áruház, Malompark bevásárlóközpont) fogadták a lakosság felajánlásait 2021. augusztus 2. és augusztus 22. közötti időszakban hétköznapi napokon, valamint hétvégén is. A tanszergyűjtési akcióhoz csatlakozott a DVSC Schaeffler kézilabdacsapata, a DVSC labdarúgócsapata, a DVSC Kézilabda Akadémia és a DVSC Labdarúgó Akadémia, a British Telecommunications, valamint a ZSUZSI Erdei Vasút Nonprofit Kft. is. A gyűjtésen túl a Debrecen Város Segélyalapba befolyt összegből 2021-ben 1.500.000.- Ft forint értékben szereztek be tanszercsomagokat. 2021-ben a támogatók jóvoltából, valamint az Önkormányzat közreműködésével a Testület 1.500.000.- Ft értékben vásárolt tanszereket, amelynek köszönhetően 550 iskolás korú, rászoruló gyermek részesülhet tanszeradományokban. Az akció során több mint 150 önkéntes segítő nyújtott segítséget. Az előző évekhez hasonlóan, 2021-ben önkéntes munkát vállaltak a Testület által támogatott családok is.

A begyűjtött tanszercsomagok Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekejóléti Központja, valamint a tagszervezetek koordinálásával történő kiosztására került sor. Ezen felül a Testület tanszercsomagokat juttatott el a tanyavilágban élő hátrányos helyzetű gyerekek részére, továbbá meglátogatták és tanszeradományokat osztottak ki a Nyírségi Görögkatolikus Gyermekevédelmi Központ debreceni székhelyű lakóotthonaiban élő, valamint a DMJV Gyermekevédelmi Intézménye által gondozott hátrányos helyzetű gyermekek részére.

- *Mikulás ajándékok átadása*

Az ALASKA Hungary Kft., a Debreceni Orvostan Hallgatók Egyesülete, valamint a Bárány Család a Családokért Alapítvány felajánlásának köszönhetően közel 1000 gyermeknek tudtak örömet szerezni Mikulás csomagokkal. A csomagokat a Testület által támogatott családok gyermekei, a Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája és Fejlesztő Nevelés-Oktatást végző Iskolájának diákjai és a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógia Módszertani Intézmény tanulói, illetve a Debreceni és Nyírségi Görögkatolikus Gyermekevédelmi Központ telephelyein élő gyermekek, a Debreceni javítóintézet fiataljai, valamint a DMJV Gyermekevédelmi Intézménye gondozott gyermekei és azok a gyermekek kapták, akik a Covid-19 fertőzés következtében veszítették el szüleiket.

- *Három debreceni súlyos betegséggel küzdő gyermek támogatása*

A Debreceni Campus Nonprofit Közhasznú Kft. által szervezett jubileumi, tizedik Zamat Fesztiválon első alkalommal rendezték meg a Taste the World – Egy falat világ elnevezésű kísérő rendezvényt, amely keretében a Zamat vasárnapi napján a Debreceni Egyetemen tanuló külföldi

nemzetiségű diákok részvételével 20 nemzet 60 ételét kóstolhatták meg a látogatók először, egy helyszínen. A rendezvénynek a vártnál is nagyobb sikere volt, kígyózó sorokban várták az érdeklődők, hogy megkóstolhassák a nemzetközi fogásokat, amit 500 Ft-os kóstolójegy ellenében lehetett megtenni. Az így befolyt összeget ajánlották fel a szervezők jótékony célra. Összesen 2,4 millió forinttal támogatja a beteg gyermeket nevelő három családot a Testület a Campus Kft. felajánlásának köszönhetően.

▪ *A Debreceni International Airport Kft. adományozása*

A Debreceni Nemzetközi Repülőtér üzemeltető Debrecen International Airport Kft. két partnerével, a Pannon Guard Zrt-vel, valamint a Hazmat Kft-vel összesen körülbelül 450.000.- Ft értékben vásárolt és gyűjtött adományokat a DMJV Gyermekvédelmi Intézménye által gondozott rászoruló gyermekek részére a korosztályoknak megfelelően. A felajánlásból közel 40 gyermek részesült.

Ellátási szerződések

Az Önkormányzat a kötelező szociális és gyermekjóléti feladatait saját intézményein kívül ellátási szerződés útján látja el. Hat szervezettel jött létre ellátási szerződés: ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., Héra Egyesület, Forrás Lelki Segítők Egyesülete, Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség, Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület és a Civis Szociális Étkezési Központ. A szervezetek biztosítják mindazon ellátási formákat, melyek kiegészítik az önkormányzati feladatellátást. 2021-ben az önkormányzat összesen 41 millió forint támogatást folyósított a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., a Héra Egyesület, a Forrás Lelki Segítők Egyesülete, valamint a Debrecen-Nagytemplomi Egyházközség részére. A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület és a Civis Szociális Étkezési Központ az ellátási szerződésben foglaltak szerint a működési kiadásait a központi költségvetésből finanszírozási szerződés alapján vissza nem térítendő támogatásból biztosítja. Az ellátási szerződéssel rendelkező szervezetek 2021. évi tevékenységéről szóló beszámolókat a Közgyűlés a 33/2022. (III. 24.) határozatával fogadta el.

Összefoglalás:

A 2021. év értékelése elképzelhetetlen a járványügyi veszélyhelyzet hatásainak figyelembevétele nélkül, amelyek elsősorban a segítségre szoruló családok életében mutatkoztak meg erőteljesebben. Az újonnan megjelenő kihívások ellenére is a gyermekvédelem területén dolgozó szakemberek tevékenysége a jelzőrendszer tagjai, a hatósági feladatokat ellátók és a civil szervezetek együttműködésével és összefogásával eredményesnek bizonyult a tavalyi évben is. Önkormányzatunk 2021-ben is eleget tett a jogszabályokban meghatározott gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatainak. A pénzbeli és természetbeni támogatások nyújtásával, a gyermekjóléti alapellátás biztosításával, folyamatos fejlesztésével, valamint a civil és egyházi szervezetekkel, intézményekkel való együttműködés keretében végzett segítő munkájával jelentős szerepet vállalt a gyermekvédelem területén. A gyermekvédelmi rendszerben dolgozók a gyermekek elsődleges érdekét figyelembe véve lelkiismeretes, szakszerű munkájukkal hozzájárulnak a gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatok minél eredményesebb ellátásához.

Debrecen, 2022. május